

„SENKI SINCS ITT VÉLETLENÜL”

Lakók és munkatársak történetei a KIMM Ráckeresztúri Drogterápiás Otthonból

Szerkesztette: Szűcs Teri

Borítóterv: Orsolics Zoltán Zénó

A borítón Orsolics Zoltán Zénó „A magvető” címe festménye látható.

Bevezető

A szerkesztő története

E kötet címe egy idézet, ám nem magából a könyvből származik – akkor hangzott el, amikor egyszer, még az anyaggyűjtés folyamata során, tévováztam, hogy a ráckeresztúri Drogtérapiás Otthon egyik munkatársával készítsek-e interjút, s ekkor egy másik munkatárs, látva toporgásomat, azt mondta: „menj, kérd meg, hogy mondja el a történetét; meglátod, senki sincs itt véletlenül”. Hallgattam rá – és megláttam. Ami kirajzolódott előttem, az a legmeghatározóbb személyes élményem a ráckeresztúri Otthonnal kapcsolatban: a közösség mintázata. Sokféleképpen lehet olvasni ennek a könyvnek a címét. Amit számomra ez a mondat azóta jelent, az pontosan annyi, hogy egy valóságos közösségben (ami gyógyítani képes, tehát talaja lehet a változásnak) meg tud szünni a feleslegesség, alkalmatlanság érzése. És az esetlegességé is, mert egy jó közösség biztonságos is, tehát vannak szabályai, struktúrája. Egy ilyen közegben mindenkinek helye van – és nem számít, hogy éppen honnan jön.

A ráckeresztúri Drogtérapiás Otthonban tulajdonképpen minden a közösségről szól: a stabilan lefektetett szakmai alapok, a spiritualitás, az épület kialakítása, a programok, a stáb, a légkör... Ez nem azt jelenti, hogy a lakók és a munkatársak egyetlen arctalan tömeggé olvadnak össze. Ha „senki sincs itt véletlenül”, akkor ennek a közösségnek az a célja, hogy a különbözőségek szerepet, sőt, ha lehet, értelmet kapjanak benne; láthatóvá váljanak az arcok, az arcvonások. E kötet húsz arcot próbál bemutatni (van, akit csak néhány vonással, két versén keresztül). A megszólalókat lehetne a „pozíciójuk” alapján csoportosítani, úgy, hogy vannak jelenlegi és volt lakók, munkatársak, lakókból lett munkatársak... De pontosabb azt mondani, hogy az anyaggyűjtés idején, vagyis 2004 legvége és 2006 eleje közt éppen ők voltak azok, akikkel az Otthonban, illetve az elő- és utógondozást végző Válaszút Missziónál találkoztam, és beszélgettünk. És a pontosság végett azt is hozzá kell tenni, hogy amikor találkoztunk, akkor ők éppen úgy látták a saját élettörténetüket, annak véletlenjeit és törvényszerűségeit, amint az a következő oldalakon olvasható. Más időpontban másokkal találkoztam volna, hiszen a ráckeresztúri Otthonnak nagyon hosszú hagyománya és története van: ez az ország egyik első drogbetegyek rehabilitációját végző intézete, amely 2007 februárjában ünnepli fennállásának kerekén a huszadik évfordulóját! Más időpontban lehet, hogy másfajta felismerések mentén,

másképpen hangzó szavakkal beszéltek volna magukról a könyv főszereplői. (Hozzá kell tenni: természetesen azóta is rengeteg dolog történt velük; olyasmi, ami – legyen jó vagy rossz, de: – része a terápiás otthonon belüli életnek, illetve az azon kívülinek.) De a történetekben elhangoznak kétségbevonhatatlan bizonyosságok is, amelyek 2005-ben ugyanazt jelentették, mint amit 2025-ben fognak jelenteni.

A gyógyulással, azzal, amikor valakinek a legkétségbeejtőbb állapotból kimozdul az élete, és teljesen új irányt vesz, mindig megrendítő találkozni. Épp ennyire megrendítő valakinek a reményeiről, vágyairól, félelmeiről, csődjeiről hallani. Az érintkezési pont az, hogy nem találkoztam olyannal, akit ne befolyásolt volna valamilyen módon az, hogy egy időre a ráckeresztúri közösség tagja lett.

A kötetben olvasható élettörténeteket nem a „siker” vagy a „kudarcc” történeteiként szerettem volna bemutatni – tudjuk, hogy a szenvedélybeteg gyógyulása kemény munka, és nem minden próbálkozás jár sikerrel. Inkább az volt a fontos, hogy a megszólalók mondatfűzése, hangja önmagáért beszéljen (– még akkor is, ha valaki esetleg önellentmondásba keveredik). Éppen ezért az életút-interjúk során elhangzó – nem túl nagyszámú – kérdéseimet teljesen kiszerveztettem a szövegből. Ám a kötet elkészítése során a legizgalmasabb, és az engem legmélyebben érintő mozzanat a történetek sorrendjének kialakítása volt. Ez a szerkesztő története. Ugyanis nem tudtam sem észbeli megfontolásokra, sem logikus érvekre alapozni. Azt a mintázatot szerettem volna érzékeltetni, amit szem nem látott és fül nem hallott, és a szívem sem volt igazán képes meggondolni, ám bizonyos pillanatokban Ráckeresztúron mégiscsak kibomlott előttem: az, hogy mit jelent, amikor teljesen esetleges, hogy kiből áll a csoport, és mégis igazgá válik, hogy senki sincs itt véletlenül. Ez a nagyon nagy, és csak töredékeiben visszaadható mintázat hasonlít ahhoz a borítón látható szabálytalan, színes mozaikhoz, ami a lakótelepi magvető munkája nyomán életre kap. Csak esetlenül, akadozva tudunk róla beszélni.

Nagyon nagy öröm, hogy létezik Ráckeresztúron az Otthon. Átadom a szót.

Zsolti

Ott kezdem a történetet, hogy születésem előtt elváltak a szüleim; anyám akkor nyolc hónapos terhes volt. Apámmal sohasem találkoztam. Sokáig, öt éves koromig a nagyszüleim neveltek, utána visszakértem anyámhoz. Kaptam egy nevelőapát, akit sosem tudtam igazából elfogadni. Féltékeny voltam anyámra, azért, mert nem velem foglalkozott. Nagyon hiányoztak a nagyszüleim, a környezet, amiben addig benne voltam. Valahol ez a gyökere annak, hogy miért is lettem drogos. Nem tudtam elfogadni nevelőapámat, és úgy éltem meg, hogy ő egy idegen, aki nagyon szigorú velem; főleg a nagyszüleim engedékenysége után volt nehéz bekerülni egy ilyen szigorú nevelői környezetbe. Bennem bizalom sem nagyon volt anyám és nevelőapám felé; például szerelmes voltam egy lányba negyedikben, és nem volt kivel megbeszéljem ezt, pedig nagyon fontos lett volna; de nem mertem a szüleimhez fordulni, se ezzel, se más dolgokkal. Tehát nem volt bizalom; de volt teljesítménykényszer, hogy nekem mindenkiből ötöst kell kapni – ha kaptam egy ötöst vagy négyest, akkor jó, de ha kaptam egy hármast, akkor abból balhé volt. És ez a helyzet gyakorlatilag az évek során csak kiéleződött; egyre rosszabbul tűrtem a dolgokat.

Anyám is szigorú volt; ők a nevelőapámmal mindig egy követ fűjtak. Emlékszem, mikor kicsi voltam, örültem, ha összevesztek – anyám egyszer azt mondta egy nagy veszekedés után, hogy elköltözünk hétvégén, és én vártam a hétvégét, hogy végre vége lesz ennek, és megyünk vissza nagyapámékhoz. Aztán nem történt semmi, és én csalódott voltam.

Tizenhat éves koromban gondoltam egyet – és elindultam az idegenlégióba. Azelőtt már jellemző volt, hogy suliba úgy mentem, hogy előtte megittam egy-két sört. Először vagánykodásból, utána meg már tetszett a dolog, felszabadult lettem tőle, mert elég sokat szorongtam. Szakközépben ehhez társakra is leltem, eldugtuk a rumot az iskola WC-jének a tartályában, meg ilyenek...

Balcsik Zsolt 1997-ben és 2001-ben volt terápián, 2004-től munkatárs.

Másodikos voltam, és egy borgőzös gondolat hatására elindultam Görögországba, hogy meglátogassam a nagynénémet, aki Athénben lakik. Hétfőn nem mentem műhelygyakorlatra, hanem magamhoz vettem az útlevelemet, és kimentem stoppolni. Nem engedtek át a görög határon, mert nem volt nálam pénz; akkor visszastoppoltam Pestre; és aznap délután eldöntöttem, hogy megyek az idegenlégióba. Bementem a francia követségre Pesten, és megkaptam a toborzóirodának a címét, és kistoppoltam Metz-be. Ott volt egy magyar őrnagy, akinél lehetett jelentkezni. Útközben parkokban aludtam; tizenhat évesen ez tök jó buli volt, büszke voltam magamra. Ez télen volt. Lefeküdtem Metzben aludni, és reggel arra emlékeztem, hogy álmomban többször fölkeltem és sétáltam a pad körül, hogy ne fagyjak meg... Jelentkeztem a toborzóirodán, de nem akartak felvenni; akkor elstoppoltam Strasbourgba, de onnan is elküldtek, mert fiatal voltam... Visszamentem Metz-be, és addig vertem az ajtót, amíg sikerült a magyar őrnaggyal beszélni. Ő azt mondta, jó, jelentkezhetek, mert tizenhat éves kortól már lehet, de tizennyolc éves korig szülői beleegyezés kell. Mondtam, hogy jó, semmi gáz, hozok: visszastoppoltam Pestre, és a haverom bátyjával írtam szülői beleegyezést. Majdnem föl is vettek; de a haverom bátyja elmesélte az anyjának, hogy mit írt; az ő anyja meg elmondta az én anyámnak. És anyámék rohantak a rendőrségre – onnan rögtön ment a határőröknek a telefonon, hogy ne engedjenek ki az országból. Ennek ellenére én eljutottam Metz-be, és átadtam a papírt. Már nem vesznek fel akárkit a légióba, úgyhogy ellenőrizték az Interpolnál, hogy nem köröznék-e, és rajta voltam a listán: kerestek. Szóltak, hogy van huszonnégy órád, hogy elhagyjam Franciaország területét. Stoppoltam hazafelé, Németországban lekapcsoltak, fizettek egy vonatjegyet a Keletiig – és hazajöttem.

Itthon anyámék azt mondták, hogy jó, el lehet intézni, hogy ne rúgjanak ki a suliból, és akkor velük maradhatok, vagy ha nem akarok suliba járni, költözzek el otthonról. Én azt mondtam, hogy nem akarok suliba járni, és visszamentem nagyapámékhoz.

Ment a piázgatás, és elkezdtem mákteázgatni meg füvezgetni. Amikor leszakadtam anyámékról, akkor nagyon fontos lett, hogy be legyek állva. Itt kezdődött gyakorlatilag a drogos karrierem, itt álltam rá az anyagra. Jött egy mélyrepülés – a Nyírőben¹ voltam vagy tizenháromszor, de más kórházban is több mint hússzor. Volt, hogy én mentem, ha pedig vittek, akkor a detoxikálóba. Volt olyan, hogy mentem a Balatonra – udvarolgtam egy csajnak –, és menet közben mákteázgattam; negyven fok volt, tűzött a nap, és bennem az volt, hogy valahogy el kell jutni a csajszi nyaralójához. Nagyon emlékszem a kerítésre, hogy abba kapaszkodtam; utána elvágta a filmet. Az intenzíven ébredtem föl; az első kérdésem persze az volt, miután újraélesztettek, hogy rá lehet-e gyűjtani. Ez egy tipikus történet volt abból az időből – fel se vetődött bennem, hogy meghalhatok... Volt olyan, hogy túlnyomtam magam, valahol összeestem, betettek a mentőbe, és ott hirtelen leállt a szívem. Bevittek a toxikológiára; és ott arra eszméltem, pontosabban azt éltem meg, hogy egy nagydarab szakállas ember ugrál a mellkasomon. „Mit keres rajtam ez a majom, miért nem hagy békén? Tök jól bejött az anyag, és nem hagy nyugodtan sztondulni.” Utána mondták, hogy az volt a helyzet, hogy én időközben meghaltam. Volt olyan, hogy lebénuult a kezem a túladagolástól. '97-re sikerült teljesen leépülni. Huszonkét éves voltam akkor. Egy haverom azt mondta, hogy a halál kikönyökölt az arcomon. Ez megmaradt bennem, valószínűleg azért, mert egy igaz megállapítás volt. Megpróbáltam leállni – kórház után le akartam menni Komlóra, az ottani rehabba. Ott nem volt hely – de Ráckeresztúrra jöhetek, mondták. Először nem akartam jönni – „minek menjek csuhások közé”, akik biztos Bibliával a kezükben mászkálnak a folyosókon, felakadt a szemük, glória van a fejük felett... De aztán beláttam, hogy nincs más lehetőségem. Elfogadtam – „lesz, ami lesz”.

Nem csuhások mászkáltak Ráckeresztúron. Megtetszett. Az elején nehezen illeszkedtem be, mivel évek óta gyakorlatilag egyedül éltem, és furcsa volt, hogy tizenvalahány ember vett körül. Nem tudtam, mit kezdjek a helyzettel, megrémültem. Egy-másfél hónap elteltével közölték, hogy valami vagy meg fog változni, vagy menjek el. Ettől eléggé beparáztam. Annyi segítséget kaptam, hogy a közösségből mindenkivel le kell üljek egy órát beszélni. Két hetet kaptam erre a történetre. És ahogy leültem beszélgetni az emberekkel, rádöbentem, hogy nem vagyok egyedül az én fene nagy lelki fájdalommal, mert itt mindenki ugyanígy van. Emlékszem – ez egy nagyon megdöbbentő és nagyon reményteli érzés volt: „jé, nem vagyok egyedül!” Ez a fajta közösségi érzés számomra teljesen ismeretlen volt. És ott valami elkezdett átfordulni; és egyre jobban ráéreztem a közösségi létezésre. Eleinte persze lázadoztam; de aztán egyszer csak azt vettem észre, hogy tök jól érzem magam a

¹ A budapesti Nyírő Gyula Kórház Addiktológiai Osztálya.

rehabban – biztonságot adott, és tudtam, hogy itt megértene az emberek. Közben elkezdtem gimnáziumba járni, másfél év alatt csináltam meg a hátralévő három évet.

'98-ban befejeztem a terápiát. Volt közben egy akkor még aprónak látszó problémám, hogy iszogattam; azt mondtam, hogy az nem kábítószer, tehát lehet használni. Mostohaapám is iszogatót – vele és anyámmal elég felszínesen, de jól alakult a kapcsolatunk. A terápia után hozzájuk költöztem. Nevelőapámmal csináltunk egy vállalkozást, de az nem úgy ment, ahogy kellett volna. Közben leérettségiztem, megkereszteltek, konfirmáltam – próbáltam a keresztúri dolgokat folytatni kint. Az Isten már akkor is megérintett, de én még nem tudtam dönteni, hogy Vele vagy nélküle. De fontosnak tartottam, bennem volt, hogy jó lenne megkeresztelkedni és konfirmálni. És volt bennem egy jó adag háritás a múltammal szemben – „el is felejthetjük”. A vállalkozás nem ment, iszogattam; aztán később már nem jártam utógondozóra se – „gyógyult vagyok, minék”. Aztán jött egy történet, ami felborított. 2000-ben felvettek programozó matematikusnak az ELTÉ-re. Igen ám, de levelező szak csak költségtérítéssel indult, a vállalkozás pedig nem hozott pénzt – akkor elpattant bennem valami, és azt mondtam, hogy én gyógyult drogos vagyok, miért ne drogozhatnék csak egyszer? De olyan nincs, hogy valaki gyógyult és anyagozni akar; és olyan sincs, hogy csak egyszer anyagozik. Nyilván, nem voltam gyógyult. Elkezdtem havonta nyomni, aztán kéthetente, aztán minden hétvégén, és azután jött az, hogy hét közben is, és akkor már pillanatok alatt ott tartottam, hogy naponta többször kellett. Itt volt az a pont, hogy rájöttem, hogy baj van. Félre kellett tennem a büszkeségemet, és belátni, hogy egyedül nem tudok mit kezdeni ezzel a történettel. Akkor föl hívtam a Missziót, és megbeszéltem egy találkozót (pontosan 2001. szeptember 11-re). Két hónapot kellett várni, közben elmentem elvonóra, úgyhogy tiszta voltam, mikor eljöttem Keresztúrra.

Nagyon jól éreztem itt magam, mert tudtam, hogy egy olyan helyen vagyok, ahol minden esélyem megvan, hogy rendbe jöjjön az életem. A kezdeti lendület után jött a kétségbeesés: ha én három év után visszaestem, akkor van-e értelme? Nehéz volt innen továbblépni. Nyomott voltam, szorongtam. Emlékszem egy mentori² beszélgetésre, ami arról szólt, hogy találjam meg ennek az ellenszerét. És egy papíron, mintha egyenletet vezetnék le, megnéztem, hogy mikor törnek rám ilyen rossz érzések, és mikor nem. Az jött ki a végére, hogy egyetlen lehetőségem van: szolgálni a közösséget. Egyszerűen nem volt más. Ha másokért tudtam tenni valamit, az kielégített, akkor nem szorongtam, önmagam tudtam lenni. És akkor azt mondtam, hogy tök jó, hogy ez kiderült, mert akkor ezt kell tennem. Hogy legyen valami tervem a jövőre, azt gondoltam, jó lenne, ha felvonnék szocmunkás szakra. Elmentem Nagykőrösre felvételizni, és nagyon féltem. De a pszichológia alkalmasságin megkaptam a maximális pontszámot, ami nagyon megerősítő volt; pedig én semmi mást nem csináltam, csak elmondtam, hogy honnan jöttem, ki vagyok, miért vagyok itt. Ettől szemmel láthatólag megdöbbenek az emberek, és tetszett nekik.

Közben az is történt, hogy volt Keresztúron egy bibliaóra – én épp elég mélyen voltam, stresszes, szorongós állapotban; és az Eszter³ a bűnbocsánatról beszélt. Én ezt már milliószor hallottam, de ott, abban a helyzetben ez valamiért beütött. Mert az Isten azt akarta, hogy beüssön, nyilván. És Eszter azt mondta viccesen, hogy vacsoráig mindenki menjen fel a szobájába ezen gondolkodni. Én komolyan vettem, és fölmentem gondolkodni. Lefeküdtem, és az volt bennem, hogy ha Isten emberré lett és megbocsátotta a bűneimet, akkor nekem miért kell szoronganom saját múltam, bűntudatom miatt? És ha így van, akkor ez tök jó, mert minden el van rendezve, és nekem csak annyit kell tennem, hogy Rá hallgatok. Óriási megkönnyebbülés volt ez a felismerés. És onnantól nekem nem volt gond, hogy miből fogom fizetni az iskolát, mert tudtam, hogy ha odakerülök, megoldódik. Kívül tudtam kerülni érzelmileg a problémákon, úgy tudtam rájuk nézni, hogy meg kell oldani őket; és nem kezdtem el parázni.

Felvettek a főiskolára; és pont szeptemberben, amikor elkezdődött a sulis, lejárt a terápia. A Nagy Rendező összerendezte a dolgokat, volt folytonosság az életemben. Előtte már kimenőkre is Nagykőrösre jártam, és azt éreztem, hogy a főiskolai közösség hasonlít a keresztúrihoz: hordozó közösség, ahol önmagam lehetek, számíthatok emberekre, segíthetek nekik... Akkor el is döntöttem, hogy nem megyek vissza Pestre, hanem Nagykőrösre költözöm. Ebben az is benne volt, hogy azt

² A mentor a lakó komplex esetkezelője: lelkipályozásával, szociális- és személyes ügyeinek, gyógyulásának nyomonkövetésével megbízott munkatárs; hetente legalább egyszer négyszemközt beszélget mentoroltjával.

³ Victorné Erdős Eszter, e könyv egyik megszólalója.

mondtam: lehet, hogy gyenge vagyok ahhoz, hogy visszaköltözzek Pestre. Az is lehet, hogy nem; de ezzel fölösleges játszani. Akkoriban alakult az ki bennem, hogy nem az a baj, ha vannak gyengeségeim, hanem az, ha nem teszek ellenük semmit. Így kerültem Nagykőrösre.

Hatalmas élmény volt, hogy az első évben máris mind sikerültek a vizsgáim, hogy értettem a tananyagot, hogy érek annyit, mint más ember... A kommunikációs és önismereti tréningek nagyon jók voltak, ott teljesen meg voltam lepődve, hogy másoknak olyan bajaik vannak, amiket én már Isten kegyelméből felismertem, és megoldottam a terápia segítségével. Nem találtam normális munkahelyet, épp annyi pénzem volt, hogy ki tudtam fizetni a lakást, és nem haltam éhen. Egy évvel ezután nyáron elmentem Balatonszárszóra, a REFISZ-táborba, mert a főiskola minden évben szervezett konferenciát; és ott volt egy lány, akivel elkezdtem beszélgetni, és azt éreztem, hogy nagyon egy hullámhosszon vagyunk. Keveset tudtam róla, csak azt, hogy magyart tanít a főiskolán. Egymásra találtunk, elkezdtünk egyre többet beszélgetni; azután együtt jártunk. És akkor volt egy nagyon fontos megtapasztalásom: addig minden kapcsolatam én akartam. Egyik kapcsolat sem volt tartós vagy lelki jellegű. Ez a kapcsolat pedig úgy indult, hogy én próbáltam ezt az egészet Isten kezébe rakni, mert magamtól nem tudom megoldani – és Isten úgy lépett be, hogy küldött egy olyan lányt, akivel teljesen meg tudtam magamat értetni, és azt is értettem, amit ő beszélt. És nem az volt az érzésem, hogy másik bolygóról jött, mint ahogy azelőtt más nővel kapcsolatban. (És mióta együtt vagyunk, magamat is sokkal jobban értem – nyilván ez a házassági közösség következménye.) Közben jártam addiktológiai képzésekre, dolgoztam alkoholistákkal is egy ideig. Aztán lett egy nagyon jó munkahelyem: a Gyermekjóléti Szolgálatnál családgondozó lettem, tehát klasszikus szociális munkát végeztem, és nagyon jól éreztem magam. Eljegyeztük egymást, és 2004 nyarán összeházasodtunk. Kaptam egy szolgálati lakást, ahová novembertől költözhattünk be. A lakás nem volt kifestve évek óta; kivettem szabadságot, nagy festékes vödörrel elindultam... És egyszer csak felhívott Eszter, hogy volna-e kedvem idejönni dolgozni Ráckeresztúrra. Akkor az volt bennem, hogy a lakást azért kifestem, de ha erre van lehetőség, akkor engem más már nem érdekel. Csak annyit maradtunk ezután Nagykőrösön, amennyi kötelező volt; át kellett adnom a családjaimat, végiglátogatni őket és elbúcsúzni tőlük... És 2004 december elsejétől idejöttem dolgozni. Van egy mentoroltam, a Vudi⁴, akit nagyon szeretek, és most kaptam egy másodikat is, aki sok év után esett vissza.

A Portage⁵-t nekem meg kellett tanulni, mert én nem igazán találkoztam vele. Amikor visszajártam látogatni Nagykőrösre, láttam, hogy sok csoport van – olyan dolgok, amikből lakókoromban szerettem volna, hogy minél több legyen. Nagyon strukturálttá tette a napot az új program. Mikor idejöttem dolgozni, rájöttem, hogy nem tudok semmit a programról, bár sok mindent tudtam az emberekről, arról, hogy hogyan változik az élet a terápia alatt. Jó a Portage-ban, hogy nagyon szögletesen le vannak fektetve benne azok a dolgok, amiktől egy ember meggyógyul – és ennek utána lehet nézni, le lehet mérni. Nem kell tapogatózni. Sokat számított a költözés is: a régi épület egy családi ház volt... Abból gyógyultunk ki ezzel a programmal, hogy „testvérei” voltunk egymásnak. Egyfelől a rokoni köteléknél erősebb volt a mienk, másfelől viszont sok mindent nem tudtunk egymásról, csak azt, hogy a probléma meg a túlélés közös. Olyan volt, mint egy nagy család, és a mentorok voltak apuci-anyuci. Most ez annál szögletesebb, strukturáltabb, nem annyira családias. A régi házban nem volt olyan, hogy nem találtam valakit, itt pedig néha húsz percig keresgélek. Ami itt nagyon jól működik, az az, hogy az idősebbek odafigyelnek a fiatalabbakra, felügyelik őket – ez régebben nem volt. Régebben nem arról szólt a harmadik fázis, hogy támogatok másokat, hanem hogy „én már régóta bent vagyok, és építem a kinti életemet”. Ez itt is megmaradt, de bejött a felelősség a fiatalabb lakók felé, ami építő és szép dolog.

Szeretnék apa lenni. Pesten lakunk albérletben, és Velencén szeretnénk beszállni egy családi házba. Kert, tópart... És közel is van ide. Még nem tudom elhinni igazából... Ez valamikor összel fog

⁴ E könyv egyik megszólalója.

⁵ A Kanadai Portage Modell drogbetegek önsegítő elemeket hangsúlyozó, kognitív és viselkedésterápiás kezelési modellje. Szemlélete és eszköztára a humanisztikus pszichológia személyközpontú megközelítését használja. A Magyarországi Református Egyház drogterápiás szolgálata 2002-ben adaptálta a Portage modellt, melyet azóta már az erdélyi Bonus Pastor Alapítvány Drogterápiás Otthona is átvett a KIMM közvetítésével.

lezajlani. A feleségem továbbra is Nagykőrösön dolgozik, heti három napot tanít. Gyakran van olyan, hogy épp akkor kell indulnia, amikor én hazaérek. Eleinte ebből sok konfliktusunk volt, később viszont az együtt töltött idő annál minőségibbé vált; sokkal jobban meg tudjuk becsülni egymást. Nehéz, de az Isten a hasznunkra fordítja ezt is.

Ez az Isten kegyelme, hogy a tizenegy év drogozást, rosszat jóra tudta fordítani az életemben; azáltal, hogy feladtam magamat, megpróbáltam feladni az egómat. Nem gondoltam volna annak idején, hogy nekem olyan problémám lesz, hogy sikerül-e a vizsgám a szociális munka módszertanából... Mindez kizárólag az Isten kegyelme; mint ahogy az is, hogy általában egy szakmát hat évig tanul az ember, én pedig két szakmát is megtanultam, és nem ment kárba egy egész évtized az életemből. És nem csak az én javamra, hanem másokéra is fordítja Isten a tapasztalataimat, mert úgy tudok segíteni itt a srácoknak, hogy amin átmennek, azt beazonosítom az életemben. Háromnegyed részig a magam tapasztalatából dolgozom, és van egy negyed rész, amit a főiskolán tanultam arról, hogy ezt hogyan kommunikáljam feléjük, hogy be is találjon: ne én erőszakoljam rájuk a saját megoldásomat. Azért fontos a szakmai tudás, mert hiába van nekem rengeteg tapasztalatom, ha azt nem tudom átadni.

Vudi

Úgy születtem meg 1969-ben, hogy anyám nem akart engem. Kétszer elvetélt előtte; én megmaradtam. Próbált engem is elveszíteni – forró vízzel meg jódos vízzel teli kádban –; nem sikerült neki, megszülettem. Anyám már akkor ivott – húsz-huszonegy éves lehetett. Másfél éves voltam, mikor elvált apámtól. A bíróság apámnak ítélte. Azután apám újra megházasodott, lett egy féltestvérem. Tízéves koromban apám túlhajtotta magát – volt egy fix állása, mellette még taxizott feketén, üzletelt farmerekkel, piával, kvarcórákkal.

Tíz éves koromban találkoztam újra anyámmal. Róla azelőtt egész végig azt a képet kaptam, hogy egy semmirekellő alkoholista, egy kurva... Emlékszem, hogy egyszer apám behívott a szobába, ki voltak terítve a fényképek a kanapéra, és anyám képe át volt szúrva bicskával. És akkor egyszer csak odaállítottak elé tíz évesen, hogy „ő az anyád”.

A problémák akkor kezdődtek el az iskolában, amikor apámnak új felesége lett, és jött a gyerek. Apám terrorizált – volt az iskolában egy kockás füzet, és abban minden nap volt a viselkedésért fekete pont, piros pont; és ha feketét vittem haza, akkor kaptam egy verést nadrágszíjjal. Volt, hogy ott sírtam a lépcsőn, és piros filccel próbáltam egy kis piros pöttyöt belerakni a feketébe, hogy apámnak megmutassam: „nézd, nem voltam annyira rossz”. Ez addig ment, amíg nagyanyám meglátta, hogy tele vagyok lila foltokkal, és apámra rákérdezett, hogy mik ezek – és akkor megszűnt a verés.

'79-ben apámnak előjött a skizofréniája. Gyógyszeres kezelést kapott, le volt szedálva. Hazaengedték, vissza kellett volna mennie a kórházba – nem ment, öngyilkos lett. Gáz, gyógyszerek. Akkor visszakerültem anyámhoz. Anyám változatlanul piált. Együtt élt egy katonatiszttel, aki húsz évvel volt idősebb nála. Az anyai nagyanyám foglalkozott velem. Azután anyám megismerkedett egy

Vudi 2004-től és 2006-ban volt terápian.

osztrák palival, férjhez ment, megkapta az állampolgárságot. Egyik lakásból a másikba költöztünk, én meg mindig új iskolába kerültem, új környezetbe. Anyám nem foglalkozott velem, hogy mit tanulok, piálgatott, palizott – amikor nem volt otthon az osztrák pali, feljártak idegen emberek...

Az iskolában tanulási és magatartási problémáim voltak; emlékszem, bevittem a matchboxot az órára és játszottam, nem figyeltem. Anyámék is terrorizáltak otthon. Az osztrák palival készültek Ausztriába. Anyám nem akarta, hogy kimenjek velük, az volt a lényeg. Romlottak az eredményeim, és az igazgató azt mondta, vagy megemberelem magam, vagy intézetbe raknak. Én durcás voltam, azt gondoltam, hogy hú, de kicseszek anyámmal, és elmentem az intézetbe. Ezzel saját magamat szívtam meg.

Tizenegy évesen kerültem nevelőotthonba. Ott aránylag jó volt; de elkezdődtek a csibészkedések – kirámoltuk a konyhát, több doboz Balaton-szeletet kipakoltunk... Ötödikben megbuktam, mert sokat hiányoztam, mivel mindig hazaszöktem. De hiába mentem haza, mert mindig visszavittek. Átkerültem egy másik nevelőotthonba, ami már félzárt intézet volt, ami azt jelentette, hogy kéthetente volt kimenő, két és fél nap volt adható, de volt, hogy csak fél napot kaptam. Azzal ijesztgettek, hogy ott csicskáztatni meg terrorizálni fognak – volt is verekedés, persze. Én alacsony, kövér gyerek voltam abban az időben, a tipikus duci, akit zrikálnak, hogy „na mi van, röfi”... És szívták a véretem egy darabig, piszkáltak, de én elkezdtem nőni, és gyúrtam. És szép lassan elvertem azokat, akik bántottak, és ezzel vége lett. Mind problémás gyerekek voltak ott. Kimenőkön elkezdünk lopkodni, loptunk cigit, bort, elkezdünk piálni. Anyám akkor már kint volt Ausztriában. Megtaláltam nagyanyám szekrényében a nyugtatót, és bevettem ez egész üveggel. Nem volt semmi bajom, csak szédültem, de a tanárok ezt megtudták valahogyan, elkaptak és bevitték a kórházba... Ment a szipuzás, de nekem nem jött be. Én inkább piálgattam – almabort, mert az olcsó volt; de inkább elloptam. Elkezdtem lopkodni. Tizenkét éves koromban ment a cigi, pia.

'82-ben voltam kint anyámnál egyszer egy hetet; akkor még együtt volt a férjével. Mentek a cirkuszok, berúgtak, jött a rendőrség... Legközelebb '84-ben mentem ki, és eldöntöttem, hogy én többet nem fogok visszajönni. Elkábított a csillogás, a sok autó, de azt nem mondta senki, hogy ezért meg is kell dolgozni. Anyámnak akkor már más palija volt, aki alkoholistá volt. Két hét után mondtam meg anyámnak, hogy nem megyek vissza, és akkor ő kiborult, hisztizett, de én mondtam, hogy akkor sem fogok visszamenni. Elfogyott a pénzük – a palinak volt munkanélküli segélye –; és egyik este anyám felöltözött, és mondta, hogy elmegyünk, Hova, kérdeztem. Hogy is válaszolt? „Leszedjük a palikról a pénzt”, valami ilyesmi. A lényeg az, hogy én először ezt nem láttam, de kiderült, hogy az anyám kurva. Tehát hivatalosan volt neki bárcája. Én ezt akkor tudtam meg. Abban a két hétben fenn akarta tartani azt a látszatot, hogy éppen szabadságon van a munkahelyéről, de mivel ott maradtam, ez nem ment. Nem tudom, miért vitt el tizenévesen magával strichelni, miből jött ez neki. Bécsben a Práter mellett van egy kis park, ott mászkált le-föl. Én ültem és néztem, elmentem cigiért, hoztam neki piát, ő beszámolt, hogy mennyiért kéfélt, mennyit keresett... De azt se tudtam, hogy most mi van – én vagyok az anyám fia és a stricije? Kész voltam ettől. Kábé másfél-két évig ment ez.

Anyámnak volt egy barátnője, szintén magyar és szintén prosti, de ő nagyban nyomta, volt egy bordélyháza. Mikor anyám palijánál cirkusz volt, akkor hozzá költöztünk, és így ment a vándorlás, ide-oda. A pali verte anyámat – engem is megütött, de megmondtam neki, ha még egyszer hozzám nyúl, megölöm. Úgy látszik, komolyan vette. Anyám barátnője többet törődött velem, mint anyám. Megtanított németül beszélni meg írni, másfél év alatt. Anyám négy éve volt kint, de ő németül csak mekegett-makogott.

Hányódtam kint. Bejelentett munkám csak egy volt, szakácsnak tanultam, de már a vége fele, '88-ban. Úgy éltünk, hogy anyám lement kurvulni, összeszedett kétezer schillinget, és az két-három napig elég volt kajára, cigire meg piára. Mikor elfogyott, újra lement. Én közben dolgoztam építkezéssel meg pincérként, feketén. Egy idő után már mindenféle ismerősöknél laktunk, meg vidéken – ott volt az első balhém. Berúgtam, és ott épp volt egy rendezvény a faluban. Megláttam egy Audit a foci pályánál, benne volt a slussz kulcs – megfogtam és elvittem. Fölmentem vele Bécsbe, aztán visszavittem. Voltam annyira barom, hogy visszamentem a faluba, és velem szemben állt a rendőr. Ahogy megláttak, rám startoltak kék fényvel. Megálltam, kiugrottam a kocsiból – ők utánam szaladtak; a golyók füttyültek a fülem mellett. Nem lett belőle nagy ügy, megrovást kaptam.

Végül már nem volt hova menni, és anyám beköltözött egy női hajléktalanszállóra, a samaritánusokhoz, engem meg elirányítottak egy ifjúsági otthonba, vészhelyzetben lévő gyerekek közé. Valahogyan hozzánk került egy ütött-kopott Volvo, az nálam maradt, és jött a többi fiatal, hogy

leviszem-e őket a Kamera klubba. Elindultak, és megcsavarták a jointot, megkérdezték, kérek-e. Azt se tudtam, mi az. Beleszívtam, nem jött be. A menhelyről átkerültem egy kollégiumba, ott volt egy szobám, főzőkonyha, zuhanyzó. Az igazgatónő nagyon rendes volt, nem kellett fizetnem, és kaját is adott. Végig ott laktam, amíg ki nem tiltottak Ausztriából. Ott is problémás emberek voltak. Belekerültem a Karlsplatz-balhéba, ami Bécsben olyan, mint a Moszkva tér. Oda lejáráltam – jött a gyógyszer először, a nyugtató, az nem tetszett. Beálltam, álmos voltam – mire jó az? Semmire. Jött a Paracodin, egy köhögéscsillapító, kodein-tartalmú gyógyszer; aztán máktea, LSD, hasis. Akkor jött be nekem a hasis, ha bekodeineztem és rászívtam. Elkezdtem kereskedni a hasissal ott a téren. '89-ben jött be először a heroin a képbe. Először orrba szívtam, aztán fóliáztam, azután szúrtam.

Jártam egy srácnak a lakásán, láttam, hogy van egy pénzes kazettája, amibe rakja a lóvét; és egy vajdasági gyerekkel megcsináltuk ezt a lakást. Régi kétszárnyas ajtaja volt, a rigliket lenyomtuk, bementünk, kihoztuk a pénzes kazettát. Kerestem anyagot, de nem találtam. Visszazártuk az ajtót – a mai napig nem tudja, szerintem, hogyan tűnt el a pénze. A srác, akivel csináltuk, asztalos volt, flexszel kinyitotta a dobozt. Elég patkány voltam, a tizenkétezer schillingből adtam neki kétezeret. Az otthonban feltörtem egy srácnak a szobáját – abból bukta lett. Volt a közelben egy szupermarket, onnan videókat hoztunk ki; lejátszókat. Le voltak rakva dobozostul a bejáratnál, és a haverom kiadta nekem őket, én meg szépen elsétáltam. Egy újságárus látta, és a rendőrök helyből tudták, hogy hova kell menni, ha probléma volt a környéken. Ezzel is megbuktam. Autókat vittünk el a mélygarázsból – három Jaguárt, egy Cadillac-et. Úgy volt, hogy megveszi egy jugoszláv autószerelő. Nem csak a pénzért csináltam, hanem magáért az izgalomért. És imádom a kocsikat, a motort, meg mindent, ami zümmög. Hárman csináltuk, és az egyik srác elment betörni, elkapták, és feldobta ezt az egészet, így buktunk meg. Bekerültem a fiatalokörök börtönébe. Fél évet voltam bent, ha jól emlékszem. Onnan visszamentem az otthonba. Aztán megint bekerültem – eladtam egy csajnak az anyagot a téren, és egy oszlop mögül kilépett a rendőr. Nem kaptam ezért sokat, azt hiszem, nyolc hónapot. Volt egy másik büntetésem is, a betörésért az otthonba, és a videókért a szupermarketben. Akkor már szúrtam keményen. Mikor bevitték a rendőrségre, meglátta a rendőr, hogy tiszta seb a karom, és kiborult, mert csak tizenkilenc éves voltam. Akkor kerültem be a nagykorúak börtönébe – két évem volt összesen, de másfelet ültem le. Az otthonból még mindig nem jelentettek ki, tehát visszamehettem. De kijött hozzám az idegenrendészet, és azt mondták, hogy háromnaponta jelentkeznem kell, igazolnom magam, hogy van munkám, lakcímem. Én azt mondtam, hogy elegendem van ebből az egészből, a börtön is betett nekem, a bezártság. Erre azt mondták, hogy jó, akkor kitiltanak Ausztriából. Így jöttem el. Átdobtak a határon, Győrnél. Huszonegy éves voltam.

Feljöttem Pestre. Csak a nagyanyám volt itt, nagyapám közben meghalt, de erről addig nem tudtam, azt hittem, mind a ketten élnek. Nagyanyám befogadott, azzal a feltétellel, hogy nőt nem hozhatok oda, ne gengszterkedjek, nincs betörés, lopás... Mostohaanyámmal is találkoztam, és ő segített munkát keresni, odakerültem a csepeli gyárba, mint ő. Ott elvoltam, piálgattam. Igazából nem szerettem ezt a munkát, az embereket piszkálgatni, a cuccokat nézegetni. Megkaptam az apám örökségét, amit zároltak. Jó pénz volt. Felöltözködtem, vettem egy motort, Hondát. Persze jogosítványom nem volt. Egy évig voltam Csepelen, utána hol volt munkám, hol nem. Aztán egy ismerősöm hívott a sörgyárba rakodónak. Beálltam, dolgoztam, megismerkedtem a későbbi menyasszonyommal, aki csíkszeredai volt. Egy év után terhes lett. Akkor történt a balesetem: ki akartam menni Csepelre, előtte ittam; a Körúton gyorsan hajtottam, és belementem a pirosba, elütöttek. Bekerültem a kórházba, '92 szeptemberében – műtétek, vasak, csavarok, satöbbi. A lány kétszer jött be hozzám, akkor már terhes volt. Utána nem jött. Most van egy tizenhárom éves fiam, de még sincs, mert nem ismerem. Mondták itt a rehabban, hogy keressem föl, de nem látom értelmét. Az anyjával azután se találkoztam, de nem is érdekel igazából. A fiamnak mit mondjak? „Gyere, öleld meg apucit”? Ennek a gyereknek megvan az apja, aki neveli. Az pont olyan lenne, mint mikor engem tíz évesen odaállítottak anyám elé. Ő is úgy érezné, hogy „most ki ez”.

Nagyanyám végig a támaszom volt a kórházban, látogatott, pénzelte az orvosokat. Amennyire tudtak, helyrehoztak. Szétment a lábszáram, a combom, a medencém. Kikerültem a kórházból; az orvosok azt ígérték, hogy fogok tudni járni. Tudtam is – mankókkal. Úgyhogy az egy átverés volt. Nagyon ronda a lábam, szét van vágva, tele van csavarokkal, vasakkal. Igazából nem az a baj, hogy rövidebb lett, mint a másik, hanem hogy nagyon gyorsan elmeszesedik.

Találtam egy munkahelyet halmozottan sérültek számára, csoportvezető-helyettesnek vettek föl; függönycsipeszeket raktak ott össze. Nagyon keveset kerestem, de kaptam mellé rokkant-

járulékot. Több, mint egy évet voltam ott. Megismertem egy lányt. Tetszett, de fiatalnak tartottam. Ő nyári munkára jött oda, tehát nem volt sérült. Eleinte nem akartam igazából tőle semmit. Fiatal volt, jól nézett ki, helyes volt... Szeretetre vágyott, amit otthon nem kapott meg. Nagy gáz volt náluk. Fölvittem nagyanyámhoz, bemutattam, elmentünk kirándulni... Megszerettem. Sajnáltam is. Tetszett is, szerettem is, sajnáltam is. Főleg mikor elmesélte, hogy mi zajlik otthon náluk. Nem egészen két hét után lefeküdtünk egymással. Mind a ketten szeretetre vágytunk, és egymásra találtunk. De én ettől meghülyültem, csak órá figyeltem, nagyanyámat elhanyagoltam... Ő nem akarta, hogy följárjon a lány – jó, mondtam, akkor megyünk albérletbe. Ez persze rosszul esett nagyanyámnak. Idős volt, beteges, én meg egy nő miatt elköltöztem otthonról. A szomszédék, akik szemben laktak, le akarták nyúlani a lakását - erre mások figyelmeztettek engem. De nem foglalkoztam ezzel, elmentem albérletbe. Jelentkeztem egy újsághirdetésre, vécsnek. A vécébe, ahol dolgoztam, lejártak a csövesek, anyagosok, ott lóttek. Ebből az lett, hogy vettem én is magamnak anyagot. Nagyanyámtól kéregettem kölcsön. Felmentem hozzá egy délután, és ott ült nála a szomszédnő meg az unokahúgom – oltogatták nagyanyámat. A szomszédék összepakolták az összes cuccom, és kirakták az ajtó elé. Nagyanyám kicseréltette a zárat és kényszerkijelentett a lakásból. Én elanyagoztam az albérleti pénzt is, úgyhogy kidobtak minket tél közepén. De akkor már megmondtam a lánynak, hogy anyagozom, és hogy szeretnék leállni. Ő persze kiborult, cirkuszolt – sok támogatást nem kaptam tőle.

Kidobtak az albérletből, és leköltöztünk a lány családjához. Ő incesztusból született, úgy, hogy az apja megcsinálta a saját lányát, és megszületett ő. Gyereketthonba vitték, onnan kiadták az apja feleségének. Ezt csak akkor mondta el, mikor együtt voltunk másfél éve – félt, hogy mit szölok. A családjában mind alkoholisták voltak, a házuk lepusztult volt és bűdös. Villany volt benne, víz nem. Én akkoriban már elkezdtem lopkodni üzletekből – csokikat, kávé, autórádiót... Jött a pénz, de elment anyagra. Akkor már megvolt nekem is a vonalam, tudtam, hova kell menni heroniért. De a lányt is eltartottam – kaja, néha ruhák, ékszer... Az utolsó időben már csak kihasználta engem, szerelem nem volt. Jó voltam neki az ágyban, és adtam neki pénzt.

Közben halmozódtak a lopási eseteim. Dolgoztam egy ideig a Közterületfenntartónál, és onnan elloptam egy autót. Úgyhogy járműlopásért kaptam felfüggesztettet, és ehhez jöttek az újabb ügyek állandóan. 2000-ben nem vettem át az idézésemet, kiadták a körözést. Ekkor voltam előzetesben négy hónapot. Éreztem, hogy hiányzik a lány. Mikor kiszabadultam halasztással, azt hazudtam neki, hogy nincs több ügyem, pedig volt, és ezt ő is tudta, csak nem akarta felfogni. Amíg náluk voltam, végig be voltam állva, mindennapos volt a gyógyszereszedésem. Csak arra voltam jó, hogy szerezzek kaját.

2000-ben, éppen Szenteste, azt mondta, hogy jön hozzájuk a nővére, és nekem el kell menni; magyarul kidobott. Feljöttem Pestre, csöveztem, foglalt házakban laktam. Három orvostól szereztem recepteket, mellette ment a heroin. Végül 2001 februárjában vittek be, és 2005 januárban szabadultam.

Selmeczi Lajost⁶ Baracsán ismertem meg, prevenciót tartott. Aztán amikor kiszabadultam, elmentem a Válaszúthoz⁷ – nem tudom, mi vitt oda. Annyit tudtam, hogy a Lajos ott van. Persze az első utam a háziorvoshoz vezetett, receptekért. Közben meghalt nagyanyám, és a lány se látogatott egy idő után a börtönben, tehát nem volt senkim az életben. Nagyon magam alatt voltam. Arra gondoltam, hogy most megint kezdjek el lopni meg csövezni, és megint jön a börtön...? Nem volt senki, akivel beszélhettem volna – nagyon rossz volt. Lajos intézte el, hogy Ráckeresztúrra lekerüljek. Mikor indulni kellett, akkor is be voltam nagyon állva – beszedegettem sutyiban a gyógyszereket, amik nálam voltak. Volt egy váltás ruhám, meg egy nejlonzacskó; és a Lajos vett nekem egy doboz cigit. A Doki jött értem, és a Victor István⁸. Úgyhogy egy héttel a szabadulás után már lent voltam a rehabban.

Eleinte nem értettem, hogy miről beszélnek az Otthonban, azt gondoltam, itt elleszek... Lajos azzal csábított, hogy kapok cigit, van kaja, meleg ágy. Aztán az idő nagyon sokat segített. Itt mindenkinek magától kell rájönnie, hogy mit akar. Ebben az Otthonban azt kapjuk meg, amit a szülők nem adtak meg, mert nem volt senki, aki sinre tegyen minket, nem volt senki, aki szépen elmagyarázza, hogyan kell élni. Ezt próbálják itt pótolni. A börtön meg az utca után nagyon gyanús

⁶ E könyv egyik megszólalója.

⁷ A Ráckeresztúri Drogerápiás Otthon testvérszervezete, elő- és utógondozást, prevenciót végző drogzonzultációs iroda Budapestben,

⁸ Mindketten megszólalnak e könyvben.

volt, hogy itt mindenki olyan kedves velem. Azt gondoltam, hogy ez egy szekta – mindenfélét feltételeztem róluk.

Anyámmal nem akartam felvenni a kapcsolatot, de a Victor István kiderítette a címét, írt neki egy levelet, küldött egy szülőcsoportos meghívót, mire az anyám visszaírt, hogy ő ölel, puszil, és ennyi. Akkor én is írtam neki, amire jött egy válasz, amiben engem hibáztatott. Be volt rúgva, amikor felhívtam. Eszterék szeretnék, hogy menjek ki hozzá Bécsbe autóval. Balcsik Zsolti most írt neki egy levelet, nem tudom, hogy reagál rá. Nincs bennem tisztelet iránta.

Sokszor gondolkodom, hogy mi a ráknak élek – nincs senkim; nincs szakmám. A nulláról kell fölépíteni mindent, és sokszor kifogy az erőm, sokszor érzem magam reménytelennek, sokszor esem önsajnálatba. Most nem is érzem jól magam a házban, a többiek sokkal fiatalabbak nálam. Ahogy most kívülről látom magam, frusztrál az egész.

Jó, hogy a hitet nem erőltetik itt rám. A legutóbbi bibliaórán beszélt a Hörszt⁹ arról, hogy Isten nem úgy fog megjelenni, hogy leszáll egy nagy gömb – nem ilyen látványos. Háromszor is meghalhattam volna eddig, valami csoda folytán mégis elkerültem a Misszióhoz. Lehet, hogy van Istennek terve velem – csak még nem tudom, hogy mi.

A nagyanyám szeretett, de mindig féltem a szeretettől, nem bírtam az ölelkezős, puszkódós családi menetet. Nekem nagyon fáj, hogy apám meghalt, nagyon nehezen tudtam elviselni, a mai napig úgy vagyok vele, hogy nem dolgoztam föl, de nem gondolok rá, és akkor nem fáj. Doki mondta, hogy engedjem el, lehet, hogy jobb neki, hogy meghalt – de ezzel csak leoltom magamat, hogy „persze, jobb volt neki meghalni...”. Nyolc éves koromig minden jól ment – foglalkoztak velem, szerettek. Mikor apám újra megházasodott, és mostohaanyám elkezdte hajszolni, hogy keressen többet, akkor minden szétesett.

De ha én érzem, hogy valakit megszeretek és ő ragaszkodik hozzám, akkor kitartok mellette.

Nagyon nehezen tudom elképzelni, hogy nekem valaha lesz fix munkahelyem, lakásom, normális barátnőm vagy feleségem... Szakmám nincs, érettségim nincs – álljak neki tanulni harmincöt évesen? Szeretnék vezetni, de nincs jogsim, tudok főzni, de nem vagyok szakács, beszélek németül, de nincs róla papírom... Dolgozhatok nyolcvanezer forintért, elmehetek albérletbe, és soha nem lesz önálló lakásom. Igaz, ebben a fázisban még nem kell ezzel foglalkozni, de harmincöt évesen már minden perc számít.

⁹ Brokhauzer Péter, megszólal e könyvben.

Lajos

Mi a kezdet? 1968-ban születtem, munkásszülők egyedüli gyermekeként. Édesanyámnak volt három halva szülése, és én egy elég késői, negyedik gyerek vagyok. Nyilván az, hogy nekem voltak testvéreim, de halott testvéreim, meghatározta valamennyire az életemet – a nevemben viselem őket, mert Selmeczi Lajos Csabának hívnak – a Csaba az a három évvel előttem halva megszületett ikerpárnak az egyik tagja. Hetedik vagy nyolcadik hónapos terhes volt édesanyám, és meg kellett szülnie a meghalt magzatokat. Rá kellett döbennem, hogy én egyedüli élő gyermek vagyok, de mégsem egyetlen gyerek vagyok. Ez akarva-akaratlan meghatározta bizonyos szempontból az életemet, a szüleim hozzám való viszonyát. Egy ilyen gyereket, aki sokadik próbálkozásra nagy nehezen jön létre, nagy nehezen marad meg – nekem is a nyakamra tekeredett a köldökzsinór –, nyilván mindenki védeni akar.

Hat éves voltam, amikor Zuglóba költöztünk, a Füredi lakótelepre – ez egy nagy lépésnek tűnt. Végre apáméknak saját összkomfortos lakása lett. Itt nőttem fel, huszonhét éves koromig laktam itt. Ahogy általában lenni szokott, a lakótelepi gyerekek életét éltem. Egy nagy fejezete az életemnek tizenhat éves koromban kezdődött. Én úgy emlékszem, hogy addig teljesen normális gyerek voltam; édesanyám szerint már akkoriban is nagyon eleven voltam, állandó hangadó, nagyszájú, szemtelen, szófogadatlan. Szakmunkásképzőbe jártam, és tele voltam önértékelési problémákkal. Nagyon alulértékelttem magam – nyilván ez a sok féltésből fakadt. És bár jó eredménnyel végeztem az általános iskolát, mégis egy szakmunkásképzőt céloztam meg, hogy az biztos menni fog. Ott nem kell attól tartanom, hogy kudarc ér. Volt egy barátom, aki műszerész volt, és akkor azt mondtam, hogy jó, én is az leszek. Abszolút mellényúlás volt; engem nem érdekelt ez a szakma. És jött a tizenhatodik

Selmeczi Lajos 1992-től 2004-ig volt munkatárs Ráckeresztúron, 2004-től a Válaszút Misszió vezetője.

éveim, ami nagy tragédia volt – egy barátom meghalt autóbalesetben. Akkor szembesültem a halállal. És tipikusan infantilisén reagáltam, hol nevettem, hol sírtam, aztán átmentem agresszívba. Nem tudtam ezzel mit kezdeni. Ez indított el abba az irányban, hogy gyorsan kezdenem kell valamit az életemmel, mert ez velem is bármikor bekövetkezhet. És én még nem próbáltam ki számtalan dolgot...

Már akkor is lopkodtunk, de ekkor aztán elkezdtem megrendelésre is lopni, mert pénzt akartam csinálni; mulatni kellett, inni, nőzni, és gyorsan habzsolni az életet. Előtte sportoltam, karatézta, de akkor otthagytam az egészet, már nem érdekelt a dolog. Az iskolából is elkezdtem lógni. Kihelyeztek bennünket egy üzembe, és ott felvettem a rendelést – ital, borotvahab, márkás samponok, amik '84-ben divatcikknek számítottak. Egyre inkább radikalizálódtam. A társaságunkban voltak olyanok, akik eljártak betörni, és az nekem nagyon szimpatikus volt: csinálunk pénzt, csinálunk balhékat... Itt csúsztam bele egyre jobban a lakótelepi zsványságba: kocsifeltörés, butikok feltörése... Ekkor kezdődött a szipuzás, és az ital pedig állandósult.

Nagy nehezen befejeztem a szakmunkásképzőt, pedig az első félévben én voltam az osztály legjobbjá. Elhelyezkedtem dolgozni, de a munka nem volt egy nagy durranás. Végül több rongálásért, garázdaságért, ittas vezetésért '86-ban kaptam nyolc hónap felfüggesztetet. Gyorsan írtam egy kamu kérvényt, hogy szeretnék bevonulni katonának, mert össze akarok házasodni egy lánnyal, szeretnék építkezni, kölcsönt felvenni... Úgyhogy '87-ben, egy nappal a tizenkilencedik születésnapom előtt bevonultam, és arra gondoltam, hogy milyen nagy változás lesz, mire leszerelek, lejár a felfüggesztetem, felnőtt komoly ember leszek... Ez ment egy darabig, de a seregben is végig ittam. Kilenc hónapig bírtam a történetet, és akkor volt egy igazoltatás-megtagadásom. Megkergettem valakit az Őrs vezér téren, jöttek a rendőrök, igazoltattak, én be voltam állva, mondtam, hogy ez nem fog menni, és végül hat rendőr úgy összevert, hogy katonai kórházba kellett vinni. Mikor majdnem kiverték a szememet, akkor mondtam nekik, hogy mégis menni fog a dolog. Átadtak a katonai rendésznek, és ők bevittek a kórházba. Aztán kaptam öt nap fogdát, és közben megjött a tisztí kinevezésem. De ekkor már elcsúszott a történet – csináltam még két balhét, persze piásan. Gyógyszereztünk, rápiáltunk; bevittek a detoxba, de a barátom megverte a mentőorvost bent a detoxban ezért rettenetesen megverték minket az ápolók. Értem megint jött a katonai rendész, és megint elvittek megbilincselve. Ettől fogva konok tagadó lettem. Voltak köztünk annak idején dörzsölt bűnözők, és ők mindig oktattak minket: konok tagadás hat hónap, beismerő vallomás hat év... Tagadtam mindent; úgyhogy a végén csak lefokoztak, kizárólag kísérettel mozoghattam. És rájöttem, hogy nem sikerült megváltoznom, a „komoly katonaelet” nem hozta meg ezt a változást.

Leszerelés után már a negyedik napon bebuktam kocsifeltörésért, megindult az ügy. Többen csináltuk, persze ittasan, és megláttak fentről. Jött a rendőrség, házkutatás, bilincs... Ekkor beparáztam, hogy mi lesz így velem; visszamentem dolgozni. De ez abból állt, hogy kocsikísérőként mindent elloptam, amit tudtam. '90 elején kiszabadult a börtönből egy gyerekkori barátom, megkeresett és azt mondta: „Lajos, te miért dolgozol, hát hülye vagy? Gyere velünk a városba, zsebelünk, és egy nap alatt annyi pénzed lesz, mint amit egy hónap alatt megkeresel.” Ezután már egyedül laktam, édesanyámék elköltöztek, én pedig maradtam a lakásban. Ekkor már életmód-szerűen jártam lopni, zsebelni. Bár én inkább átvevő voltam, mert nem voltam elég ügyes. Takartam; direkt olyan kabátot vettem, aminek hátul is volt zsebe. Nálam lakott egy srác, én rejtegettem őt, és ezért cserébe velem dolgozott, ő volt a bűntársam. Ő tanítgatott a zsebelésre. Ez ment '91-ig, de ekkor újra olyan dolgokkal szembesültem, amik elgondolkoztattak. Habzoltam az életet, több tucat kapcsolatom volt, ruháim, dzsoggingok, aranyak... Mindenem megvolt. De azt mondtam: ez az élet? Ezt fogom csinálni? Folyamatosan zsebelni fogok, azzal a veszéllyel, hogy bármikor börtönbe kerülhetek? Persze amikor ellopsz egy kocsit, és ott ülsz benne, és elindulsz vele, az egy elképesztő sikerélmény is; a stressz, az adrenalin hihetetlenül hat az emberre. De olyan társaság volt körülöttem, hogy a kivagyiságból állandó összetűzések voltak. Azzal szembesültem, hogy egy primitív bunkó lettem. Bennem addig az a kép élt, mivel jó eredménnyel végeztem az általános iskolát, hogy én egy intelligens srác vagyok. A zsványok között nekem volt egy szakmunkás képesitésem, a többiek pedig a börtönben végezték az általánost. Leszálltunk egyszer a Kossuth téren, zsebelés után, és odajöttek hozzánk kamerával. Gondoltam, hogy „mi ez, Kéfény? Bebuktunk?”. Néztem körbe, hogy mi van. A riporter azt kérdezte, hogy mi történt ötven évvel ezelőtt, én meg mondtam, hogy honnan tudjam, azt se tudom, mi történt a múlt héten. A második bécsi döntésről hallottam valamit? Mondtam, biztos, még az iskolában, de hagyjon már ezzel a hülyeséggel. Később bementem egy sörözőbe, és ment a tévében a Hét. Ez '90-ben volt. És hallom: „megkérdeztük az utca emberét, mit tud a második bécsi

döntésről”; és látok a tévében egy elképesztő tahó palit, aki napszemüvegben és dzsoggingban száll le a villamosról – és az a tahó én vagyok. Az a tipikus zsebtolvaj. Ez egy meredek szembesülés volt. A bűntársammal közben folyamatos összetűzéseim voltak. Ő mindig vetette a keresztet, amikor templom előtt mentünk el. Mondtam neki, hogy minek csinálja, amikor lopni megyünk? Néha megfenyegettem, hogy megverem, mert elegendő volt az egészből. Ki akartam szállni. Volt egy gyerekkori barátom, a Sá, aki már akkor gyülekezetbe járt; és ő beszélt nekem a Bibliáról, hívott a templomba. Mondtam neki, hogy „te menj a templomba, az a te okosságod, én meg a városba lopni – az meg az én okosságom”. Erre ő azt mondta: „imádkozni fogok értetek”. És nem ment a lopás. A társam üvöltözött: „hazamegyek és leütöm a Sát, mert miatta nem megy a lopás!” Kimentünk Németországba lopni: a külföld nagy anyagi lehetőség volt. Kinn élt az unokanővérem, és hozzá mentünk egy hétre. És ott ajánlottak nekem egy állást, valaki helyett be kellett ugranom. Gondoltam, itt a nagy lehetőség, kiléphetek az egész helyzetből. Magyarországon több eljárás folyt ellenem. Gondoltam, végre itt az új élet lehetősége, amit vártam. Tudtam, hogy radikálisan le kell zárni azt, ami volt, és azt mondtam a srácoknak, hogy semmi nem érdekel, kiszálltam. De csak három hétig dolgoztam, mert akit helyettesítettem, visszajött a munkahelyére. Haza kellett jönnöm; de amikor készültem, Sával vettem fel a kapcsolatot. Otthon elkezdtünk találkozni. Volt félretett pénzem, lakásom, kocsim, nem volt anyagi gondom. Elkezdtem lemászni a gyülekezetbe, mert ő hívott. Mikor először lementem, arra gondoltam, hogy majd ott megmutatom, mekkora arc vagyok; de valami nagyon megragadó dolog fogadott. Meghallgatták az én egészen bunkó kérdéseimet. Egészen más közeg volt, mint az addigiak. Megragadott, ahogy viszonyultak hozzám, ahogyan gondolkodtak. Eldöntöttem, hogy le fogok járni. Volt, hogy elaludtam bibliaórán, de ők elhordoztak engem. Emlékszem, elmentünk egy nyári táborba, és ők azt mondták: „jön a szellemi vetélkedő; Sá és Lajos, ti menjetek el az ebédért!”

Egy idő múlva megéreztem, hogy el kell mennem dolgozni; mert a gyülekezetben a többiek is munkába jártak. Elmentem egy éjjel-nappali közértbe. Első héten majdnem sírva fakadtam. Egy fiatal srác volt a főnök. Alázat kellett hozzá, hogy elfogadjam, hogy az akkori értékeim szerint egy nálam gyengébb, fiatalabb ember mondta meg, hogy mit csináljak. Nehezen, de elindult a történet. Ahogy olvastam a Bibliát, mindig szembesültem valamivel. Például amikor Pál apostol azt írta, hogy „te, aki azt mondd, zsidó vagy, és másokat tanítasz, magadat nem tanítod? Te, aki azt mondd, ne lopj, lopsz-e?” Akkoriban tanítottam éppen egy Erdélyből áttelepült srácot lopni. És megmondtam neki, hogy inkább ne csinálja, mert én se fogom csinálni... Így jutottam el addig, hogy '92 januárjában volt egy megtérés-élményem. Olvastam egy könyvet, ami egy felismerést hozott számomra, hogy Jézus Krisztus az én megváltóm, és Őáltala szül újjá Isten, és így újulhat meg bennem minden. Egyszerűen megnyílt valami, amire rácsodálkoztam; és onnantól fogva azt mondtam, hogy egyetlen út van, és én aszerint akarok élni. Mikor elkezdtem lejárni a gyülekezetbe, fordítani kellett, amit mondtam, mert olyan szlenget beszéltem. És volt egyszer egy kérdés, hogy honnan fog megismerni bennünket az Úr, hogy az Övéi vagyunk. Számomra ez egy elpecsételési ige volt, és talán az első értelmes mondatom hangzott el, amikor azt mondtam, hogy „azt mondja Pál, hogy arról, hogy élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus”. Erre rám néztek, hogy hú, mi történt? Én mondtam, hogy szeretnék úgy élni, ahogy Jézus várja. Ez volt a nagy fordulat az életemben.

Volt egy lány, akivel együtt éltünk, de ezután szakítottam vele, mert úgy éreztem, hogy nem megy ez a történet; kértem, hogy lépünk távolabb egymástól, és ha megmarad a kapcsolat, akkor összeházasodunk. Ő azt mondta, hogy ezt nem vállalja, és elment.

Néhány hónap múlva engem elhívtak Ráckeresztúrra. Tudták, hogy milyen előéletem volt. A Matyin¹⁰ keresztül történt ez, ő is eljárt a gyülekezetbe. Megnéztem, tetszett. Megkérdeztem, hogy lehetséges-e, hogy én ott dolgozzak. Kipróbáltuk, nekem minden hónapban volt egy szabad hetem, és akkor lementem Ráckeresztúrra. Megnézték, hogyan vagyok jelen, és két hónap után alkalmaztak. Volt bennem egy üzenet, amit át lehet adni – és aztán elindult valami. Egyszer voltunk egy kenutúrán Sárospatakon – annak a városnak hangulata van –, és azt mondtam Topolánszky Ákosnak¹¹, hogy tanulni szeretnék. Elkezdtem megint iskolába járni. '94-ben megnősültem. A feleségemet, Székely Bogit '93-ban ismertem meg egy táborban. Hosszú hajam volt, pokrócot terítettem magamra –

¹⁰ Nerada Mátyás, 1992-től dolgozik Ráckeresztúron.

¹¹ Református lelkész, Victorné Erdős Esztertől vette át 1987-ben a KIMM lelkészi státuszát és a Ráckeresztúri Drogterápiás Otthon vezetését, egészen 1998 végéig.

Indiánnak szólított. Nekem nagyon tetszett – kedves volt és természetes. Nagy egymásra találás volt. Tizenegy hónappal a megismerkedésünk után összeházasodtunk. '95-ben leérettségiztem. Ugyanebben az évben, június 15-én született meg az első gyermekünk, 17-én felvételiztem a teológiára, és 19-én szóbeliztem az érettségim. Öt nap leforgása alatt férfit és teológushallgatóvá váltam az egykori zsványból. Azután elvégeztem a teológiát a Wesley-n, lelkész lettem, addiktológiai képzéseken vettem részt... Ment fölfelé az út. Egyre több terhet vállaltam – azt gondolom, hogy ez a hivatásom, hogy mindent beletegyek abba, ahol dolgozom. Akkoriban Ráckeresztúron, most pedig a Válaszútnál. Azért javasolta Eszter, hogy jöjsek a Válaszúthoz dolgozni, hogy vigyek bele lendületet, tapasztalatot.

Hallatlanul érdekes volt az elmúlt tizenkét és fél év. Én Ráckeresztúron lettem felnőtt, ott váltam férfitá érzelmileg. Végeztem a teológiát, háromgyerekes családapá lettem, ráláttam önmagamra. Nagyon jó közegben dolgoztam, ami támaszt jelentett az életemben. A srácokon keresztül sok kérdés ért el hozzám, és én azt tanultam Jézustól, hogy merjem felvállalni ezeket. Újra kellett fogalmaznom a hitvallásomat az élettörténetek, a sikerek, a kudarcok, a visszaesések, a halálesetek kapcsán. Mert ezekre választ kell adni önmagamnak, és a srácoknak is, ha ilyen kérdések fogalmazódtak meg bennük. Mindez arra ösztönzött, hogy tanuljak – és hogy nyitottan tanuljak. Mert nem egy tanítást adok le – az nem érdekel senkit; hanem nekem kell élnem az Isten gondviselésének a hitében, meg kell mutatnom az életemmel, hogy én Jézus Krisztushoz tartozom. Lehet, hogy pont azzal, ahogy elbukom, és fölállok.

Amikor most eljöttem Ráckeresztúrról a Válaszúthoz, már vezetőnek, akkor azt mondtam a srácoknak – könnyek között, nem szégyellem, mert nagy gyászélmény volt, mint amikor valaki kikerül a szülői házból, ami jó is, de valamit le kell zárni –, hogy én azt érzem, itt lettem igazából felnőtt. A szokásostól most is sokban különbözöm, például motorral járok, és ez egy lelkésztől nem megszokott; de ilyen vagyok, és ezt nem akarom letagadni.

A gyerekeinket Regő Bekénynek, Bendemórnak és Soma Besének hívják, ezek régi magyar nevek. Regő tíz éves lesz, Bende hét éves, Soma pedig négy.

Bubu

Nagyon rossz gyerekkorom volt; nem a szüleimmel való viszonyom miatt, hanem mert nagyon szabadjára voltam engedve, nem nézték, hova megyek, mikor jövök; amit kértem, azt megkaptam; ha egyest vagy intőt hoztam, az se volt gond. Egy testvérem van, aki hét évvel nagyobb nálam – ő élte a saját életét. Apám soförként dolgozott, anyukám szakácsnő volt. Érezhető volt, hogy romlik köztük a kapcsolat; és édesanyám elkezdett alkoholt fogyasztani, amitől lett egy májbetegsége, és '86-ban meghalt májrákban. Én akkor voltam tíz éves. A faterom próbálta átvenni a család irányítását, az apai meg az anyai szerepet is – amit eddig nem csinált, úgyhogy elég nehéz volt neki ezt a feladatot megoldani. Ez látszott rajta, mert agresszív volt, és ő is gyakran a pohár aljára nézett. Az anyám elvesztése és a rá háruló felelősségek eléggé megterheltek. De mosott ránk, főzött minden nap, és emellett dolgozott. Én nem nagyon jártam iskolába; amikor tehettem, inkább elmentem csavarogni. És akkor kezdődtek a szipuzások Technokol ragasztóval, aminek nincs valami nagy hatása, tehát beállni nem lehet tőle. Elkezdődtek a kisebb lopkodások közértekből, autóföltörés, ilyesmi. A haverjaim ezt csinálták, és én is ezt választottam a iskola helyett. Akkor már csavarlazítót szívtunk. Ez nagy poénnak tűnt, és tíz-tizenkét évesen nagynak érezte magát tőle az ember.

Tizenhat éves koromban meghalt apám, és egyedül maradtam. Volt egy nálam jóval idősebb, harminckét éves barátnőm, aki hozzám költözött, és ő lett a gyámom, hogy ne kelljen intézetbe mennem. Akkor jött be az országba a heroin, még csak a Keletiben lehetett kapni, és oda jártunk egy barátommal. Az volt mellette a fő érv, hogy heroinnal könnyebben lehetett bűnözni, nincs az embernek lelkiismeretfurdalása. Nekem azért vált a bázisdrogommá, mert megtaláltam benne a nyugalمامat – nem érdekelt, hogy nincsenek már szüleim, hogy nem áll mellettem senki. Amíg nem heroinoztam, nem is tudtam ezt felfogni, a heroin pedig blokkolta ezt a hiányt. Folytak az évek, egyre

jobban belecsúsztam, jöttek a balhék, és már nem kellett semmivel foglalkozni. Szellemileg és fizikailag is leamortizálódtam.

Mikor tizennyolc éves koromban először lementem Ráckeresztúrra, Topolánszky Ákos volt az otthonvezető. Az utcáról a Lipótra vitt be a mentő, és ott hallottam Ráckeresztúrról; mondta egy nővérke, hogy van egy ilyen hely, ahol segítenek... Először ódzkodtam tőle, mert egyházi intézmény. Akkor már olyan mélypontra kerültem, hogy a lakásomat, ami a szüleim hagyatéka volt, elkábítószerrel kábítottam. Két és fél évig éltem az utcán. Szégyelltem magam, amikor kitisztultam, mert tudtam, hogy egy hajléktalannal nem foglalkozik senki, azon nem segítenek. Senki nem kérdezett, hogy van-e bármire szükségem. Én persze kívülről nem láttam magam. Hiszen éppen azért nem közeledtek hozzám, mert lerítt rólam messziről, hogy valami nincs rendben velem. Találkoztam a Lipóton az Ákossal, nagyon megnyerő volt. Mondta, hogy várólista van, és még húzzam ki a kórházban két hétig, és ők le fognak vinni kocsival. Kényszerhelyzet volt, az utcára már nem akartam visszamenni.

Lekerültem Ráckeresztúrra, és ott végigcsináltam egy terápiát. Két évet voltam ott. Elvégeztem egy biztonságiór-tanfolyamot, és elkezdtem órként dolgozni. De igazából nem voltam elég motivált a leálláshoz. Végiglinkeskedtem a terápiát, mert nekem az anyaggal „semmi gondom nem volt”: azt éreztem, hogy megnyugtat, és tudok vele felejteni. Nem akartam a múltamat felvállalni, nem akartam fájdalmat érezni. Talán csak három hetet dolgoztam egy plázában, de ott is elkezdtem lopkodni, bőrkabátokat, cipőket; és eladtam őket vagy becseréltem anyagra. Megint az utcára kerültem, de ez már nem tartott sokáig, mert annyi bűncselekményt követtem el, hogy egyszer csak bevettek a rendőrök. Nyolc hónapot voltam előzetesben, és utána ültem két év nyolc hónapot. Amikor kiengedtek, újra anyagoztam. Akkor már gondoltam arra, hogy segítséget kellene kérnem, de szégyelltem Ráckeresztúrra visszamenni. Éreztem, hogy a kábítószer sem olyan jó, mint amilyennek mutatja magát.

Kiengedtek a börtönkapun; és nem volt hova menni. Sétálgattam a városban. A XIII. kerületben vannak régi házak, félig lebontás alatt – az önkormányzat lezárta őket. Egy ilyen házat feltörtem, és ott laktam egy évig, de kiraktak onnan. Ez pont télen volt. Akkor átköltöztem egy romos pincébe. A börtön után elmentem egy takarítócéghez dolgozni. Gondoltam, hogy télig összespórolok annyi pénzt, hogy kivehessek egy albérletet, és valahogy egyenesbe teszem az életem. Még a romos pincéből is jártam dolgozni az első hetekben, de az volt a probléma, hogy kezdett hideg lenni, és nem volt fürdési lehetőség. Az ember koszosan és bűdösen nem tud menni munkába – ezt már szégyelltem. És akkor újra az anyaghoz nyúltam.

Ekkor valahonnan megszereztem a Válaszút Misszió címét – régebben nem ott volt a felvétel. Lementem oda, és ott volt a Centgráf Karcsi¹², aki valamikor maga is anyagos volt, és ő felvételiztetett. Azt mondta, hogy ha tényleg komolyan gondolom, akkor még kétszer jöjjenek vissza. Én vissza is mentem, és akkor éppen volt hely az Otthonban, úgyhogy még aznap délután fogadtak is. Így indult egy tizennégy hónapos terápia.

Először elég nehéz volt beilleszkedni, elfogadni a szabályokat, mert én ismertem már a munkatársakat, és az volt a hozzáállásom, hogy „én itt már voltam, nekem ne mondják meg, mit csináljak, mert én vagyok a Bubu”. De nagyon toleránsak voltak velem. Nagyon rendesek voltak. Voltak kisebb-nagyobb összezörrenéseink – én nem tudtam idomulni, normálisan viselkedni. Hála Istennek, ez már az első hónapban átfordult bennem. Mondtam magamnak, hogy ha most nem változom meg, akkor soha az életben; itt az utolsó lehetőség, és nincs tovább. Tehát kár itt menősködni, kár itt mindenkinek betartani, hogy „én majd megmutatom, ki vagyok”. Büszke voltam, de hogy mire, azt nem tudom. Nem akartam elfogadni azt, ami van. Így indultam neki a terápiának.

Tizennégy hónap után kivettek a terápiából, és megkaptam a szolgálati lakást, ami az új házban volt. Eszter megengedte, hogy onnan járjak dolgozni, úgy, hogy nem vagyok már terápián, de a Misszió ad nekem egy biztos háttérrel, amíg a saját lábamon meg nem tudok állni. Fogadhattam látogatót, jöhetett a barátnőm, de nem aludhatott ott – tehát a házszabályok érvényesek voltak rám. Ez még egy évig tartott. Nagyon jó volt – egy kivezető szakasz a zárt környezetből a rendes életbe. Körülbelül egy év után költöztünk Pestre, ahol most lakunk a barátnőmmel. Ráckeresztúrról az Önkontroll Egyesülethez jártam dolgozni, prevenciókat meg szülőcsoportot tartottunk – ez egy olyan

¹² E könyv egyik megszólalója.

munkahely volt, ahol tudták, hogy én szenvedélybeteg vagyok, tisztában voltak a korlátaimmal. Ez is egy bevezető munka volt. Végülis ez volt az első komolyabb munkahelyem, mert ahol előtte dolgoztam, az nem volt annak nevezhető, mert nem tettem bele semmit. Itt próbáltam magamat beletenni a munkába. Ez tehát egy ugródeszka volt, a felépülésnek egy második szakasza; de nagyon kevés pénzt fizettek, ami nem volt elég ahhoz, hogy ki tudjam alakítani az önálló életemet a Misszióon kívül. Az igaz, hogy nekem a Misszióon nagyon sokat segített, ők úgymond a családom – így érzek irántuk. De az ember le akar szakadni, önállósodni akar, ez egy belső elvárás is. Az Önkontrolltól elkerültem egy másik helyre, ahol jelenleg is dolgozom: egy nyomdában. Nyolc hónapja dolgozom ott, és azóta béreljük a lakást a barátnőmmel. Ez a váltás anyagilag megérte. Nem dűskálunk a pénzben, de nincs hiányunk semmiben. Az az első, hogy ha megkaptuk a pénzt, akkor befizetjük a számlákat – Ráckeresztúron én ezt így tanultam meg. Nekem most kellett gyorsan felnőnem, ott tanultam meg mindent, ami kimaradt. Hiába vagyok huszonnyolc éves, nekem most is sok minden új.

Három hónappal ezelőtt eljegyeztük egymást a barátnőmmel. Szeretnénk gyerekeket is, de ahhoz olyan munkahely kell, ahol egy lehetniyével több pénzt tudok keresni. Mert azt meg tudom csinálni, hogy magamnak nem veszek ruhát, mi tudunk nemet mondani, de egy gyerekre még anyagilag nem vagyok kész.

Általában nem szoktam a múltamról beszélni – nem szeretem, ha az emberek ennek alapján ítélnék meg. Amikor segítőként dolgoztam, azt vettem észre, hogy úgy kezelnek, mint valami csodát – „milyen nagy dolog, hogy tizennégy év drogozás után le tudtál állni...” Az volt ezzel a baj, hogy én elhittem magamról, hogy mekkora nagy király vagyok, hogy letettem az anyagot. Kezdtém már a saját szememben tündökölni, ami nekem veszélyes, mert hajlamos vagyok az elszállásra. Rosszul éreztem magam ebben a szerepben. És azt gondoltam, hogy ne azért értékeljenek az emberek, mert ez történt velem, hanem azért, aki vagyok: „ez vagyok én, ezt és ezt tudom tenni...” De ha valakinek segíthetek azzal, hogy elmondom, hogy mi volt velem, akkor nagyon szívesen megteszem.

Mióta felköltöztünk Pestre, nem valami szoros a kapcsolat Ráckeresztúrral. Telefonon szoktam beszélni munkatársakkal, és nagyrítján benézünk az Otthonba. Minden pénteken van utógondozó csoport a Válaszútnál, oda szoktam járni.

Attól, hogy Ráckeresztúr egy keresztyén hely, kezdetben ódzkodtam, de voltak előttem élő példák, mint például Lajos, aki nekem nagyon meghatározó ebben. Neki egy nyitott könyv az élete, amíg rosszfiú volt, és mindig figyeltem őt, próbáltam utánózni – „ha neki sikerült, és ő így is jól érzi magát, akkor ez nem lehet hülyeség...” Be kell vallanom, hogy az én hitem sajnos szalmaláng-szerű, néha fellobban, és aztán alább is hagy. De vannak olyan törvények, amikhez tartom magam.

Kiemeltek egy olyan embert, mint én, aki lopott, csalt, bűnözött, hajléktalan volt, bűdös volt – és itt vagyok most. Azt gondolom, hogy ez az Úr által történhetett meg, mert nem hiszem, hogy az emberek erre maguktól képesek lennének; és ezzel nem minősíteni akarom őket, hanem én ezt így élelem meg.

Gyuri

Harmincegy éves vagyok; második gyereként születtem. Apám tíz éves koromban meghalt. És nincs semmi kép bennem róla. Nagyon sokat gondolkodom erről; a rehabokban is sokat beszéltünk apa-szerepekről. És éreztem egy dühöt apámmal szemben, mintha elhagyott volna. Most már inkább csak szomorúság van bennem, vagy egy elképzelés arról, hogy mit is kellene éreznem... Nem ismerhettem meg őt, a tíz éves kor előtti idő le van zárva előttem. Apám ivott, és nem törődött semmivel. Kapcsolgatta a tévét, és be volt rúgva. Ezt anyámtól tudom, de van öt-hat kép a fejemben... A Balaton-parton fekszik, részeg, én fogtam egy pici békát, és odaraktam a hasára. Ő fel se ébredt, anyám rángatott el onnan. A másik képem az, hogy apám az árnyéktetőt tartó fémoszlopokat festette, aztán elment inni egy sört. Az utolsó oszlop alja még nem volt készen, én akartam lefesteni, és kiborítottam a festéket, aztán feltunkoltam, és lefestettem az oszlopot... Nem emlékszem a történet végére, de az biztos, hogy probléma volt, hogy kiborult a festék. Vannak még képeim arról, ahogy idegösszeroppanást kapott a piától, körbeszaladgált a lakásban, és betöröt keresett. De nincs olyan emlékem, hogy megölelne, vagy konkrétan kinyilvánítaná az érzelmeit. Húsz évvel később térnek vissza ezek a dolgok, amikor menyasszonyom van, és nehezen tudok férfi-szerepeket megélni. Szeretnék gyerekeket, ezért próbálom ezt feldolgozni magamban.

A szüleim kötöttáru-készítő kisiparosok voltak, közös volt a vállalkozásuk keresztanyámékkal. És később jöttem rá, hogy azért vált a pénz, az anyagiasság olyan fontossá a számomra, hogy csak az Úristen tudott megszabadítani belőle, mert mi mindent megkaptunk gyerekkorunkban, de a szüleim ezzel próbálták pótolni a szeretetet, amit nem voltak képesek kimutatni felénk. Az anyámnak is olyan volt az anyja, mint egy fadarab. Keresztapám inkább volt férfimodell számomra, mint apám – egy higgadt mérnökember; most már halálosan beteg. Tizenhat éve nem beszéltünk, mióta megtudta, hogy

Kármán György 2000-től és 2003-tól volt terápian, 2005-től a Válaszút Misszió munkatársa.

megloptam őket. Én akkor még csak hétvégi szórakozásokra loptam. Akkoriban még mindent megkaptam tőlük, amiről azt gondolták, hogy szükségem van rá. Megvették nekem a legmodernebb számítógépet, de egy haveromnak sem volt hozzá programja, úgyhogy nem tudtam mit csinálni vele, elég lett volna egy gyengébb. BMX biciklit nem kaptam, ami kellett volna, de kaptam olasz hiper-szuper váltós sportbringát. De nekem egy csóró BMX kellett volna, amivel kimehetek a haverok közé ugratni. Mindig központi figura voltam, de sosem hittem el magamról, hogy értékes vagyok. De persze ezt csak három évi terápiázás, segítő munka és tanulás után értettem meg. Mindig produkáltam magamat, hogy így vívjam ki magamnak az odafigyelést és a szeretetet. Tizennégy évesen is azért kóstoltam meg az alkoholt meg a cigit, mert én már nagyfiú vagyok, és nehogy kilójjak a többiek közül. Két évig az ment, hogy hétvégén hülyére ittuk magunkat a haverokkal a diszkóban. Mindig a rossz arcok között szerettünk bulizni. A diszkó végén üvegtörés meg késelés volt, aztán hazasétáltam az úri környezetbe. Aztán tizenhat évesen bekerültem a külvárosból a belvárosi éjszakai életbe, és egyszer egy házibulin voltunk, én benyitottam egy szobába, és láttam, hogy kokaint szívnak csíkokban. És akkor kóstoltam meg.

Anyám nagyon kétségbeesett, amikor apám meghalt – ezt mostanában mondta el nekem. Ezért nem is nagyon beszélgettünk abban az időben. Ő este is a hibás darabokat javígtatta a tévé előtt... Most mondta el nekem azt is, hogy akkoriban nagyon függött keresztapáméktól. Előttük azt kellett mutatni, hogy az a jó, amit ők mondanak; aztán otthon anyám ki tudta adni a mérgét. Én is ezt a mintát kaptam, ezért aztán nagyon nagy színésszé váltam – később, amikor bekerültem a bűnöző világba, ez még segített is boldogulni...

Elkezdtem beállva iskolába járni. Tizenhat évesen buktam le pénzlopásért otthon. Akkor hetekig nem beszélünk, aztán elmúlt, de már nem volt ugyanolyan a kapcsolat. Előtte keresztapám vitt sielni, úszni, teniszezni, lovagolni, szörfözni. Mindent, amit ők nem csinálhattak, azt nekünk meg akarták adni a nővéremmel. Én focizni szerettem volna, de azt nem támogatta senki, mert hülyeségnek tartották. Mindenbe belekaptam, de semmi ilyesmihez nem volt kedvem, ők pedig csak a pénzt adták rá. Aztán keresztapám kedvéért textiltechnikumba mentem, hogy én is kötős legyek – én viszont autószerelést akartam tanulni... Teljes értéktorzulásom volt, nem érdekelt senki és semmi; az emberek félték tőlem, mert nagyon tudtam uralni helyzeteket. Ezt akkor nem tudtam, csak most hallottam vissza, hogy ilyen voltam. Nagyon nyitott tudtam lenni, de nem engedtem közel senkit magamhoz.

Tizennyolc évesen kijöttem a technikumból, és megmondtam keresztapámnak, hogy én nem akarom folytatni ezt a szakmát, kérem az örökségemet. Láttam, hogy keresztapám vállalkozása egyre rosszabbul megy, és azt mondtam anyámnak, kezdjünk saját vállalkozást. És uzsorásoktól vettem föl hitelt. Kétmillió forint '92-ben nagy pénz volt. Nyitottunk egy közértet; de én akkor már kokóztam. Úgyhogy újra felvettem hitelt egy másik uzsorástól, aztán megint és megint, és ezek nem tudtak egymásról. A pénzt elanyagoztam. A végén egy embert kifizettünk, a többiek meg veszekedtek az ingatlanon. Teljesen függő lettem a kokaintól, elanyagoztam a lakást, amit örököltem, aztán anyám házáat is... '94-ben már egy olyan alvilági társaságba keveredtem, akiket azóta már lelövöldöztek. Én nagyon alul voltam. Csak azokat láttam, akik látták a tüzet. De ott engem fölzábaláltak. Nagyon nagy pofonokat kaptam az élettől. És a családom is. Mindent elvesztettünk, de én még ebből se tanultam. Eldöntöttem, hogy bűnöző leszek, mert nekem csak ez az életforma tetszik. Érzések nélkül eladtam mindent, és nem is fogtam fel, hogy mi van. Keresztapám összeveszett anyámmal, mert ő mindenre igényt tartott, pedig az ingatlanok a mi nevünkön voltak. Húsz éves koromra már olyan ingatlancsalásokban voltam benne, amikbe az egész családot belekevertem, a közjegyzőnél hamis papírokat íratattam alá velük, azt se tudták, mit... Anyagilag teljesen tönkrement a családnak ez a része. Keresztapám kitagadott az örökségből, és azóta nem beszéltem vele. Most, hogy haldoklik, én csak annyit szeretnék megmondani, hogy szeretem, semmi mást; és nem is akarok semmit tőle. De lehet, hogy ő nem akar engem látni, és én ezt tiszteletben fogom tartani.

1994-ben a maffia egyik tagja átvert, és elvette az utolsó pénzemet is. Valami kölcsönt is meg kellett volna adnom neki, úgyhogy felhívtam, és azt mondtam neki, hogy jöjjön át, mert megvan a pénz. Kimentem otthon a kertbe, és elkezdtem megásni a sírját. És szóltam egy fiúnak, akit én menekítettem ki Svájcba, hogy én is fogok jönni. Hála Istennek, nem sikerült megölnöm azt az embert. Vascsővel vertem a fejét. El tudott menekülni. Aznap este kimentem Svájcba, és két évig voltam ott. Svájcban pitiáner stikliket csináltunk. Közben otthon hónapokon át figyelték anyámék, keresztapámék és a volt barátnőm házáat, hogy nem rejtőztem-e el, mert olyan embert támadtam meg, aki fontos volt az éjszakában. Végül telefonáltam nekik, hogy nem vagyok az országban, és ne

terrorizálják a családomat. Svájcban derült ki, hogy akit kimenekítettem, az dobott fel ezeknek az embereknek – úgy tudta le feléjük a tartozását, hogy az én egész házamat felajánlotta nekik, hogy vegyék el. Ha megláttam egy magyar rendszámú kocsit, egyből hasra vágtam magam, mert tudtam, hogy kinyírhatnak egy másodperc alatt. Senki nem védett meg. Ezek olyan dolgok voltak, amiken évekig nem bírtam gondolkozni se. Azt mondtam, hogy inkább minden kábítószerrel felzabálok, csak ne kelljen gondolkozni. Eleinte bíztam mindenkinek a szavában, de ezek olyan csalódások voltak, hogy én is még aljassabbá váltam, mindenféle csalásra kapható voltam. Végül megúsztam ezt az egészet, és '96-ban hazajöttem. Azt gondoltam, hogy Svájcban ugyanúgy kell félnem, mint itthon; és megtanultam valahogy együtt élni a félelemmel.

Itthon megismerkedtem egy fiúval, akit aztán elraboltak, és ott hallotta, hogy rólam beszélnek, és szólt, hogy ismer. Feladott engem, ezért őt elengedték, engem meg elkaptak, elvittek a maffiacsoport színe elé, és ott szembesültem azzal az emberrel, akit meg akartam ölni. Ott aztán kaptam; és a legnagyobb gengszter azt mondta, ha még egy ilyet csinálok, akkor nem ölnek meg, hanem eltörik a gerincemet. Ezután lesétáltam – ez egy sztriptízbár emeletén volt – és lent ivott az alvilág krémje; én meg büszke voltam, hogy engem ezek a nagy emberek vertek meg... És akkor letudtam két évnek a félelmét. De ezután az életem semmiben se változott. A bűnöző-társadalomnak a perifériájára kerültem, profánul fogalmazva, még egy betörés-tippet se adott senki. Bankszámlákról emeltünk le pénzt... Én közben keményen kokóztam, amfetaminoztam; teljesen szétment az idegrendszerem. Beszerveztem két lányt, ők jártak be helyettem a bankokba hamis számlákat nyitni. Jobban féltettem magam annál, hogy én menjek be a bankba. Végül '98-ban lebuktunk, egy négymillió utalással. A két lány bement, és ott letartóztatták őket. Én kint ültem egy kocsiiban, és gyanús lett a helyzet; én is bementem, a lányok szóltak, hogy én vagyok az, és engem is letartóztattak. Bent aztán mindent bevállaltam, amire bizonyíték volt, de csináltam egy nagy hülyeséget is, az egyik srácnak bent rendszeres csomagot ígértem, és ő cserébe azt vallotta, hogy ő kényszerített engem a bűncselekményekre. Ez működött is, '99-ben kiszabadultam, de azóta sem láttam őt, és csomagot se küldtem neki... A heroinra a börtönben szoktam rá. Egy pillanatig sem gondolkodtam, hogy megtegyem-e. Valaki behozta magának gyufásdobozban, megkérdezték, hogy kérek-e, behúzódtunk a vécébe, és betéptünk. Teljesen felszabadultam tőle.

Miután kikerültem a börtönből, visszamentem a régi bandába. Addigra már az egész kokós-speedes társadalom átállt a heroinra, nem volt nehéz megszerezni. Egy év elteltével már elvonóra kerültem, teljesen leépülve. Anyám a börtön ideje alatt szembesült azzal, hogy narkós vagyok és bűnöző. Rendszeresen bejárt hozzám. Neki ez az egész annyira nehéz volt, hogy el is kezdett inni. Elvonók és rehabok közt járkáltam, közben az utolsó emberrel is elvesztettem a kapcsolatot; semmi lehetőségem nem maradt. Megismerkedtem az utcán heroinosokkal, és velük mentem én is a boltokba lopni – másképp már nem tudtam pénzt szerezni. És akkor beindult az az életforma, hogy felkelsz reggel, elvonásod van, elmész lopni, eladod a kínaiaknak, a pénzedet lehúzzák, nem tudsz mit csinálni... Teljesen ki vagy szolgáltatva a dílernek, de nem bánthatod, mert tőle van a heroin. Rengeteget voltam kórházban, de ott is anyagoztam. Túlnyomtam magam, újraélesztettek. Teljes önpusztítás. Rehabba is azért mentem, mert ott nem kellett semmit csinálni. Az elsőből kirúgtak három hét után, verekedésért. Utána folytatódott az ámokfutás. Semmi se segített.

2000 novemberében mentem le először Ráckeresztúrra, egyenesen az utcáról. Fáradt voltam a lehúzásoktól, nem volt heroinom, nem volt pénz... És anyámnak is könnyíteni akartam a helyzetén. Jól indult a történet, de aztán fű került a rehabba, és én persze szívtam. Úgy gondoltam, hogy a fű meg a pia maradhat. Egyszer bedobtam egy kételkedős vodkát, de lebuktam, mert a Feca¹³ alkoholista is volt, és ő látta, hogy valami nincs rendben. Ráleheltem, de rágó volt a számban; a szondát úgy fújtam, ahogy a rendőröknek szoktam, úgyhogy azt mondta Feri, hogy na jó, menjek, mert nem tudja rám bizonyítani. És rendszeressé vált az ivás. Öt hónap után Eszterék kirúgtak, mert olyan részegen jöttem vissza a rehabba, hogy alig találtam be a házba; utána meg beszippantam lakkkal. A gyerekkori haverom vitt haza, és már az úton beszívtunk. Otthon próbáltam dolgozni egy futárszolgálatnál, de léptenyomon összetörtem a kocsit. Speedeztem, de a heroin kellett az elalváshoz; úgyhogy újra vettem azt is. Teljesen kikészültem, és december harmincadikán történt, hogy a kocsival belerobogtam egy kerítésbe. A kocsit összetörtem, de szerencsére senkinek nem lett baja. Másnap túlnyomtam magam, mert nem akartam ezt tovább csinálni. Megmentettek; következő nap, amikor kijöttem a kórházból,

¹³ Zsindely Ferenc, 1999-től munkatárs Ráckeresztúron.

elloptam két telefont anyáméktól, és egyből elmentem anyagozni. Ment tovább az ámokfutás. És aztán felhívtam a Csernust, hogy segítsen. Hallotta a hangomon, hogy össze vagyok törve. Lekerültem Deszkre, ott voltam hét-nyolc hónapot; de ott összejöttem egy nővel – mivel az koedukált rehab. Ott komolyan vettük a szexuális absztinenciát, de együtt eljöttünk. Nem tudtuk, akarunk-e együtt élni. Nem ismertük egymást – én csak a terápiás arcát láttam ennek a nőnek.

Az első rehabban semmit sem értettem – olyannak tűnt, mint egy börtön. Ráckeresztúron megtudtam néhány infót; és hallottam az evangéliumról – ez is nyilván munkált bennem. Deszken huszonöt évesen hallottam meg először olyan szavakat, mint „visszajelzés”, „értékrend”. De a lánnyal való kapcsolatom befolyásolta a terápiámat, és ez visszaütött. Miután eljöttünk onnan, rövid idő után mind a ketten visszaestünk, a kapcsolatunk tönkrement. Óriási balhék voltak otthon a nővéremmel, aki mindig látta rajtam, hogy be vagyok állva. Megint kórházba kerültem, de a hétvégi kimenőknön is anyagoztam. Csak az volt bennem, hogy „anyag, anyag, anyag...” Fütttyentett a haverom, és már adtam is neki pénzt. Kirúgtak a kórházból is. Egyetlen komoly leállási szándékom nem volt. Lopásért megint letartóztattak, pénzbírságot kaptam, utána megint lopni jártam. Rendszeresen volt nálunk házkutatás. Volt olyan is, hogy éjjel jöttek, és szóltam a rendőröknek, hogy legyenek csendben, mert a nővérem alszik; és úgy csinálták végig az egész házkutatást, hogy nem ébredt fel senki. Végül aztán egy vasárnapi ebédnél anyámék szóltak, hogy itt a történet lezárul, adjam vissza a lakáskulcsot. Ez 2003 nyarán volt. Mondtam, hogy nem tudok megváltozni, és elmentem. Élesben utcáztam, csak néha csöngettem fel a nővéremhez fürdeni és enni. Két fiúval voltunk együtt, ők évek óta hol a börtönben voltak, hol az utcán; és anyagoztak. Rengeteget jártunk a Mammutba lopni, és más ilyen helyekre. De ezt elég hamar meguntam. Fölhívtam Dénest¹⁴ – ő volt Ráckeresztúron a mentorom, és megmondtam neki, hogy visszamennék. Ők megbeszélték stábon, és az volt a válasz, hogy járjak le egy hónapig a Válaszútba, és utána jöhetnek. Mondtam neki, hogy az utcán vagyok. Mondta, nem érdekli. Úgyhogy lejártam a csoportba, megbeszélt időpontokra, délután. Mi általában egy órakor lőttük be magunkat, és kellett volna menni lopni, hogy meglegyen a délutáni adag. Hülye helyzet volt, szaladtam a csoportba, és gyakran éppen nálam volt a lopott pia. Volt, hogy szóltam, hogy rosszul vagyok, mennem kell lopni... És olyan is volt, hogy teljesen betépvé ültem a széken. A rehab előtt egy héttel visszamehettem a nővéremhez. Akkor is anyagoztam, de már kevesebbet. Nem akartam bebukni, mert megvolt a helyem a rehabon. Végül megérkeztem Ráckeresztúrra. Előtte nyomtam, hogy ne legyek rosszul. Egy doboz cigivel mentem le, amit Orsi¹⁵ vett nekem.

Az elején azt éreztem, nincs mit mondanom; és nincs is értelme az életemnek. A negyedik rehabom volt... Cinikus és kiégett voltam, mint egy öregember, aki semmit nem ért el az életében, és fricskázza a világot. De azt éreztem, hogy minden áhítat rólam szól, az én életemről beszélnek, olyan dolgokról, amiket én nem mondtam el senkinek, és mégis, mintha tudtak volna róluk... Csak ültem, rá se mertem nézni a munkatársakra, és rázott a hideg: „ezek rólam beszélnek”. Ezek az Isten hívásai voltak. Aztán elmúlt lassan az elvonásom, és ekkor eszembe jutott, hogy Svájcban nem anyagoztam, és józanul álltam talpra, és ehhez a képességeim elegendők voltak. Ezekből az emlékekből kezdtem felépíteni magamat, motivációt jelentettek a számomra. Három-négy hónapja voltam a rehabon, amikor föl kellett mennem Pestre, és a Bubu kísért el. A Déli pályaudvaron őt letartóztatták. Nekem számtalanszor volt ilyen élményem, hogy letartóztatnak a rendőrök, de valahogy ez a helyzet megértette velem, hogy nem rajtunk múlik az élet, hogy mikor mi történik... Meg is döbbsentett engem, hogy miért annyira megrázó ez számomra, hogy őt letartóztatták. Talán azt éreztem, hogy ez lesz velem is, ha újra kezdem.

Akkoriban a rehabbal vasárnaponként az Érd-Parkvárosi gyülekezetbe jártunk – egyszer unottan ültem a templomban, a lelkészről arról prédikált, hogy Jézus lecsendesítette a tengert; és egyszer csak azt hallottam, hogy csak az számít, hogy a hajónkban van-e Jézus. Teljesen eltalált, hogy tényleg, nekem nincs a hajómban Jézus. Ez akkor kezdett közel jönni hozzám; és nem is értettem, miért érdekel ez engem... És akkor értettem meg, hogy ez a megoldás az életemre, semmi más. Aztán hazamentünk, és elkezdtem a Bibliámat lapozgatni – láttam, hogy az van benne, hogy a hit meggyógyít. „De mi a hit?”, gondoltam. És akkor hirtelen kinyílt a Biblia a Zsidók 11-nél, és oda volt írva: „a hit”... És alá volt írva, hogy „a nem látott dolgokról való meggyőződés”. Már sokat hallottam, hogy a Bibliában minden válasz benne van... Elkezdtem sutyiban olvasgatni. Elmondtam

¹⁴ Dudits Dénes a KIMM-ben gyógyult, majd munkatársként dolgozott ugyanott.

¹⁵ Orsolicsné Mezei Orsolya szociális munkás, a Válaszút Misszióban dolgozott.

esti érzéskörön, hogy „srácok, én istenkeresésbe kezdtem”. Ez olyan fordulat volt, hogy mindenki csak nézett. Előtte már egyszer megkértem Lajost, este, egy takarodó után, hogy beszéljen nekem Jézusról... Annyira új volt, hogy alig értettem, amit mondott, de ezután kezdtem inkább olvasni az evangéliumokat. Egyszer meghallottam, hogy Istennek mindent el kell mondani, és elkezdtem összeirogatni a bűneimet, és imádkozni, hogy most mit csináljak... És elkezdtem az Istennel megbeszélni mindent, letérdeltem, és elmondtam, amit fontosnak tartottam. Az első ige, ami konkrétan megszólított, és erőt adott, az volt, hogy Isten nem kísért meg az erőkön felül. És ez annyira jó volt, hogy felkiáltottam, mert ez kiemelt a kétségbeesésből, mivel azt jelentette, hogy józanon is fog menni az élet! És azóta, két éve folyamatosan azt élem meg, hogy felszabadulok, és el merek hinni dolgokat. A mai napig is a hit harcát vívom, persze másképpen, mert a rehab óta sok minden letisztult bennem az Isten-kapcsolatomban, a menyasszonyommal való kapcsolatomban...

Végül egy esti találkozón egy keresztyén könyv kapcsán elkezdtem beszélni az érzéseimről, és egyszer csak elsírtam magam, hogy én az Isten mellett döntöttem, és hogy annyira szeret minket, hogy el se tudjuk képzelni... El akartam mondani azt az érzést, ami bevilágított az életembe. Később már kételkedtem ebben, tehát nagyon hosszú folyamat volt, amíg felfogtam, hogy tényleg meg vagyok váltva. Nehéz volt a közösség előtt felvállalni ezt. A Bubu örült neki, a többiek idegenkedtek. De ez nem érdekelt akkor már. Én ugyanannak az embernek éltem meg magamat, mint aki azelőtt voltam, de a visszajelzések egy nagy változást mutattak. Kezdek egyre jobban megbízni bennem, én pedig annyit láttam, hogy bizonyos gondolatok eltűntek a fejből. A családomnak a látogatásokon meséltem a megtérésről. Aztán kijártam dolgozni az Önkontroll klubba, szülőcsoportba, és ott értettem meg, hogy az én anyukám miket élhetett meg. Nagyon sokszor összetört a szembesülés. És kezdtük vele megbeszélni ezeket a dolgokat. Akkor már megismertem Zsuzsit is, a menyasszonyomat, és hozzájuk jártam kimenőre kéthetente. Tudtam már, mit akarok kérdezni anyámtól, és miért akarok bocsánatot kérni. A többi rokonommal is próbáltam rendezni, ami rendezhető volt.

Háromévi terápiába tellett, hogy elfogadjam, hogy dolgozni kell. Most már teljesen normálisan állok hozzá a munkához. Az időseknél kezdtem el szolgálni, a Schweitzer Otthonban. A felelősségérzetem is akkor tisztult ki. Jól éreztem magam az öregeknél, sokat tanultam ott az odafigyelésről. Utána hajléktalanokkal dolgoztam, és egyszer csak öt hónap elteltével megkérdezte a Lajos, hogy számíthat-e rám; és én mondtam, hogy persze! És azóta itt dolgozom a Válaszútnál.

Hörszt

Tizenhárom éve dolgozom itt a Misszióban. Egy véletlen folytán kerültem ide, de hiszem, hogy az Isten útja volt ez az életemben.

Az Újpest-Belsővárosi református gyülekezetben, ifiben nőttünk fel többen; Matyi, Lajos, én – nagy baráti társaság volt. Mentünk mindenfelé szolgálni, és egyszer idejöttünk, Ráckeresztúrra. Engem nagyon megfogott az itteni emberek története. Az én életemben mindig benne volt a segítség, keresztyén családban nőttem fel; nem volt idegen a számomra az odafigyelés, a szolgálat, mások terheinek hordozása. Karácsonykor rendszeresen a hajléktalanokhoz mentünk a pályaudvarokra; sokat jártunk Erdélybe... Ez egy nagyon közösségi életforma volt. Ezért fogott meg azonnal azoknak az embereknek a szenvedése, akik szenvedélybetegként küzdenek. Én kezdetben szakács voltam, aztán egy kereskedelmi cégnél dolgoztam, és éreztem, hogy ezek a munkahelyek nem elégítenek ki lelkileg. '92-ben ettől a cégtől hívott el a ráckeresztúri otthon akkori vezetője. Innen az egész történetet úgy fogom fel, mint egy óriási utat. Az elején csak lelkes segíteni akarás volt bennem, de semmi szakmaiság. Akkor még nem volt szakmásként a rehabilitációs munka. Lelkes keresztyén fiatalokként kezdtünk itt dolgozni, és rengeteg hibát, bakit követtünk el. Sokszor mereven és irgalmatlanul reagáltam dolgokra, nem tudtam kezelni a fiúknak azt a keret-feszegető hozzáállását, ami mára már természetes lett számomra. Minden találkozás egy újabb tanulási élmény volt. De ma sem látom úgy, hogy ezt a tanulási szakaszt lezártam volna. És nem csak arra gondolok, hogy szükséges egy alapvető szaktudás, amit én most a szociális munkás szakon szerzek meg. (Azért tolódott ki ez ilyen későre, mert megvártam, hogy a legkisebb gyerekünk is óvodás korú legyen, de ez kilenc évbe telt, mivel hat gyermekünk van.) Ehhez a munkához nagyon sok olyan egyedi élettapasztalatra van szükség, amit különböző emberek történeteiben, személyiségén keresztül látok meg. Észrevettem olyan működéseket, amiket nem lehet tankönyv-szerűen összefoglalni... Láttam példákat és ellenpéldákat hasonló helyzetű emberek életében. Úgy érzem, hogy a szenvedélybetegség túl sok tényezőből áll ahhoz, hogy

szabályokat lehessen felállítani. Ezért érdekes a munkám számomra mind a mai napig, mert minden ember egy újabb kihívás, újabb küzdelem a bizalomért, újabb kutatás a múltfeltárás hónapokig tartó beszélgetésein át. A magam számára is így válik értelmezhetővé egy-egy ember. Meg kell alapozni a bizalmi kapcsolatot, mert hosszú az idő, és nem egyszeri találkozásról van szó. És az együttélés a fiúkkal engem is karban tart – ez számomra nagyon fontos. Én sem engedhetem el magam. Hat az életemre, hat az otthoni önmagamra. (Persze ennek része az is, hogy nagyon gyakran olyan színben tűnök fel otthon is, hogy én vagyok a „nagy megoldó”. Otthon is mindenre van megoldásom, és ez nehéz a feleségemnek, sokszor mondja, hogy ez nem a terápiás otthon... De csinálunk olyasmit is a családban, hogy esténként mindannyian leülünk beszélgetni; nem esti találkozónak, hanem „csúcspont-mélypontnak” hívjuk, és mindenki elmondhatja, a kicsik is, hogy mi volt aznap a csúcs vagy a mélypont. Utána gitározunk, énekelünk, imádkozunk.) Fontos számomra, hogy a terápia nem szűkíthető le az Otthon kereteire. Nem csak a drogosnak van szüksége rá, hogy megbeszéljen dolgokat, kezelje a konfliktusait. Nekem ez ugyanúgy segít, ahogy nekik.

Az új munkatársak problémája kezdetben mindig az, hogy túl merevekké lesznek, próbálják a fiúkat távol tartani a határfeszítéstől, és éveken át tart, amíg az ember megtalálja az egyensúlyt. És ez nem a lexikális tudás kérdése, hanem a tapasztalaté, amíg valaki művészi szinten nem kezdi játszani ezt a „húzd meg-ereszd meg” játszmat. Egyszerre érezzük azt, hogy egyek vagyunk a fiúkkal, és nem vagyunk különbek náluk; és mégis tartani kell a kereteket, de merevség nélkül. Most voltunk biciklitúrán velük, és ugyanúgy húztunk, és ugyanúgy kínlódtunk, mint ők, nem közvetítettünk semmiféle „über-okosságot”; és nekik az volt a fontos ebből, hogy mi hogyan küzdünk meg a helyzetekkel. Mintát adtunk nekik arra, hogyan lehet keresni megoldásokat, megtárgyalni dolgokat harag nélkül. Nagyon fontos, hogy a munkatárs ne kerüljön tőlük elérhetetlen távolságba.

Nagyon lényeges állítása a Portage-terápiának, hogy minden képesség megtanulható. A gyerekkori szocializációs folyamatot nem lehet újraírni, de van felnőttkori szocializáció is, amiben nagyon tudatosan lehet részt venni, és ami ugyanolyan hathatós lehet, mint a gyerekkori alapélmény. Ezt a felnőttoktatásban is hangsúlyozzák, hogy azokat a kudarcélményeket, amiket a gyerek az iskolában összeszed, évekkel később egy másfajta motivációval orvosolni tudja, és össze tudja szedni a számára szükséges, előremozdító pozitív tapasztalatokat. Nagyon sok olyan srác van az Otthonban, aki az általános iskolában nem kapott elég figyelmet, és perifériára szorult, de most felnőttként határozottság, motiváció és összeszedettség van benne. Ezért van esélye egy tanulni és változni akaró felnőttnek. Én egyébként a tanulás terápiában játszott szerepéről akarom írni a diplomamunkámat, és nagyon érdekes kérdésnek tartom ezt. Az emberek nem is gondolják, hogy mennyi minden megtanulható. És nagyon megnehezítené a munkámat, ha nem hinnék ebben, mert nagyon nehéz az eredendő krízisekhez visszamenni. De meg lehet tanulni bizonyos megküzdési stratégiákat, illetve el lehet sajátítani az önelfogadást. Ez egy tudatos munka: kivé akarok válni? És erre valók az elsajátítható terápiás eszközök, amiken keresztül egy személyiségfejlődés be tud indulni.

A terápia akkor indul be, amikor az, aki idejön, megérez valami jót, és elkezd hinni benne. A gát itt elsősorban az, amikor az emberek nem hisznek abban, amit csinálnak, vagy nem látják a dolgok értelmét. De amikor érkezik egy pozitív visszajelzés, és ők maguk megérik, hogy fejlődtek – munkájukban, kapcsolataikban, hozzáállásukban –, akkor elkezdik érezni, hogy talpra lehet állni. Ez a motiváció spontán kialakul abból a folyamatból, amin keresztülmennek, és amiben maga a közösség tartja benne őket a visszajelzéseivel. Mert azonnal látszik, ha valaki lusta, vagy nem foglalkozik magával. De foglalkoztatja a közösség, a program, a mentor.

Nekem nincsen saját tapasztalatom a drogozásról, és sok minden meggátolt a fiúk megértésében. A tíz év szakmai múlt, a rengeteg beszélgetés, a ráhangolódás az, ami segít. Érzik, hogy milyen a hozzáállásom. Jól tudom tartani a távolságot, ugyanakkor nem akarom ellökni őket magamtól. Nem titkolom el, ha dühös vagyok, csak akkor, ha az érzéseim felvállalása nincs a hasznukra. Érzik, hogy megértem őket. Apró dolgokon múlik, hogy valaki tud-e drogosokkal foglalkozni. Mert empátia sok emberben van, de közel kell kerülni hozzájuk, és tudni kell kezelni őket. El kell találni a hangot, tudni kell, hogy mire érdemes reagálni és mire nem. Meg kell látni a problémát, de ehhez el kell fogadtatnom magam a másikkal, hogy merjen arról beszélni, ami tényleg fontos neki. És ha ez megtörténik, akkor ott tudok segíteni, ahol probléma van, és nem egy felületi ragtapaszozást csinálunk. Nagyon örülök, hogy nálunk a legtöbb segítő szenvedélybeteg volt. Nekik is megvannak a maguk harcai. Aki ilyen háttérrel jön a munkába, gyakran nagyon kemény és merev, mert ők is keményen kellett, hogy leszámoljanak a saját gyengeségeikkel. A fiúkban is látom, hogy

gyakran katonásan viszonyulnak egymáshoz, fenýítene. És csodálkoznak, hogy minél keményebbek valakivel, abban annál jobban csökken a motiváció. Mindig vissza kell téríteni a házat vezető öregfiúkat a szeretethez, hogy ne izomból hozzanak döntéseket. Ilyen szemszögből néha puhának tünök, mert elfogadó vagyok, de nem félek attól, hogy veszítek az ázsióból, vagy hogy a terápia veszítene ezzel.

A szakmában nincs túl pozitív megítélése a keresztyén otthonoknak. Nem tudják, hogy mi megy itt, „szakma vagy térítés”. Pedig ezek nem kibékíthetetlen ellentétek. Spiritualitás, hit nélkül nincsen emberi élet. Ehhez nem kell keresztyénnek lenni, hogy ezt hangsúlyozzák a felépülési programok. A motiváció a változásra, a jóságra, a szeretetre: ezek nem csak emberi, hanem dominánsan keresztyén, krisztusi értékek. Nincs tehát ellentét az emberi és a keresztyén értékekről. Ha én a fiúknak a szeretet fontosságáról beszélek, abból Isten is értelmezhetővé válik. Isten szeretete, teljessége a foglalata ezeknek az értékeknek.

Nagyon fontos a munkában a nondirektivitás, az, hogy az én hitemmel és az én hitvallással végzem ezt a munkát. A rehabilitációs otthont nem használhatom úgy, mint a gyülekezetemet – ide emberek jöttek gyógyulni; nem használhatom ki a rászorult állapotukat arra, hogy kényszerből megtérítsem őket. Tiszteletben tartom őket, és nem kényszerítem rájuk a hitemet. Minden nap a krisztusi értékekről kell szólnia az életnek, anélkül, hogy folyamatosan ezt hangoztatnám. És ha azt mondom a végén, hogy a szeretet oka Krisztus, akkor az érthető lesz. Ha viszont folyamatosan erről beszélek, de nincs az életben semmi, ami erről szól, akkor minek beszélek? Kell tehát komoly szakmai problémalátás és problémamegoldó folyamat; kell spirituális háttér, és kell egy viselkedési minta, amivel ezeket az értékeket meg tudom mutatni. És nagyon rövid, nagyon pontos, erős ígértetésekre van szükség. Amikor eljön az áhítat ideje, akkor arra úgy kell tekinteni, hogy lehet, hogy holnap valaki már nem lesz itt, hanem túlnyomja magát. Volt olyan, hogy pénteken megfőztük a levest, szombaton elment a srác, és meghalt; és vasárnap megettük azt a levest, amit ő főzött. Ez kőkemény volt, az egyik olyan krízis, amikor azt éreztem, hogy nem bírom tovább, itt hagyom ezt a munkát. De a sok krízisen keresztül megértettem, hogy nem szabad pocsékolni az időt, és ki kell használni minden alkalmat. Nekem nagyon fontos az, hogy az áhítat olyan legyen, hogy belenézsek a szemekbe, és az összes tűzzel, amit az Úristen nekem ad abban a percben, átmenjen az Ige. És ezen túl egy szó sem kell! Ezzel kapnak egy eszközkészletet a megéléshez, és egy motivációt a változáshoz. Sugározni kell a fiúk felé a kiegyensúlyozással szemben az Isten erejét. Vagyis ez vagy sugárzik, vagy nem...

A munka, és minden, amit én be tudtam fektetni, annak a csodálatos háttérnek köszönhető, amit a feleségem megteremtett. Ketten vállaltuk a nagycsaládot, de a nagyobbik részt ő tette bele, és ő tartotta a családot úgy, hogy én tudjak dolgozni, és közben élhető legyen ez az egész. Mert az tényleg nehéz lett volna, ha ő is meg akarta volna valósítani magát, amikor még minden gyerek pici. Ő az életéből rá tudott szálni másfél évtizedet arra, hogy ezek a gyerekek megfelelő alappal induljanak. De már nagyon kell neki is, hogy kilépjen, kitekintsen. Mindenképpen főleg az ő hitének, munkájának, áldozatkészségének a gyümölcse, hogy nem volt zaklatott az elmúlt idő, noha nyolcan vagyunk. Bence a legnagyobb gyerekünk, ő tizenkét éves, és az ikrek, a legkisebbek most hat évesek. Beállt az életünk ritmusa az évek során, és ez egy nagyon jó ritmus, úgyhogy nincs belőle feszültség. Látom, hogy sokan, ahol kicsi gyerek van, úgy jönnek be dolgozni, hogy arra gondolnak, mi történik náluk otthon – és ez egy nagyon nagy stressz. Ha valakinél otthon nincs valami rendben, aggódni kell, akkor nehéz odafigyelni – itt pedig száz százalék kell; el kell felejteni a családot. De ha vége a munkának, ugyanígy kell innen is kilépni, elfelejteni. Mikor motorral megyek haza, az nagyon felszabadít. Régen volt lovam, és amikor hazaérve még nagyon tele volt a fejem, akkor felnyergeltem, és kilovagoltam magamból minden feszültséget. Most ugyanezt jelenti a motor.

A Gyurié egy egyedülálló történet. Többször is kimondtuk vele az elején: úgy kell venni, hogy meghalt, behalt abba, amit csinált. Nincs mit veszteni; új életet építünk. És vele nagyon éreztem, mit jelent új életet építeni, mekkora felelősség, és mekkora erőt és hitet igényel minden egyes lépés az ő részéről. Sokszor a fiúknak nagyobb erőt látok, mint magamban. Hihetetlen küzdeni akarást láttam a Gyuriban végig, hogy tenni akar az életéért. És egy óriási csoda volt, hogy az Úristen kegyelméből megtért, és még inkább erőt kapott. Ezért nem győzők hálát adni. Azt látom, aki meg tudja ragadni ezt az itteni pusztai állapotot, felismeri az isteni jelenlét pontjait az életében, és át tudja adni magát ennek

a szelíd hatalomnak, annak tényleg összeáll az élete. Nem mindegy, hogy van-e áldás azon, amit csinál valaki. Hogy tudja-e, mekkora kegyelem van abban, ami vele történik. Megcsinálja mindazt, ami a feladata, és tudja, hogy kegyelem az, hogy mindez összeáll és működik. Ez nekem is nagyon fontos volt a Gyuri életében, mert továbbsegít engem is. Mert sok kudarc, sok szomorúság is van. Nem egy állandó sikertörténet ez – az emberek nagyon bele tudnak ragadni szenvedésükbe, betegségükbe, gyengeségükbe. Sokszor lehetetlen kiemelni őket, nem tudnak elegendő hitet és motivációt gyűjteni. Az ilyen történetek megerősítenek abban, hogy érdemes; és hogy az Úristen igenis munkálkodik annak az életében, aki ezt engedi. Gyuri egy nagyon határozott személyiség, és mégis megtanult engedni, lett benne alázat Isten felé és a terápia felé. És az engedelmesség és a nyitottság meghozta az életében a maga gyümölcsét. És egy olyan ember életében, aki többször is eljutott a halálig, többször is újraélesztették, és tényleg csak a kegyelem tartotta életben.

Laci

Apám és anyám együtt élnek; van egy húsz éves húgom. Apám kamionsofőr volt, kábé kéthetente láttam egy-két órára. Úgy nőttem fel, hogy ő nem volt velünk; igazából anyám nevelt. Az első emlékeim három-négy éves koromból vannak. Anyámnak mindig korán kellett munkába indulnia, messzire ment, ezért jó fél órával az óvoda nyitása előtt már a kapuban álltam, anyámnak sietnie kellett, otthagytam. Emlékszem, álltam a sötétben egyedül, féltem. Láttam, hogy anyám megy a buszmegálló felé, gondoltam, hogy visszajön értem, de nem, fölszállt a buszra. Ez később se nagyon változott. Amikor már iskolába jártam, anyámék sohase kísérték el. Nincsenek olyan emlékeim, hogy valahova vittek volna. Csak rossz emlékeim vannak. Nagyon sok megaláztatásra emlékszem; például amikor jöttek értem iskolába ünnepély után – fehér ingben voltunk –, én előtte kaptam valami intőt, s ezért anyámnak eljárt a keze, betörte az orromat; és emlékszem, hogy az egész iskola előtt összevéztem az ingemet. Nagyon égő volt, hogy elverték és véreztem... Szorongós gyerek voltam, mindig egyedül játszottam, alvászavaraim voltak. A szobám a bejárati ajtó mellett volt, és mindig attól féltem, hogy valaki bejön hozzám. Gyerekkoromban sose hallottam mesét, de mindig hülyeségekkel ijesztettek, hogy jön a kalapos ember, aki a rossz gyerekeket a Dunába dobja... És én ezekről fantáziáltam, és nem tudtam aludni, sokat forgolódtam. Emlékszem, hogy kikaptam azért, hogy mászkáltam éjszaka, vagy sírtam. Emlékszem rossz karácsonyokra, amikor apám megint nem volt otthon. Anyu egyedül volt, engem nevelnie kellett, később a húgomat is – nyolc év van köztünk. Gyakran sírt, nem tudta kezelni a helyzetet érzelmileg. De mivel ketten voltunk a lakásban, azt éreztem, hogy miattam sír, és vigasztaltam. Nem tudtam megnyugtatni; attól, hogy odamentem és megsimogattam, nem oldódott meg a gondja. Valószínűleg olyasmit gondolhattam, hogy én okozom a baját. Ezzel most is küszködöm: ha itt valakit megbántok, akit kedvelek, akkor egész nap érzem a lelkiismeretfurdalást – ez nem lenne baj, de olyankor is előjön, amikor meg sem bántom a másikat.

Székely Laci 2005-től és 2006-ban volt terápián.

Apámmal mindig nagyon távoli volt a kapcsolat, nem nagyon beszélgettünk soha. Amikor hazajött, inkább annak örültem, amit hozott, nem neki – sokat nem jelentett, hogy láttam havonta egyszer. Volt olyan, hogy elővette az ellenőrzőmet, átnézte, anyám az egész havi problémáit elpanaszolta, ő meg jól elvert. Ezért nem vártam őt haza.

Azután megszületett a húgom, neki örültem; de amikor pár éves lett, elkezdtek őt is leszidni. Ugyanúgy nevelték, mint engem, és én elkezdtem őt automatikusan védeni. Éreztem, hogy nem szeretném, hogy neki is ugyanolyan gyerekkora legyen, mint nekem. Emiatt is elég sokat kaptam, hogy miért állok szembe velük... Soha nem vállalhattam fel a haragomat a szüleim felé, mert azért verést kaptam. Én a Misszióban jöttem rá, hogy ez nem természetes, pedig azt gondoltam, hogy ez így van jól. A Hörszettel beszélgettem arról, hogy az ő gyerekeinek ez meg van engedve, joguk van hozzá.

Hetedikes voltam, amikor elkezdtünk építkezni. Én tudtam erről, de ki voltam belőle zárva. Nekem az egész addigi életem az iskolához és az ismerőseimhez kötődött. Pont augusztus huszadika volt, terveztem, hogy megnézem a tévében a tűzijátékot, amikor szóltak, hogy nem, mert ma költözni fogunk. Ezt elég rosszul éltem meg, hogy „most mi van, hova költözünk?!” Nem tudtam elköszönni a barátaimtól se. Kiszakítottak az addigi világomból. Költözés után kellett egy jó idő, hogy megismerkedjem az ottani emberekkel. A szomszédban lakott két velem egykorú srác, igazából ők voltak azok, akikbe belekapaszkodtam, és velük kezdtem lecsúszni is. Akkor romlott le a tanulmányi eredményem – a költözésig nagyon jó tanuló voltam. Az új társaságban volt néhány idősebb srác is. És akkor bejött a megfelelés, elkezdtem cigizni, és ez tetszett nekem, mert szabadságot adott, felnőttnak éreztem magam... Most azt gondolom, hogy mivel nem volt jó gyerekkorom, szerettem volna a felnőtt-válásba menekülni, és azt hittem, hogy az úgy megy, hogy cigizek, iszom, csajozok, rongálok, török-zúrok, vagánykodom. Így indultam el a lejtőn lefelé.

A suliból lógtam, verekedtem, elkezdtem szipuzni tizenégy évesen. Folyamatosan ment a piálás. Olyan volt ekkor a tanulmányi eredményem, hogy csak szakmunkásba vettek fel, de őszintén szólva akkor már nem érdekelt semmi. Tojtam mindenre. Anyámék választottak helyettem: „központifűtés-szerelő jó lesz?” „Jó lesz.” És akkor oda mentem; de ott már helyezkedtem, megnéztem, hogy nekem mi kell, és direkt azokhoz csapódtam – az anyagosokat akkor találtam meg. Tizenöt éves voltam, az órákra bepiálva és beszívva jártam. És a heroinnal is ott találkoztam tizenhat évesen. Tudtam, hogy kik azok, akik heroint használnak, és velük kezdtem mozogni. Én nem mondom azt, hogy belecsúsztam – én tudatosan kerestem: „ott a heroin? Hű, de érdekes!”. Engem nem érdekelt, hogy félek a tütől, vagy hogy kemény a heroin; az érdekelt, hogy tartozzak valahova. És mindig szerettem volna valami nagy dobást csinálni. A heroin, az „nagyon nagy dobás”. És a hatása olyan volt, hogy „na ezt kerestem”. Próbálkoztam más anyaggal is, nem elégített ki. De ez jó volt, adott egy huszonnégy órás kábulatot, mellette lehetett iskolába járni... Eleinte jó bulinak tűnt pénzt szerezni, lopkodni erre-arra, volt program, mentünk anyagért... És kaptam így egy életet. Pénzt szerzek, elmegyek anyagért, közben rihi-röhi. De én nem tudtam ezt sokáig titkolni otthon. Annyira magaménak éreztem, hogy nem is próbáltam tagadni, hogy ez van. Volt, hogy segítséget akartam kérni a szüleimtől – mert egy vagy két évvel később már bajban voltam; és bebuktam direkt egy csomó dologgal, például kint hagytam egy tüt, hogy megértsék, hogy mi van. Ők nem tudták, hogy mit csináljanak, másrészt ez őket bosszantotta, és az indulat meg a harag gátolta őket. Kiraktak otthonról. Álltam, azt gondoltam, basszus, kajak anyagos vagyok, nincs se pénzem, se fedél a fejem fölött. Csöveztem egy darabig, ami nem volt egy leányálom, úgyhogy még több anyag kellett. Össze-vissza laktam itt-ott, nekiálltam anyagot árulni, hogy meglegyen az én részem, és jusson kajára meg albérletre. Ez olyan tizenhét évesen történt. Így csúsztam le, de mindig volt olyan időszak, amikor összekaptam magam. De anyagozni folyamatosan anyagoztam. Ha összeraktam annyi pénzt, hogy volt albérletem, belekezdtem munkákba... Ezek voltak a próbálkozásaim. Közben nagy nehézségek árán leszakmunkásvizsgáztam, akkor jöttem rá, hogy utálok azt a szakmát.

Mielőtt bejöttem a rehabba, az utóbbi fél-egy évem nagyon durva volt. Nem voltam képes dolgozni, próbálkoztam iskolával, de oda is csak full készen mentem be... Akkor már megvolt a mostani barátnőm – őt is kicsináltam idegileg. Tudat alatt el akartam pusztítani magam. Elkezdtem keverni a heroint gyógyszerekkel, állandóan túladagolás... Összeszedtek Kőbánya-Kispesten... Lerobbantottam magam. Éreztem, hogy ez nagyon gázos, ebből az lesz, hogy megdögölöm. Előtte próbálkoztam metadonnal, de nem ért semmit. Orvosokhoz jártam, kérdeztem, hogy mit csináljak,

hogy le tudjak állni. Bementem a régi dokimhoz, aki megint a metadont ajánlotta, de mondtam neki, hogy „ne, semmit nem érek vele, csak húzom az időt, és közben kajakra kinyírom magam”. Akkor mondta, hogy van más lehetőség, és odaadta a Lajosék számát. Én föl is kerestem őket még aznap, és elmondtam, hogy nem tudom kézben tartani a dolgokat, nem tudok változtatni. Pénteken voltam a Válaszútnál, és hétfőn már lejöttem Ráckeresztúrra.

Az első két hét borzasztó volt, nagyon sokat szenvedtem. Gyógyszerről és heroinról kellett egyszerre lejönni. Több mint egy hétig nem aludtam semmit. Még elájulni se tudtam. Agyaltam, anyagozni akartam, le akartam lépni. De tudtam, ha elmegyek, kinyírom magam. Nem lettem volna képes kigyalogolni az állomásra se. Aztán túlestem rajta. Most már nyolc hónapja vagyok itt.

Itt sok változáson mentem át. Az első hónapokban nem láttam értelmét, nem láttam át az egészet, nem hittem el, hogy egyszer majd akarok élni. És szép fokozatosan elkezdtem hinni, hogy majd jó lesz, de nem tudtam, hogyan. Most úgy érzem, napról napra közelebb jutok ahhoz, hogy hogyan lesz jó. Most már merek tervezni is. Itt nagyon sok önismeretet kaptam, és kezdem sejteni, hogy kint mire leszek képes, és mire nem. Tudom, milyen esélyeim vannak, és tudok mérlegelni. Nagyon szívesen tervezek, szeretnék iskolába járni, tanulni.

Miután itt végzek, öregek otthonába szeretnék elmenni dolgozni. Most már végképp nem az a célom, hogy karriert csináljak. Azt szeretném, ha valamennyire meg tudnám magam valósítani, és hogy olyan helyen dolgozzak, ahol jól érzem magam. A segítségben én jól érzem magam. Itt is jönnek fiatalabb lakók, és egész nap foglalkozni kell velük, segíteni kell nekik továbblépni – és én ebben örömet lelem, visszaigazolást kapok, hogy nem vagyok értéktelen. És az öregeket nagyon szeretem. Tisztelem őket. Nagyon sok kedvességet látok a morgósokban is. Ez egy olyan foglalkozás, ami megtartana, mert sikereket élhetek meg benne, és van értelme – valamit hagyok magam után. Persze, le szeretnék előbb érettségizni, mert ha ilyen szférában szeretnék dolgozni, ahhoz érettségi kell. Ha le tudok érettségizni, akkor nem akarok megállni, továbbmegyek főiskolára – megpróbálom, hogy mit bírok.

A szüleimmel, amikor ide kerültem, hat hónapig egy szót se beszéltem. Ők nagyon rosszul élik meg, hogy itt vagyok. Én családi szégyenfolttá váltam – titkolják, hogy mi van velem. De mióta járok kimenőkre, meg szoktam látogatni őket. Nagyon nehezen tudok ezekről a dolgokról beszélgetni velük. Úgy vannak vele, hogy amiről nem beszélünk, az nincs. Lemondtam arról, hogy sérelmeket megbeszéljünk, semmi értelme. Úgy tudtam erről lemondani, hogy én itt az Otthonban hitre jutottam. Nagyon sokáig nem tudtam megbocsátani, és az volt a célom, hogy leülök, és beolvasok nekik. Azután sokat gondolkoztam a megbocsátásról, és megpróbáltam átértékelni. Az a tapasztalatom, hogy az Úr megbocsátott; élek, feladatot kaptam, lehetőségeket látok – úgy érzem, hogy irányítva van az életem felülről. És ha nekem megbocsátottak, ezáltal én is meg tudok bocsátani másnak. Hónapokig gondolkoztam ezen, hónapokig rágtam, és most azt érzem, meg tudtam bocsátani nekik. Az ő feladatuk, hogy Istennel megbeszéljék a dolgaikat. És próbálok velük új kapcsolatot teremteni, ami most arról szól, hogy beszélgetünk – „miért ilyen színű lett az új nappali?”. Tehát nagyon felszínes – de mégis: valami. A lényegnek azt tartom, hogy bizalmi kapcsolatunk legyen.

A hitre jutás egy folyamat volt. Mindig rágódtam rajta. Az elején azt mondtam, hogy ez egy jó program, csak kár, hogy Istenről annyit beszélnek. De egy idő után, ha már ott ültem az áhítaton, figyeltem. És azt vettem észre, hogy minden áhítatba bele tudtam helyezni magam. Az istentisztelet is olyan volt, mint egy operáció – „biztos letelefonáltak a templomba a lelkészek, hogy megyünk, és mit mondjon...” De nem így volt, hanem szólított az Ige. Sokáig tiltakoztam. Ami visszatartott, az volt, hogy én ezt nem fogom tudni csinálni, én ehhez értéktelen vagyok. Hónapokig tartott, amíg eljutottam odáig, hogy a történet arról szól, hogy nem kell értékesnek lenni, el lehet esni, meg lehet botlani – csak vissza kell térni, ez a lényeg. Hogy ne egyedül akarjam, ne önerőből akarjam, hanem azt akarjam, ami az Istennek tetszik. Ezek a dolgok nagyon sok értelmet tudnak adni, szerintem.

Egy drogos nagyon nagy mélységeket megél, és nagyon nagy csúcsokon is volt. Nagyon ingázik a két véglet között. Elég sok halál-közeli élménye van. A nagy kérdésekkel neki, mint önpusztítónak, mint olyan embernek, akinek húsz-harminc-negyven évesen kell az életét előlről megterveznie, foglalkozni kell. A hit az élet legnagyobb kérdése, én azt gondolom – nem mehetek el mellette. Nem tehetem meg, hogy mindennel foglalkozom, csak ezzel nem.

A barátnőmet most kezdem megismerni – amikor anyagoztam, én nem ismertem őt valójában. Most, amikor tiszta vagyok, most látom, hogy ő milyen, mi az, ami nagyon szép benne, mi hibázik benne – most ismerkedés van. Nagyon érdekes az egész.

Ha belegondolok: még nincs egy éve, hogy mentők vittek jobbra-balra, most meg öregekkel szeretnék foglalkozni, és el akarom jegyezni a barátnőmet, szeretnék tőle gyerekeket, szeretnék füvet nyírni a kertben... Régen azt gondoltam, hogy ezek milyen szürke dolgok. Azt gondoltam, hogy nehogy oda jussak, mint a fater: feleség, két gyerek, munkahely, ennyi. Mert hogy én majd egyéniség leszek, és megmutatom. És ezt úgy félreértelmeztem, hogy drogos lettem, egy tucat-drogos. És azok, akikre azt mondtam, hogy ők a tucat-emberek, egyénileg élnek az egyéni életüket. Attól egyéniségek, hogy a saját életüket élnek, nem másét, nem egy rendszer mozgatja őket, hanem a rendszert is a sajátjukévá tették. Terveznek, problémákat oldanak meg... Én nem szocializálódtam, én nem akartam dolgozni járni, nem akartam feladatokat, felelősséget vállalni. És amikor ezek nagyon a fejemre nőttek és pusztítottak, akkor kellett átgondolni mindent egyesével. Tizenhat éves koromban kezdtem el keményebben anyagozni – onnan kell újragondolnom a dolgokat. De nem mindenkinek adatik ez meg; és itt tényleg foglalkozhatok ezzel több, mint egy évig. Ennek a tantusznak le kell itt esnie, mert itt el lehet lenni nagyon sokféleképpen, úgy is, hogy reggel felkelek, zuhanyozok, kajálok, elbábrálgatok a kertben, és este lefekszem – de akkor nem jutok előrébb. Ezt vagy csinálod, és nagyon nyomod; vagy menet közben elhullasz, kidob magából a közösség, mert hátráltatsz másokat. Ha valaki csak lázadozik, az menjen el, ne tartson vissza tizenöt más embert. Akkor valószínűleg még nem volt olyan mélyen, hogy változni akarjon.

A drogozásban hirtelen mindent megkapsz, azonnal – és ezt megszokod. Ezt itt nagyon le kell vetkőzni, mert egy idő után mindent így akarsz csinálni, és ez kihat mindenre. A helyreállítás kis lépésekből áll, viszont így tartósabb.

Zoo

Záró önértékelés¹⁶

Hogy mit csináltam Keresztúron, és mit kaptam ott?

Azt hiszem, a válasz rövid, de nem biztos, hogy elég: új életet, egy új élet reményét, hitet és szeretetet.

2004 januárjában kerültem az Otthonba. Tele nyomasztó problémákkal, megoldhatatlannak tűnő, kilátástalanságot okozó gondokkal, terhekkkel, és egy nagyon fájó szennyes múlttal, melynek akkor még a része voltam, nem az volt az én részem. Csak azt tudtam, *ha látok valakit, aki megtette*, hogy megszabadult, és számomra elfogadható életet él, akkor nekem is sikerülni fog... valahogy.

Az első, amivel az Otthonban szembesültem, *a döntés szabadsága és hatalma*. Én csak megszülettem. Nem kértem. Sokszor értelmetlen volt „szenvadni” a világban. Nem tudtam azt sem, hogy a boldogságért, békéért, azért, hogy szeressenek, és szeretni tudjak, hogy elfogadjanak, tiszteljenek emberként, tekintsenek ajándékként, dolgozni kell. Fogalmam sem volt róla, hogy mindezekért „szenvadni” kell, hogy ezek eredményei, ajándékai a munkának, ami néha nem örömteli. És megadatot, hogy dönthettem. Úgy döntöttem 25 évesen, hogy meg akarok születni. Ha úgy tetszik: elfogadom a világot az összes nyűgével-bajával; ha kell, a „szenvedéssel”. Esővel, hóval, széllel, napsütéssel – és persze ha muszáj, a munka is jöhet... AKAROM!

Azt hiszem, ez volt *az első igazi szembenállásom egy problémával*, ami ráadásul a statisztikák szerint is nehezen megoldható. Szembefordultam. Ez nagyon nehéz volt: szembeállni azzal, aki vagyok, azzal, aki lehettem „volna”, és azzal, aki lehetek (még). Nem volt könnyű, de 17 hónapra

Gremesperger Zoltán 2004-ben volt terápián.

¹⁶ Amikor a lakó a terápia végéhez ér, mielőtt kilép, egy záró önértékeléssel foglalja össze önmaga és a közösség számára azt, hogy mi történt vele, hol tart és mit szeretne kint elérni.

kikerülhettem az „ördögi körből”, és messzebből nézhettem, hogy hogyan is róttam minduntalan, szeretetet, boldogságot és harmóniát hajszolva, a végeláthatatlan, hosszabbnál hosszabbnak tűnő, egyre rázósabb köröket. És azt is megnézhettem, hogy ezt *másik 12 ember* hogyan teszi, tette. Ez a szabadság volt a második, amivel találkoztam, hogy *mérlegelhetek, más szemszögből is*, nem a börtönömből, az előítéleteim nyomása alól tekintve fel a problémáimra.

Nagyon nehéz volt *célt és értelmet adni az életemnek, a cselekedeteimnek*, hogy ne csak a vágyaimat, hanem egy célt szolgáljanak. De miért érdemes élni? Hmm... a szex? A bulik, ahol király vagyok? A szakma? Vagy keressek (szerezsek bármi áron) minél több pénzt? Vagy... fogalmam sincs. Nem kellett egyik sem annyira, hogy még sok évet éljek miatta.

Az Otthonban *találkoztam egy tükörrel*, ami tisztának és hatalmasnak tűnt. Valamivel, ami megbocsátó, de nem elmismásoló, valamivel, ami nem vágja a fejemhez lépten-nyomon a hibáimat, de világosan tudatja, min kéne még változtatnom ahhoz, hogy szabad legyek. *Találkoztam egy céllal*, ami bizonytalannak, érthetetlennek és elérhetetlennek tűnt, de mivel úgy éreztem, hogy amit eddig jónak véltem, az a halálba vezetett, nem sok más választásom volt... ☺

Meg kellett tanulnom hinni... Hinni magamban, a céljaimban, egy hatalomban, mely nagyobb, misztikusabb, magasztosabb, mint az én önző vágyaim, amiket bármi áron szolgáltam. Ez a hatalom teljesebb, mint az a világ, amit én ismerek. Megtanultam hinni, hogy *van segítség*, amikor sokszor az előítéleteim, vagy a büntudat börtönében vergődve úgy érzem, nincs kiút, nincs remény. De így mindig lett egy utolsó remény. Akkor is hihetek a segítségben, ha azt „képzem”, egyedül vagyok, és úgysem segít, segíthet senki. Ez sok mindent megkönnyített számomra.

Megtanultam *megérinteni érdek nélkül az embereket*, akik körülvesznek. A szemükbe nézni, tisztelni őket, *elfogadni, értékelni, megérteni, hogy különbözőek*, más tapasztalatok alapján más dolgokat tartanak értékesnek, fontosnak, és logikusnak. Ennek köszönhetem, hogy *megértettem a szüleimet*, a hozzám közelálló embereket. Már nem hasznosak, hanem értékesek számomra az ismerőseim.

Már *el tudom fogadni az ajándékokat az élettől, örülni azoknak* – és a reggeleknek is...

Bizonyos értelemben én irányítom az életem, már célokat tűzök ki, nem sodortatva bosszankodom, hogy milyen rossz is nekem, mert ez történt, vagy az... És végre el tudtam fogadni, hogy a körülöttem zajló eseményekről, történésekről nem mindig én tehetek, *nem minden kiszámítható*, nem mindent tudhatok előre. Csak azt tehetem a helyzetekért, *amire képes vagyok*, amit meg tudok tenni. És van, amit hiába akarok... Mert *más helyett nem akarhatok*, nem dönthetek. *Van, ami nem rajtam múlik*. Ez nagyon nehéz – de megtanultam *lemondani, elengedni, gyászolni*, azt hiszem... És élni ezzel a nagy kegyelemmel, szabadsággal, az új élet adta lehetőségekkel, hálásnak lenni ezekért.

Veszprém, 2005. július 10.¹⁷

¹⁷ Most már több mint egy hónapja lakom Veszprémbe. Sok emberrel ismerkedtem meg: szakmabeliek, festők, volt szenvedélybeteg, szocmunkások, óvónők, vezérigazgatók, biztosítási ügynökök, bolti eladók, leendő üzletfelek, cégtulajdonosok... És akárhová megyek, ha megérkezem, örülnek, azt hiszem. ☺ Figyelemmel kísérik az életem, én is az övéket. Már meghallom az embereket, ők is hallanak engem. Nem sok nagyon mély személyes kapcsolat van, de úgy érzem, jó, hogy létezem én is, jó, hogy beléptem az életükbe, mint ahogyan ők az enyémbé. Nagy bizalmat élvezek minden új ismerősöm részéről. És életemben először érzem úgy, hogy rá is szolgállok. Próbálok nyitott és őszinte lenni, ami engem illet, és ezt váltom ki az emberekből is, úgy érzem. Én azt hiszem, kezdek megismerni egy másik világot... (*Gremesperger Zoltán*)

Karesz

Értelmiségi családból származom, édesanyám gépészmérnök, édesapám levéltáros volt. Három és fél éves koromig a nagyszüleim neveltek, mert a szüleim Pesten építkeztek. Amikor a szüleimhez kerültem, az elég nagy változás volt az életemben, mert addig én voltam a kis kedvenc; a szüleim pedig szinte idegenek voltak a számomra, noha rendszeresen jöttek meglátogatni, de én a nagyszüleimhez kötődtem. Mi német származásúak vagyunk, és apukám egy poroszos nevelési stílust gondolt optimálisnak, én pedig nem értettem az ő katonai követelményeit. Eléggé visszahúzódo gyerek lettem már az óvodában is. És nem találtam a helyemet semmilyen közösségben. Van egy négy és fél évvel fiatalabb öcsém. Az iskolában mindig kívülállónak éreztem magam. Ennek a családi háttérnek vannak jó oldalai is: nagyon hamar megtanultam olvasni, nagyon szerettem. Elég jó tanuló is voltam, nem volt velem különösebb gond – legalábbis a kívülálló számára. De tizenhárom évesen „megvadultam”: nagyobb lettem, és már nem hagytam terrorizálni magam. Leráztam magamról az elvárásokat. De ekkor már abszolút kívülállónak, ufónak éreztem magamat. Sehol nem éreztem jól magam. Mindig volt egy, maximum két közeli barátom, és senki más. Ez persze nagyon zavart. Volt egy olyan elképzelésem, hogy ha megismerem a világot, el is tudom helyezni benne magam. Mindenféle dolgot olvastam, nagyon érdekelték a természettudományok, csillagászat, fizika, biológia. De érdekelt az irodalom és a filozófia is. Elkezdtem az akkor hozzáférhető keleti filozófiákat is olvasgatni. Tizenhét éves koromra össze is állt valamiféle világkép, amivel elég jól lehetett magyarázni jelenségeket, dolgokat; és prognosztizálni is lehetett folyamatokat. Megveregettem a saját vállamat, és elégedetten hátradőltem, hogy milyen okos vagyok, de rá kellett döbbnem, hogy változatlanul pocsekul érzem magam a saját bőrömben. És akkoriban jelent meg egy könyv, amiben szó volt Timothy Leary-ről, egy szociológusról, akit azóta többször feljelentettek az amerikai bíróságokon, hogy népszerűsíti a kábítószer-fogyasztást. Az ő elmélete szerint a kábítószeresek ablakot

Centgráf Károly 1998-tól volt terapeuta Zsibriken, 2001-től a Válaszút Misszióánál dolgozott, 2005-től munkatárs Ráckeresztúron.

nyitnak a valóság mögötti valóságra. Mivel én úgy éreztem, hogy ami számomra megragadható a világból, az engem nem elégít ki, nem érték önmagában, és nem láttam a létezés értelmét, célját, ezért meg akartam tudni, hogy létezik-e ez a valóság mögötti valóság. És elhatároztam, hogy ki fogok próbálni valamilyen drogot. Mert ha csak az van, amit látok, akkor az nekem kevés, és nem akarom. De ha van még valami, akkor azt én meg akarom ismerni. Ezután pár héten belül szereztem morfiomot. Az első intravénás használatom tizenhét éves koromban történt. És valóban adott új érzéseket. Ez nem azt jelentette, hogy értelmesebbnek éreztem tőle az életem, vagy kaptam volna ettől egy célt, hanem közönyössé váltam az étellel szemben – nem érdekelt már, van-e értelme. Többféle szert is kipróbáltam és használtam, kokaint és amfetamint is, de mindig ott volt mellette az ópiát. Ez 1980-ban kezdődött; mikor leérettségiztem, már rendszeres szerhasználó voltam.

Az öcsém négy és fél évvel fiatalabb, mint én; ő '83-ban egyszer úgy lépett be a szobámba, hogy épp bent anyagoztam. Megkérdezte, mit csinálok, én pedig megkínáltam. Akkor volt tizenöt éves. Ő is rajta maradt az anyagon, de '87-ben már az Eszterék segítségével meggyógyult. Akkor még nem volt rehab, de Eszterék támogatták mindenben. Ő akkor megtért, most családjá van, három gyereke. Én viszont folytattam a dolgaimat. Még '83-ban megnősültem. A feleségem tudta, hogy anyagozom, de nem zavarta. '88-ban eldöntöttük, hogy gyereket akarunk, és akkor leálltam, hogy tisztuljak egy kicsit. Így is volt – tizennégy hónapig voltam tiszta. Mikor kiderült, hogy a feleségem állapotos – tehát a kitűzött célt elértük –, akkor én egy héten belül megint elkezdtem anyagozni. Közben dolgoztam: újságot hordtam ki, futár voltam, villanyszerelő... Jól dolgoztam, de megbízhatatlan voltam, mert nem mindig mentem be. Váltogattam a munkahelyeimet; folyamatosan anyagi létbizonytalanságban éltünk. Sokat foglalkoztam a lányommal, vittem a játszótérre meg kirándulni az erdőbe... Ha nagyon szét voltam csúszva, akkor inkább nem mentem haza, hogy ne lássa a gyerek. Rengeteget játszottam vele. Jó apa voltam; viszont rossz férj – mellettem nem volt biztonság, sokszor nem lehetett rám számítani. Sok balhé volt emiatt, és elomlott a házasságunk.

'95-ben egy vegyi üzemben dolgoztam, és a kötelező májfunkció-vizsgálaton kiderült, hogy hepatitis-C-m van; rögtön kórházba küldtek. Ott megmondtam, hogy az a helyzet, hogy én anyagos vagyok, és ők vállalták a kezelésemet. A kórház után még egy ideig gyógyszert kellett szednem, aminek olyan volt a mellékhatása, hogy depressziót okozott. Ráerősített a pszichés elvonás okozta depresszióra, úgyhogy gyakorlatilag ki sem mozdultam a szobámból. Miután kijöttem a kórházból, egy-két hónapra rá kiderült, hogy a feleségem közben összejött egy pasival. Úgyhogy én visszaköltöztem anyámékhoz. És amikor véget ért a kezelés, és én végre kikeltem az ágyból, akkor az volt az első dolgom, hogy átmentem a drogos haveromhoz a szomszédba. És újra kezdődött az egész. Anyámék azt se tudták, hol vagyok. Átmentem az egyik spanomhoz, ott voltam pár hétig, aztán összeszólalkoztunk az anyag miatt, megvertem, hazajöttem... Végül beköltöztem az öcsém volt lakásába. '80-tól '98 elejéig én tartottam a nyolcvanhét-nyolcvannyolc kiló körüli súlyomat, de '98-ban lementem hatvanöt kilóra. Már akkor sem tudtam kikelni az ágyból, ha tele voltam anyaggal. A szüleim és az öcsém folyamatosan gyomroztak, hogy abba kéne hagyni. Öcsém '87-től próbált engem megtéríteni – én ezt mindig nagyon ellenségesen fogadtam. És ha nem az öcsém lett volna, hanem egy idegen, akkor valószínűleg felpofozom – de vele nagyon jó volt a viszonyom. És a filozófiai beállítottságomból eredően tudtam őt úgy kérdezgetni, hogy a kérdésre azt a választ kapjam, amire vártam, és akkor csak csavarintottam rajta egyet, és úgy kiforgattam az egészet, ahogy akartam.

'98 nyarán újra mondta az öcsém, hogy el kellene mennem valahová, le kellene állnom. És én csak azért, hogy végre békén hagyjon, azt mondtam neki, hogy ha talál valami lehetőséget, vállalom. Öcsém jött három nap múlva, hogy összefutott egy sráccal, akivel tizenvalahány évvel azelőtt anyagozgattunk, és a srác volt lent Ráckeresztúron, és meg tudta adni az elérhetőségét. Több mint tíz éve nem láttuk ezt a srácot. Én azt mondtam, hogy jó, rendben van. Utólag mindebben Isten irántam való gondoskodását látom – nincsenek ilyen véletlenek. Azután öcsém beszélt Eszterrel, aki Zsibriken volt vezető, és elintézte, hogy mehessek oda. Én előtte befeküdtem a kórházba. Ebben a döntésben az is benne volt, hogy már nagyon magam alatt voltam, és tulajdonképpen haldokoltam. Bántott az a gondolat, hogy nem láthatom a lányomat. '96 elején eljöttem a feleségemtől, és egy ideig még találkozhattam a lányommal, de azután már nem engedte az anyja. Nem akartam, hogy félárvaként nőjön föl. Több, mint hat hétig voltam a kórházban. Kezdetben a gyógyszerek mellett is voltak rohamaim, egy hónapig nem aludtam, nem hatott az altató. A kórház után egy hétig még várnom

kellett: az a pár nap maga volt a rettenés, ki sem mozdultam a szobámból. Azután lekerültem Zsibrikre¹⁸. A feleségem ugyanekkor adta be a bontó-keresetet, és '99-ben kimondták válást.

A zárkózott természetem és a kívülállóságom Zsibriken is megnyilvánult, nagyon nehezen illeszkedtem be. De volt bennem alázat; már nem az volt, hogy én milyen okos gyerek vagyok. Akkor sem okoskodtam, amikor a Bibliáról volt szó, próbáltam meghallani azt, amit mondanak nekem. Amikor állítottak valamit, akkor elővettem a Bibliát, megvizsgáltam, hogy hogyan van megírva – és kérdeztem. Három-négy hónap után megértettem, hogy miről van szó. Tizenhárom évesen én konfirmáltam, és nem az volt a baj, hogy a szöveget nem értettem, hanem nem jött át az üzenet. Mégis, bizonyos értelemben ez is egy intellektuális megértés volt. A nagy fordulat akkor következett, amikor egyszer elkéseredtem: itt vagyok, tiszta vagyok, nem anyagozom, kínlódom a beilleszkedéssel, és nem tudom elképzelni, hogy ez nekem sikerülhet, hogy milyen a normális élet. Nem tudtam elképzelni, hogy én valamit egy hivatalban anyag vagy indulatok nélkül el tudok intézni, hogy tudok majd egy főnökkel konfliktust kezelni, vagy hogy józanul meg fogok ismerkedni emberekkel. Mikor annyira más hullámhosszon vagyunk, és nekem mindig is nehézségem volt a kapcsolatokkal. Terhelt az, hogy ennyire nem látom magam előtt, hogy mindez lehetséges az én számomra. Egy este életemben először szívből, a saját szavaimmal elmondtam ezt Istennek – annak az Istennek, akinek a létezésében még nem hittem, de már nem is tagadtam Őt. Elmondtam Istennek, hogy miért érzem magam pocsékul, és hogy nem akarom a régi életemet, és hogy nem tudom, mit akarok, mert amit szeretnék, lehetetlennek látszik. Tudom, hogy ez nagyon őszinte volt. És másnap reggel azzal a nagyon éles bizonyossággal ébredtem, hogy van Isten, van értelme és célja az életemnek, és érdemes ezt végigcsinálni, és képes vagyok rá. És onnantól kezdve nagy öröm volt bennem; ittam a lelkészek szavait, beszélgettem a Bibliáról, segítettem a többieknek... Azt a képet szoktam használni, hogy a megtérés előtt a Biblia fehér lapra nyomtatott fekete betűket jelentett, utána viszont világított a szöveg a fehér lapon. Sugárzott az értelme, átjött a fény, pedig ugyanazokat a betűket olvastam. Ez döbbenet.

Akkoriban nyolc hónap volt a terápia Zsibriken, azt befejeztem, visszaköltöztem a szüleimhez, és egy hét elteltével elhelyezkedtem egy belsőépítész cégnél. Kerestem gyülekezetet, nagyon sokban megfordultam, de nem találtam meg a közegemet. Nem arról volt szó, hogy elutasítóak lettek volna, de nehéz volt megtalálni a kapcsolódást. Amikor eljöttem Zsibrikéről, bennem ott motoszkált az, hogy én szeretném továbbadni, amit kaptam, esetleg drogósoknak segíteni, de nem akartam erről beszélni, mert nem voltam benne biztos, hogy ez az Isten elhívása. De néhány hónap elteltével meglátogattam Esztert, és ő azt mondta, hogy másfél év elteltével szívesen látna a stábjában. Ez egy megerősítés volt. Ugyanabban az időben megkerestek, hogy egy gyülekezeti héten tegyek bizonyosságot, és két ifjú hölgy odajött hozzám, és elmondták, hogy ők a Válaszútnál önkéntesek, és nem érdekelné-e engem a munkájuk. Megint csak azt gondoltam, hogy ez Isten keze. Én direktben nem kerestem a szolgálatot. És '99-től elkezdtem önkéntesként dolgozni a Válaszútnál, majd 2001 januárjában felmondtam a belsőépítész cégnél. Pályázatokat írtunk a Válaszút számára, és létre tudtunk hozni két státuszt, és három éven át ott dolgoztam, majd egy rövid ideig a II. kerületi Gyermekjóléti Szolgálatnál voltam, és idén tavasszal hívtak Ráckeresztúrra Eszter. Május óta dolgozom itt. Nagyon jól érzem magam. 2003-ban elkezdtem tanulmányaimat a nagykőrösi főiskola szociális munkás szakán is. Ugyanebben az évben ismertem meg a jelenlegi feleségemet. Egy év elteltével összeházasodtunk, és most épp babát várunk. A feleségem lelkész, Debrecenben doktorandusz hallgatóként gyakorlati teológiát tanul.

Akár mennyire is mások vagyunk, én felismerem magamat a srácokban. És akkor tudok segíteni, amikor ez megtörténik. Látom bennük az értéket. Különleges emberek, és ez a különlegesség vihet jóra és rosszra is, attól függően, mire használják. A Székely Laci nagyon intelligens gyerek, és az, hogy mire fogja az intelligenciáját használni, eldönti, hogy most meghal, vagy esetleg egy jó segítő is lehet belőle. Egy jó érzésű, mások rezdüléseire érzékeny ember válhat belőle, de hogy merre dől ez el, az Lacin múlik, és bizonyos mértékben rajtunk is.

¹⁸ A ráckeresztúri Otthon testvér-intézménye, melyet a KIMMTA működtet. A zsibriki Otthont Victorné Erdős Eszter és Victor István 1990-ben hozta létre; jelenleg ugyancsak a Portage-terápiát alkalmazza.

Zénó

Tizenhét éves koromban kezdtem el anyagozni. De a történet sokkal előbb elkezdődött, mert már tizenévesen céltalan kulcsosgyerek voltam. Zuglóban lakótelepen nőttem fel, és hamar megtaláltam azokat a haverokat, akikkel csavarogtunk, lógtunk, iszogattunk, cigiztünk tizenkét évesen. Sok mindenről mondták, hogy tehetségem van hozzá, különösen a rajzolásról, de mindig annyiban maradt a dolog. Édesapám alezredes volt a Belügyminisztériumban, édesanyám fogászati asszisztens. Otthon katonás nevelést kaptam édesapámtól; édesanyám pedig sokat dolgozott, és nem ért rá, hogy velem és a két testvéremmel foglalkozzon. Én voltam a középső gyerek, akire, ma már tudom, a legkevesebb figyelem jut.

Csináltunk egy pinceklubot, sötét volt és füstös, zenét hallgattunk ott, álmodoztunk és hülyéskedtünk. Akkor fordult komolyra a dolog, amikor az egyik haverunk megkérdezte, hogy ne lopjon-e a bátyjától egy kis heroint, hogy kipróbáljuk mi is. Azelőtt próbáltam ki a hasist, és az nagyon bejött nekem. A heroin viszont nem tetszett akkor még. Jött a diszkó-korszak, és mindenféle anyagot kipróbáltunk, mindent bevettünk, úgy is hívtuk magunkat, hogy a „drogtartályok”. Másodszor vagy harmadszor viszont jó volt a heroin, és mindent megadott, amit kerestem. Nem kellett már azon gondolkodnom, hogy mi lesz belőlem, és mit fogok csinálni; pótolta a szeretethiányt is... És összetartott minket a közösségi szellem is. Körülbelül hat évig csináltam a szokásos forgatókönyv szerint. Egyre sűrűbben használtam; amikor elfogyott a pénzem, kisebb bűncselekményekbe sodródtam, vagy eladtam a cuccaimat. Rohantam a végzetem felé, és nem érdekelt. A családom három év elteltével jött rá, hogy anyagozom. Anyám talált meg fecskendővel a kezemben, '96-körül. Akkor még nagyon kevés gyógyító hely volt, és ő kezdett el keresgélni, hogy hol tudnának segíteni rajtam. De semmi sem segített, mert egy idő után mindig jött az üresség-érzés: nincs cucc, de akkor mi van? Nem volt helyette semmi. És akkor megint volt cucc. Kirúgtak otthonról, pár hétig az utcán laktam,

Orsolics Zoltán 1998-tól volt terápiaán, 2002-től munkatárs Ráckeresztúron.

nem volt senkim és semmim, és akkor elgondolkodtam rajta, hogy ez hova vezet. Megölni nem mertem magam, de nem is akartam. Csak fel akartam hívni a figyelmet, hogy gáz van, de ezt amúgy is mindenki tudta, csak azt nem, hogy mit tehetne értem. Hat évig ment ez, és lett bennem egy elhatározás, hogy valamit kellene csinálni, de nem tudom, hogy mit. Anyám tudta meg, hogy létezik Ráckeresztúr. Én úgy képzeltem el, hogy itt fehér köpenyes nővérek járnak injekciós tűkkel, és én is pizsamában leszek itt; vagy smasszerek pisztollyal az oldalukon. Félttem tőle. Mikor megtudtam, hogy keresztyén hely, akkor halálra rémültem. A vallás nekem a múzeummal egy kategóriában volt. De az volt bennem: „csináljatok velem, amit akartok”!

Amikor megérkeztünk, meglepett, hogy nyitva van a kapu, drogosnak kinéző emberek festik a kerítést, és nem lépnek le. Azután egy bajszos férfi – ez volt Topolánszky Ákos – megkért, hogy vegyem le a nyakamból a kanabiszos láncot... Nagyon jól telt az első pár hónap, megtaláltam, amit kerestem: hogy nem vagyok egyedül, megértene, elfogadnak. Tetszett, hogy a munkatársak fiatalok, hívők, családosak, értik a viccet – és tudnak valamit, amit meg is próbálnak elmondani.

Öt hónap elteltével elmentünk egy csendeshétre, és ott voltak a kiskunhalasi ifisek is. Egyszer elmentünk sétálni az erdőbe, és egy esőbeálló alatt volt egy áhítat. Egy lány tartotta; és nekem akkor leesett valami: az, hogy ebben a történetben mekkora vagyok én, és milyen hatalmas az Isten, és hogy mit is jelent a kegyelem, az, hogy ingyen van, és csak el kell fogadni. Volt bennem addig fenntartás, hogy nekem mit is kell csinálni, hogy megkaphassam... Nem mondom, hogy másnapról új ember voltam, de valamit legbelül megértettem, amit szerettem volna még rágcálni. Megértettem, hogy Isten létezik. Folytattam a terápiát; közben otthagytam a barátnőm, aki nem szerette a megváltozott Zénót. Anyámék is folyamatosan balhéztak; úgy éreztem, teljesen egyedül vagyok ebben az egészben. De talán ez a magány is megkönnyítette azt, hogy egyedül csak Istenre támaszkodjak, mert az emberi támaszaim másodpercek alatt összedőltek. Elkezdett érdekelni a hit, voltak kérdéseim, olyanok, amiket most a srácoktól hallok. Ezek jó kérdések.

Tíz hónapig voltam Keresztúron; és utána teljesen előről kellett elkezdenem az életemet, teljesen új értékrend szerint. Volt egy telefonszerelő szakmunkás-bizonyítványom, és végül azzal elhelyezkedtem. Közben már jeleztem Eszternek, hogy szeretném szenvedélybetegeknek átadni azt, amit kaptam; de a Missziónál van egy olyan szabály, hogy legalább egy évig kell bizonyítani kint, mielőtt felvesznek munkatársnak. Mikor lejárt nálam ez az idő, Keresztúron éppen nem volt hely. Nagyon hiányzott akkoriban a közösség, a templom, a szolgálat – sokfelé jártam, de úgy éreztem, hogy ezért vagy azért, de nem fogadnak be. Végül Ráckeresztúron két gyülekezetet ajánlottak: a Gazdagrétit és a Pasarétit. Az utóbbiba kezdtem el járni, és ott hallottam a Válaszút Misszióról, ahol drogosokkal foglalkoznak. Elmentem a Csaba utcába, beszélgettünk, zsíros kenyeret kentünk a Moszkva téri hajléktalanoknak... Így kezdődött a történet. Volt már gyülekezetem, szolgálatom – és ott ismertem meg a feleségemet is, Barbit, aki szintén a Válaszútnál volt önkéntes. Molnár Janival¹⁹ és Centgráf Karcsival esti csoportokat szerveztünk. Közben elkezdtem estin az érettségre készülni a Belvárosi Tanodában, három év alatt meg is csináltam, sikerült. Oda jártak anyagosok is, és egy idő után már munkatársként foglalkoztam velük. Furcsa volt a tárgyak után emberekkel foglalkozni, eleinte szinte úgy tűnt, mintha nem csinálnék semmit. Közben a Válaszútnál minden pályázatunkat elfogadták, nyertünk bérekre, programokra pénzt. Ez nagyon jó volt. Egy évig ott dolgoztam, és Eszter pedig épp akkor jött vissza Kanadából, és a Ferihegyről felhívott, és megkérdezte, van-e kedvem hozzájuk menni dolgozni. Már nagyon komolyan meg kellett gondolnom a választ, mert a Válaszútnál elkezdtem valamit, ami nagyon az enyém volt. De végül Keresztúrt választottam.

A munkámban azt szeretem, hogy láthatom a változást emberekben.

Azóta megszületett a fiam, Bence, elkezdtem főiskolára járni, tehát elkezdődött egy felívelő pálya. De mindez azon múltott, hogy felismertem, hogy Isten nélkül nem fog működni az életem. Volt közben sok kudarc, keserűség, sírás is, de mégis: halad az életünk.

Terápia közben elkezdtem verseket írni, amiknek az volt a lényegük, hogy kiírom magamból, ami bennem van. És elhatároztam azt is, hogy az első fizetésemből festéket veszek, mert átgondoltam, hogy annyi évig halogattam a szembesülést, hogy van-e a művészethez valóban tehetségem... El is mentem egy művészboltba, és bevásároltam – persze semminek nem tudtam a nevét. A vasalódeszkát átalakítottam állvánnyá, és elkezdtem festeni. És kijött néhány olyan kép, ami nekem is hátborzongató volt; és jó volt, hogy kijött belőlem. Kaptam pozitív visszajelzéseket – ezekben nem csak az volt, hogy

¹⁹ Molnár János Zsibriken gyógyult, önkéntes volt a Válaszút Misszióban, jelenleg munkatárs ugyanott.

érdekes a számukra, hogy egy srác fest, hanem tényleg értékelték a munkáimat, amin én nagyon meglepődtem. Aztán lett igazi festőállványom, jó ecseteim, akrilfestékem... Volt kiállításom is, az egyikén a képek alatt ott voltak a verseim is. Az akkori képeimből sokat feltettek Ráckeresztúron az új ház falára. Azután feleségül vettem Barbit, és ezzel új szerepbe kerültem, ami több felelősséggel és odafigyeléssel járt. Egy kicsi lakásban laktunk, ahol festészetre nem jutott hely. Az új házunkat viszont már úgy terveztük meg, hogy nekem lett a tetőtérben egy kis műhelyem, ahol berendezkedtem.

Eszternek köszönhetően Ráckeresztúr úgy működik, hogy ha a munkatársnak van egy ötlete, és ahhoz van tehetsége, affinitása, akkor azt meg lehet csinálni. Amikor én idekerültem, azt mondtam, hogy szeretnék egy kreatív műhelyt csinálni. Azt mondták, tök jó, csináljam. Inkább művészetterápiás csoport-jellege lett annak, amit megcsináltam; és az új házat itt is eleve olyanná tervezték, hogy lett benne egy kreatív műhely. Megcsináltam a koncepciót, és működik ez a csoport. Szoktam hozni egy témát, néha zenét is, a srácok pedig megfestik a képet; azután pedig megbeszéljük, hogy ki miért, mit csinál. Ennek szakirodalmi inkább a gyerekekkel kapcsolatban van, de nagyon izgalmas téma a szenvedélybetegek művészetterápiája is. Hihetetlenül jó dolgok jönnek ki a családi háttérről például. Egyszer itt volt egy nagydarab, tetovált, masszív ellenállásban lévő fiú, aki az első öt percen semmit sem akart csinálni. A kép címe „Helyem a családban” volt. A zenére kicsit meglágyult a fiú, és azután sírni kezdett: „basszus, nekem nincs is családom”. Ezt neki kellett megéreznie, hogy hol is áll az élete...

Orsolics Zoltán Zénó versei

Töredék

Eltékozolt gyermekkorom
lesütött szemmel
s vadul gyászolom.
Szánom sötét bugyrait,
melyre Isten vert kaput,
belém pedig lelket egykor.

Alázat

Ilyenkor,
mikor összetöpörödünk,
és alázatba öltözünk,
szűkülve, nyüsztve,
térdre rogyva,
imádkozva...
...ezt mindig valami
nagy nyomorúság, valami
istentelen szomorúság
előzi, és itatja át.
Mint mikor leomlik a gát,

s az ember
meglátja önmagát.

Maráci Mihály versei

Enyém

Enyém az éticsigák magányossága,
enyém a vadmadarak szárnyalása,
enyém az oroszlánok bömbölése,
a lelkem viszont Istené lesz.

Enyém a külvárosok minden mocska,
enyém a gömbölyű és minden kocka,
enyém a falragaszok hirdetése,
a lelkem viszont Istené lesz.

Enyém a mérföldlöpő mindentlátó,
enyém a hétfejű és a tűzokádó,
enyém az óriás és minden törpe,
a lelkem viszont Istené lesz.

Enyém a szó és minden szótag,
enyém az írás és minden mondat,
enyém a regény és minden vers,
a lelkem viszont Istené lesz.

Maráci Mihály a '90-es évek elején, huszonévesen volt terápián Ráckeresztúron, majd Zsibriken – ennyit sikerült megtudnom róla.

Enyém a vakság, mit felvált majd a látás,
enyém a bűn, mit felold a megbocsátás,
enyém minden hit, mit csak szívem érez,
a lelkem viszont Istené lesz.

Enyém lesz, mit prédikálnak templomokban,
enyém lesz a Bibliában minden oldal,
enyém majd síromon a jel,
a lelkem viszont Istené lesz.

Csupán a szavak

Csupán a szavak maradtak nekem,
csupán a szavak és az elveim,
mert az ember, járva ezer helyen,
annyi mindent elveszít.

Jártam börtönben, ott voltam árva,
s üzletet kötöttem az idővel –
de becsapott az idő! A gyáva.
Vártam türelemmel.

Voltam örültek között józan ész;
öngyilkos nők kedves bolondja –
de hamis arany közt egy ékszerész
előbb-utóbb meghal.

Csupán a szavak maradtak nekem.
Mégsem tudom kifejezni magam,
s ha félek, a torkodon én leszek
az utolsó fátat!

(Ne kérdezd, hogy miért WC-papíron
vannak a versek. Megmondom én.
Szerintem csak így lehetek
maradandó, úgymond, *kitörölhetetlen!*)

Vadláb

Győrben születtem, huszonkét éve. Apa nélkül nőttem fel, édesanyámék elváltak egy éves koromban. Vagyis össze sem voltak házasodva, hanem különváltak. Apámat tizenhét év után ismertem meg. Sok rémtörténetet hallottam róla anyámtól, hogy piás lett meg hajléktalan – mindig ijesztgetett velem, hogy én is az leszek.

Anyámmal sosem volt kapcsolatom. Pedig ő próbált egy normális életet megteremteni a számomra.

Az óvodában ott volt Jutka néni – ideál volt a számomra. Sportőrült volt. Miatta szerettem meg a sportot. Hat évesen megtanított ping-pongozni, vágódeszkával. Ómiatta iratkoztam be sportiskolába, szertornáztam, fociztam, úsztam, kézilabdáztam... Maximalista voltam a sportban. A következő nagy változást anyámnak köszönhetem: hét évesen beíratott tánciskolába. Ez megváltoztatta az életemhez, az emberekhez való viszonyomat; mert a tánc egy fenomenális dolog, nem tudom megnevezni, milyen. A táncból is versenyt űztem. Sajnos tizennégy éves koromban, hét év után, a tánc-párom kiköltözött Ausztráliába a családjával. Ez egy törés lett. Foglalkoztam más táncokkal is – hip-hop, electric boogie, diszkó; kivétel a néptánc. A néptáncban vannak szabályok, másban nincsenek.

Nyolcadik után felvettek géplakatosnak, de onnan kirúgtak háromnegyed év után. Megütöttem a tanárnőt, mert egy hülyeség miatt meghúzta a hajamat. Utána elvégeztem egy szakácstanfolyamot. Egy év alatt vagy negyven helyen dolgoztam. És mellette: tánc, amikor csak lehetett. És végül is a táncból éltem. Fiatalabb korunkban iskolabálokon léptünk fel, aztán leszerződtem diszkókban, mint show-táncos fellépő. De el kellett jönnöm – eldrogoztam minden pénzt. Amikor elköltöttem drogra az összes lóvémát, loptam. De akkor is loptam, amikor még volt rá pénzem – lehúztam embereket,

Kis Péter 2004-től és 2005-től volt terápiaán Ráckeresztúron. Történetét 2004 novemberében mesélte el.

megszereztem, amiből pénzt lehetett csinálni; megloptam anyámat, az ismerőseimet, akit tudtam. Csak hogy nekem jó legyen.

Tizenhárom évesen kezdtem el anyagozni. Láttam, hogy a nagyok is ezt csinálják. Kipróbáltam a füvet; azután tizenöt éves koromtól elkezdtem elektronikus bulikba járni, akkor próbáltam ki először az extasy-t. Jött a speed, kokain, szintetikus drogok, hallucinogének, LSD... De végül is az a drog, amit rendszeresen szedtem, az a speed és az extasy lett. Ha nem jutottam hozzá, nagyon hiányzott. Most is, ha csak rá gondolok, érzem az illatokat, ízeket, és hiányzik... Ez eleinte nagyon nehéz volt, mert bármiről eszembe jutott. Most próbálom elfojtani ezeket az érzéseket. Nem akarok emlékezni rá. Tény és való: nem találtam jobb dolgot a drognál. De most már tudom, milyen következményekkel jár, és ha újrakezdhetném az életemet, valószínűleg nem csinálnám. Bár ez nem biztos... Lehet, hogy újra csinálnám, csak máshogy; hogy ne kerüljek rehabba.

Idővel eléggé lecsövesedtem, utcára kerültem. Anyáméktól még tizenöt éves koromban elköltöztem, pontosabban kirúgtak. Ettől kezdve mondhatom, hogy önállóan élek. Azután visszakönyörögtem magam hozzájuk, beengedtek a lakásba, megloptam őket, megint elmentem... Több éves folyamat volt, amíg utcára kerültem – össz-vissz egy évet töltöttem az utcán. Elég húzós volt. Lépcsőházakban aludtam, tetőkön, bárhol, ahol le tudtam hajtani a fejemet. De talán nem is az utcával volt a probléma, hanem a magánnyal. Azzal, hogy elveszítettem anyámat, a barátaimat, barátnőmet, az összes embert.

Nekem a legeslegrosszabb érzés az volt, hogy volt egy nagyon jó barátom, aki befogadott az utcáról, és én egy hónapig bírtam nála, és a végén megloptam őt is. Rájöttem akkor, hogy a drogért bármire képes vagyok – akit a legjobban szeretek, azt is meglopom. Akkor kezdtem el gondolkozni a dolgokon.

Rehabba azután mentem, hogy a barátnőm hozzám vágta, hogy undorító vagyok. Először Nagyszénásra mentem, onnan Noszlopra, és utána jöttem Keresztúrra. Nagyszénáson úgy voltam, hogy „csapjunk bele, hátha lesz valami”. Onnan átmentem Noszlopra. De a végén már nagyon vágytam a drog után. Ezt azzal palástoltam, hogy „én már jól vagyok, nekem már semmit nem ad ez a hely”. Aznap, amikor eljöttem, már vissza is estem. Másfél hónapot full anyagoztam, csúnyábban, mint azelőtt. Viszont bennem volt, hogy ez így nem megy tovább. Idejöttem Keresztúrra. Itt nagyon jó a közösség, és érzi az ember, hogy ez a szeretetről szól – ilyet máshol nem találtam. Itt van egy struktúrája, egy folyamata az egésznek, az alapoktól felfelé.

Én eddig a droggal fejeztem ki önmagam, és ez halál volt. Az utóbbi egy évben már nem azért anyagoztam, hogy jól érezzem magam, hanem hogy kikészítsem magamat. Kilátástalannak láttam mindent.

A rehabot úgy látom, mint a bébi-kort: meg kell tanulni járni, beszélni, kifejezni magamat. Újra kell koordinálni a mozgást, érzéseket, gondolatokat. Fel kell ismerni az érzéseimet. Eddig soha nem éreztem őket, mert mindig be voltam állva. Mindig csak az én álomvilágomban, az én kis városomban éltem. Úgy neveztem ezt a világot, hogy *a Füstváros*. Csak a nagyon közeli barátaimat engedtem be oda.

Persze a barátságok is a drogról szóltak; találkoztunk hétköznap délben – „menjünk, cuccozunk egyet” –, és arról beszélünk, hogy mi lesz hétvégén, hova megyünk, mit csinálunk, mit veszünk. Minden találkozás vége az volt, hogy beálltunk. Akik közel álltak hozzám, azokkal egy világba tartoztunk. Ez egy zárt kör volt. Nagyon sokat kellett tenni hozzá, hogy oda bekerülhessen valaki. Mint minden közösségben, itt is fel kellett mutatni valamit, hogy elfogadjanak. Nálunk ez a tánc volt.

A tánc nekem nagyon nagy élményt nyújtott. Sokszor megcsináltam, hogy mentem körbe a diszkóban, válogattam az embereket, megnéztem, ki hogyan táncol. És aki nagyon jól táncolt, azt megfogtam, odavittem a körünkbe, és az velünk táncolt. Ez nagyon felszabadulttá tett. Az meg még felszabadulttabbá, amikor mások nézték, ahogy táncolok. Nagyon friss emlékek ezek. Nincs olyan nap, hogy ne képzeljem magamat a diszkóba; látom az embereket, hallom a hangokat. Nagyon hiányzik, annyira, hogy néha sírok, mert fáj, hogy nem lehetek ott, nem táncolhatok, nem érezhetem az emberek közelségét, és drog sincs.

Vannak kint nagy kasztok: a plázaemberkék – plázacicák, plázaboyok –; vannak az üzletember-típusok, a kockafejűek; vannak a rockerek; és vagyunk mi, a party-arcok. Ez egy család. Nekem ez jelenti a családot. A tánc nekem olyan, mint a víz. Ez bizonyos értelemben hátrány, mert szavakban nem tudom magamat normálisan kifejezni, csak mozdulatokban. Ez hátrány is, de előny is.

A szavak üres dolgok; a szavakkal lehet hazudni, de a mozdulatokban minden meglátszik, minden, amit érzel, ami te vagy. Mozdulatokkal lehet a legjobban kifejezni az érzéseket, mindent, a szerelemtől a szenvedésig.

Tiszteltem a táncot, mert a tánc irányított engem; és tiszteltem a drogot, mert irányított, felettem állt. Képzeld el, hogy bemész a diszkóba, ahol már ismernek; odamész a táncparketre. Legyen, mondjuk, éjfél. Ott tombol már ezer ember, és te csak egy vagy közülük. A DJ felrakja a kedvenc számodat. Meglátják az emberek, és örülnek neked. De nekem nem volt meg mindehhez az a háttér, ahova biztonsággal hazamehettem volna reggel.

Azért vagyok Keresztúron, hogy megtapasztaljam azokat a dolgokat, amikkel kint nem foglalkoztam, megtanuljak hinni az embereknek, elfogadni őket. Nagyon egoisták az emberek – beleértve magamat. Van egészséges egoizmus is; de mikor már az van, hogy „én vagyok a minden, a többiek meg senkik”, akkor már gáz van. És nálam ez így volt.

Itt, a rehabban nem táncolhatok, itt ki kell mondani a dolgokat. De ahogy ezekről beszélek, újra látom, újra érzem őket. Nehéz elképzelni, hogy el kell szakadnom a világtól, a Füstvárostól. Ahhoz képest itt minden szürke. Ez nagyon szokatlan nekem.

Sok kitisztult ember mondja, hogy a civilek életét szürkének látta az övéhez képest, de később rájött, hogy fordítva van, mi vagyunk a szürkék.

Zsolt

Egy éves koromban édesanyám meghalt; utána édesapám nevelt engem és a nálam hat évvel idősebb nővéremet. Két éves koromban újra megnősült, mivel anyát szeretett volna a gyerekek mellé. Másfél év után kiderült, hogy akit elvett, azzal nem illenek össze; úgyhogy öt éves koromban megint anya nélkül maradtunk – bár az a nő soha nem is töltötte be ezt a szerepet. Itt kezdődik az a történet, hogy lényegében egyedül nővünk föl egy apa mellett. Ez engem később a rehabon elgondolkodtatott, mert a gyerekkor nagy befolyással van arra, hogyan viszonyul az ember a világhoz, milyen lesz az önértékelése. Tizenhét-tizennyolc éves korig el sem gondolkodik rajta, hanem kap egy jelzőt – „szegény, nem volt anyja” –, és ezáltal kap egy plusz figyelmet is. Tizennyolc éves korban ez elkezd teherré válni, mert akkor az ember felnőtt lesz, és elkezd a környezete elvárni, hogy adja vissza a szülőjének, ami tőle kapott – legalábbis az én esetemben ezt várta a rokonság: „most már nektek kell segíteni apátoknak”. Az elvárások szerint a nővéremnek már tizenhat éves korától anyaszerepet kellett volna játszani a családban. Ő ezt úgy oldotta meg, hogy tizenkilenc éves korában elköltözött otthonról; úgyhogy maradtunk ketten apámmal, én tizenhárom éves voltam, ő pedig negyven körül. Apám egész életében dolgozott. És szerintem egy apa sosem tud úgy odafigyelni a fiára, hogy közben dolgozik; pontosabban nálunk ez történt, és ezért beindult az életemben a túl korai felnőtté válás. Persze mi száz százalékgig mindennel el voltunk látva, de éppen ezért apámnak nem maradt energiája az apa-fiú kapcsolatra. Buszvezető volt a BKV-nál, este 10-12 óra munka után elég megterhelten jött haza; és ez abban az időszakban volt, amikor én tizennégy éves voltam. És akkor mit lehetett csinálni? Mentem csavarogni. Az elején tisztelet volt bennem apám felé, hogy mindezt megtette értem, de azután nőtték az igényeim, és egyre inkább eltávolodtunk egymástól. A végén már csak egy lakásban éltünk – de nem együtt. Ha pénzt kértem, kaptam; tudtunk egymás létéről; ennyi volt a kapcsolatunk. Nálam ekkor

Borbély Zsolt 2000-ben volt terápián Ráckeresztúron.

kezdődött el a szórakozás korszaka. Folyton lent voltam a lakótelepen, hasonszórú gyerekekkel, mert ehhez mindig kell társ. És megvoltak a társak, mert másokkal sem foglalkoztak a szüleik.

Beiratkoztam egy szakközépiskolába; és harmadikos voltam, amikor elkezdtünk füvezni – láttuk, hogy a lakótelepen mások is beszívtak, és hogy nagyon jó dolog lehet... Azt éreztem, hogy ezzel csinállok egy olyan pluszt, aminek tizenhat évvel ezelőtt ráadásul még kultusza is volt. Akkor még úgy volt, hogy „van egy spanglim, gyorsan bújjunk el”; és akkor hárman-négyen elbújtunk, és amikor visszamentünk, mindenki tudta, hogy mit csináltunk; de lehet, hogy épp azért bújtunk el, hogy éreztessük a különlegességünket...

Érettségi után technikumba mentem, és három hónap elteltével azt mondtam, hogy nekem nem kell több iskola, mert megnöttek az igényeim, és már kevés volt a pénz, amit otthonról kaptam. De sehol sem alkalmaztak, mivel nem voltam katona, és akkor jött egy nagyon jó fél év, amikor nem csináltam semmit, és ráértem még többet éjszakázni, még többet lógni a lakótelepen, még többet szívogatni. A fű akkor még csak egy összetartó kapocs volt a lakótelepi emberek között, akik nem is voltak barátok sosem, de mindenki ráért, és egy brigádban lógott.

Azután jött a katonaság; és amikor onnan hazajártam, akkor azokhoz jöttem haza, akikkel együtt szívogattunk. Mentünk szórakozni kéthetente, mivel „a katonafiú hazajött”, és azzal együtt járt az anyagozás. És akkor jött a nagy újdonság a fű után, hogy lehet speedezni, és azzal sokkal jobban lehet szórakozni. Akkor mi úgy képzeltük, hogy csak az a drogos, aki szúrja magát, mint a filmekben; aki csak füvezget, azzal semmi baj nem történhet... És egyszer, amikor egy hétvégén hazajöttem a katonaságból, szóltak, hogy van egy új dolog, a heroin. Jó, mondtam, mi bajunk lehet tőle? „En úgyse leszek a rabja”. És ez is egy következő lépcsőfoknak tűnt, amivel abban az időben előre haladtunk; azt éreztük, hogy a speedezést már teljesen kihasználtuk, megint kell egy újdonság. A fű egyre jobban elmaradt; és eltelt hat-hét hétvége, amikor hazajöttem, és már az ment, hogy a barátaim két-három másik sráccal a lakótelepről titokzatosan azt mondták, hogy ők bemennek a kisszobába... Benéztem, és láttam, hogy szívják fel az anyagot a fecskendőbe, és valami történni fog. Ott villant be először, hogy ez valami durva is lehet. A következő hazajövetelkor már azok is ott voltak, akik előző alkalommal nem voltak a kisszobában, már nem is kellett elbújni. Hétvégén először bespeedeztünk, mert el kellett menni szórakozni, és hajnalban már nem kellett a túlpörgés, nagyon jó volt egy kis heroin rá, mert ki lehetett lazulni. Pár hét múlva ez már automatikus volt. Bennem kettős érzés volt, amikor visszamentem a katonasághoz, egyfelől kaptam valami nagyon jót, valami ismeretlent; másfelől bennem voltak azok a képek a filmekből, hogy aki szúrja magát, az már bele is halhat... Eleinte azzal a pár emberrel tartottam, aki nem csinálta rendszeresen ezt a hajnali szurkálást, de azután annyira vonzott ez az egész történet, hogy rutinná vált a számomra.

Miután leszereltem, '95-ben elmentem dolgozni egy céghez; hétvégén pedig folyt ez az élet... Ezt anyagilag elég nehéz volt bírni. Ekkor még meg lehetett oldani a heroinozgatást a fizetésből, persze kellett kérni előleget – ez addig a pontig ment, amíg már hét közben is kellett anyag; és akkor valamit csinálni kellett. Otthonról pénzt kértem a fizetés mellé. Apám ebből a történetből csak azt látta, hogy dolgozom, de sose vagyok otthon. Ő sosem ültetett le, hogy megkérdezze, mi történt velem. A munkahelyemen voltak olyan holmik, amiket könnyen tovább lehetett adni, úgyhogy megkezdődött a lopkodás, és a továbbadásra már egy egész hálózat alakult ki. Nem gondolták rólam a kollégáim, hogy ezt csinálom, úgyhogy ez elég sokáig ment; azután volt egy év végi leltár, és nagyon nagy hiány jött ki – valószínű, hogy nem csak én csináltam ezt. Elkezdtek ezért jobban figyelni; de közben az anyagozás napi történet lett. Akkoriban kezdtem először megérezni, hogy milyen, amikor nem jutok hozzá a cucchoz, és elvonásom van. Ez talán '98-ban volt. A kezdeti csapatból maradt négy-öt ember, akikkel heti több alkalommal együtt anyagoztunk. Már a munkahelyemen is kezdték ezt észrevenni rajtam, volt erről egy beszélgetés, és én arra fogtam rá, hogy volt egy sikertelen párkapcsolatom, és azután kezdtem inni és nyugtatókat szedni... A felkelés is elég nehéz volt, mert éjszaka fönmaradtam, úgyhogy gyakran késtem, elaludtam. Kaptam néhány hét fizetetlen szabadságot, hogy pihenjem ki magam. Ekkoriban azok az emberek, akiknél már véget ért a munkasztori, lopni jártak a városban, autókat törtek fel, elkezdték a megélhetési bűnözést. Amíg nem dolgozhattam, abban a néhány hétben kiesett egy csomó pénz a bevételemből, úgyhogy én is velük mentem lopni, hogy legyen anyagom. És az volt a legrosszabb, hogy ez könnyűnek tűnt. Ekkor az ember még nincs annyira leépülve, ápol, mert otthon még lehet enni, inni, fürdeni... Aki lopni megy, azon általában látszik, hogy mit akar. Ez a két hét megmutatta, hogy lopásból is lehet élni, nem kell ahhoz dolgozni.

A nővérem már megsejtette, hogy mi van velem. A munkahelyemen mondták, hogy menjek orvoshoz, úgyhogy együtt elmentünk a Drogambulanciára. Ettől a munkahelyemen megnyugodtak; a nővérem is, mert látta, hogy az orvos felírt nekem tízfajta gyógyszert, és azt gondolta, ha beszédem őket, meggyógyulok. Visszamentem a munkahelyemre, és egy ideig én is azt gondoltam, hogy változik a helyzet, de néhány hét múlva megint elkezdünk speedezni, azután hajnalban megint heroinozni kellett; és megint elkezdtem lopni a munkahelyről. Ott úgy látták, hogy semmi sem változott, ezért felhívtak, és megköszönték az addigi munkámat... Én nem is bántam, hogy kiraktak. Volt egy kis Polskim, és valaki szólt, hogy elmehetnék pizzafutárnak. Az egy kötetlen munka: délelőtt tizenegykor be kellett jelentkezni, és este tizenegykor el kellett számolni a pénzzel. Az, hogy napközben hány pizzát visz ki az ember, nem számít; és naponta meg lehetett keresni öt-hatezer forintot. Reggel a bejelentkezés után ha egy-két pizzát kiszállítottam – és a pénzzel csak este kellett jelentkezni –, akkor egyből volt egy olyan kezdő összegem, amivel el lehetett menni cuccot venni. Este pedig lehetett kérni, hogy a fizetésből vonják le azt, amit nem adtam le. Ez az első néhány hónapban jó volt, de később ez a pénz már nem volt elég, ahogy nőtt az adag. Akkor jött az, hogy elvittem néhány pizzát, kivettem a pénzből, elmentem lopni, és este pedig visszatettem a kivett pénzt. Azután ez is kevés lett, és jött az, hogy ha ügyis bent vagyok a városban, akkor árulhatnék anyagot, mert pizzafutárként el tudok menni de-oda. És mindig volt napi ötven-hatvanezer forintom, amit forgatni tudtam. Ez aztán átfordult abba, hogy reggel bejelentkeztem, este kijelentkeztem, és pizzát alig vittem ki – ezt észrevették, és szóltak, hogy ez így nem lesz jó. Egyszer, mikor be voltam tépve, egy piros lámpánál összetörtem a kocsit. Sosem volt rá pénzem, hogy megcsináltassam. Egy ideig még lehetett járni velem, de azután szóltak, hogy törött autóval ne pizzafutárkodjam. Erre csináltam egy olyan napot, hogy jó sok pizzát elvittem, kaptam vagy százezer forintot, és soha többet nem mentem vissza. Kidobtam a pizzás táblát, szerződésemmel nem volt, nem voltam bejelentve, semmilyen adatot nem tudtak rólam, és elfelejtettek lassan.

A lakótelepen a heroinozó emberek még mindig összejártak, tehát azok, akik abszolút függővé váltak. Az egyik testvérpárnál volt egy junky-pecó, az anyjuk alkoholista volt, ők meg anyagosok, úgyhogy ott el lehetett dőzsölni egész nap. Este hazamentem, hogy lássa apám, hogy otthon vagyok, reggel felkeltem, elmentünk lopni, a srácok lakásán töltöttük az egész napot. Egy reggel otthon csengetésre ébredtem – jött a postás és meghozta apám nyugdíját. Gondoltam, hogy ezt elviszem, aztán napközben visszalopom a pénzt, és odaadom apámnak. De ez nem így történt, mivel két napig magamnál sem voltam – elnyomtam apám egész nyugdíját. Akkor nem is mentem haza egy hétig, nem tudtam apám elé állni. Azelőtt már elvittem kisebb dolgokat otthonról, azt hittem, apám nem veszi észre; de észrevette, csak sosem mert rákérdezni, vagy nem is tudom, mit gondolt az egészből, mert ezt azóta sem tudtam megbeszélni vele. Neki nyilvánvaló volt, hogy mi történt a nyugdíjával, mondták neki, hogy a fia átvette; és kirajzolódott előtte az egész történet. És amikor egy éjjel hazamentem, le volt cserélve az ajtón a zár, tehát be sem jutottam a lakásba. És akkor rájöttem, hogy nincs hova mennem. Visszamentem a srácokhoz, másfél éven keresztül ott laktam. Amikor meghalt a fiúk anyja, teljesen junky-tanya lett az a hely, ott fetrengtek az anyagosok, oda lehetett menni nyomni. Apámmal teljesen megszakadt a kapcsolat, és nem is mentem haza. Csak akkor találkoztam vele, amikor lopás miatt házkutatásra hazavittek a rendőrök. Ő csak állt és nézett; mondta, hogy hét hónapja nem voltam otthon. És ezzel be is fejeződött a történet, elvittek a rendőrök. Nem voltak ezek kellemes percek, nem igazán kerestem vele a szemkontaktust... Közben a fiúk lakására rászállt egy lakásmaffia. Addigra már elterjedt a lakótelepen, hogy van egy lakás, ahol csak drogosok vannak: többször kijött a rendőrség, sok volt a közüzemi tartozás, a villanyóra le volt szerelve, ablakok kiverve, csótányok... Az idősebbik srácot bevitték a börtönbe. (Mi is megjártuk többször a rendőrséget, előzetes letartóztatásban – már látták rajtunk, hogy lopni mentünk, annyira leépültünk. Akkor már mást is kellett csinálni, autót feltörni, például. Mindig benne van egy időszakos dealerkedés is, ami egy heroinista álom, mert akkor megvan az ember saját anyaga is – „de jó lenne, ha annyi anyagom lenne, hogy sose tudnám elnyomni”. Persze az a halál.) Tehát amikor az idősebbik testvér bekerült a börtönbe, a kisebbik fiúra rászállt egy srác, azzal, hogy a közüzemi tartozásokat és a lopás miatti pénzbírságokat kifizeti, kiváltja a bátyját a börtönből, és ezen kívül ad egy vidéki házat cserébe a lakásért. Folyamatosan adott pénzt a srácnak, elvitte az ügyvédhez, addig-addig, hogy egy nap bejött és azt mondta, hogy költözni kell, mert átírták a lakást. Nekünk adott negyvenezer forintot, meg a kétszobás jászladányi ház kulcsát, és itt vége lett a nyolcmillió lakásnak. Lekerültünk az utcára. Már lakásunk se volt. Hárman maradtunk; fogtunk egy Expresszt, hogy negyvenezer forintból elmenjünk

albérletbe. Akkor úgy nézett ki a történet, hogy tíz-húszezer forintot összelop ez ember egy nap; és ha hárman naponta ezer forintot elrakunk, akkor kijön a lakbér, és még marad pénz. És akkor kikerültünk a tizenötödik kerületbe egy öregasszonyhoz. Az első hónapokban ez ment is; de a néni, amikor nem voltunk otthon, bejárógatott hozzánk, és megtalálta a szétégetett kanalakat, a kiégetett bútorhuzatokat... A lánya pedig kihívta a rendőrséget. Kijöttek a rendőrök, de csak ráutaló nyomokat találtak; azt a srácot, amelyik közülünk árult, bent tartották, minket meg elengedtek. És akkor jött az, hogy csövezni kellett.

A kiindulópont mindig a lakótelep volt; otthon éreztük magunkat, még ha a lépcsőházban aludtunk is. Ott megvoltak a forrásaink. Ez volt 2000 telén; és akkor már csak ketten maradtunk. Reggel loptunk, utána nyomtunk a lépcsőházban, és lefeküdtünk aludni. Ez a csövezés volt a mélypont a történetben, ez már nagyon sokat kivesz az emberből. Akkor már annyi körözés volt ellenünk, hogy egyből, amikor elkaptak, mindig bevittek néhány órára, azután meg kidobtak. Egyszer elkaptak és bevittek, és miután kiraktak, már az az ember sem volt mellettem, akivel egy közösséget alkottunk, tehát tök egyedül voltam.

Zénó, aki most Ráckeresztúron dolgozik, szintén benne volt a lakótelepi anyagozásban, csak nála a család hamarabb észrevette, és 2000-re ő már lent volt a rehabon. A Matyi, aki szintén lent dolgozik, a gondnokunknak a fia. A Brokhauzer Peti meg a szomszédunk volt a tizediken. A Lajos pedig két házzal arrébb lakott. A gondnok – Matyi bácsi – tudta, hogy mi van velem, és elmondta a fiának; és akárhányszor találkoztunk, mindig mondták, hogy működik a rehab, menjünk le; a Zénóék is lent vannak hat hónapja, menjünk, megéri... És amikor rájöttem, hogy már egyedül vagyok, akkor azt gondoltam, hogy megpróbálom azzal az ürüggyel hazamenni, hogy készülök a rehabba. Becsöngettem apámhoz, és elmondtam neki a helyzetet, és hogy kéne nekem segítség, mert már az utcán lakom, és le szeretnék menni a rehabba. Ő beengedett, mondta, hogy fürödjek meg... De addigra már a szúrások is elfekélyesedtek, tehát egészségügyileg is kellemetlen volt a helyzet. Apám mondta, hogy menjünk orvoshoz, azután a Csaba utcába, és Ráckeresztúrra. A Választúnál azt mondták, hogy telt ház van, és két hónapot kell várni, hogy legyen hely. Az első hónap el is telt valahogy, örültem, hogy nem kell lopni, nem voltam rosszul... De akkor felbukkant egy ismerős, felhívott, hogy mi van velem, mert eltűntem. Mondtam, hogy le akarok menni a rehabba. De előtte még menjünk egyet nyomni. Apám az első hónapban még törődött velem, megnézte, hogy minden rendben van-e, de a második hónapban már szabadabb voltam, és el-eljártam lopkodni meg nyomni; és akkor szóltak, hogy lehet menni Keresztúrra. De akkor meg úgy voltam vele, hogy én nem akarok menni, az egy tök hülyeség, mert simán elvagyok egy darabig azzal, hogy hetente kétszer elmegyek lopni – már jobban néztem ki, megint lett négy-öt hely, ahol próbálkozhattam. Erre azt mondta apám, hogy nincs kecmec, megbeszéljük, menni kell. És lekerültem Keresztúrra 2000. június 9-én.

Bennem volt, hogy én egy keresztyén otthonban mit fogok csinálni?! Gondoltam, hogy elleszek egy darabig, aztán elmegyek. De egy-két hónap után, tisztuló tudattal rájöttem, hogy én nem vagyok az utcára való. Ha elmegyek a rehabból, megint kell menni csövezni, mert haza nem mehetek... És két-három hónap után letisztult bennem, hogy változtatnom kell, főleg amikor megjöttek az első rendőrségi papírok, hogy menni kell tárgyalásokra. Vittem az Otthonból igazolást, hogy elhalasszák, és mondták, hogy ha végigcsinálom a terápiát, akkor van rá lehetőség, hogy csak felfüggesztett büntetést kapok. Tehát kaptam egy csomó jelzést, ami miatt kivilágosodott bennem, hogy én soha többet nem akarok anyagozni. Nekem nem ez az ámokfutás a helyem az életben, hanem én sokkal többre vagyok hivatott. És annyira komolyan vettem ezt, és elkezdtem foglalkozni vele, már öreg lakó lettem, csoportot vezettem. Addig-addig, hogy elhatároztam, hogy nekem nem is kell tizenegy hónap, hanem előbb eljövök. Akkor leültünk Matyival beszélgetni, és ő mondta, hogy ne menjek sehová. Néhány hétig tartott a vívódás – én úgy éreztem, már nincs helyem bent, nyolc hónapja tiszta vagyok, voltam tizenöt kimenőn, és nem történt semmi. Akkor jöttem rá, hogy huszonhat éves vagyok, és csomó időt elpazaroltam az anyagozással. És a velem egykorú emberek, akik nem anyagoztak, már máshol tartottak, úgyhogy úgy éreztem, hogy elment mellettem az élet. Aztán szerencsére sikerült a kéziféket behúzni, és akkor még ott maradtam egy fél évet. Azzal foglalkoztam, hogy elkezdtem tudatosan számomra megfelelő munkát keresni; és végül 2001 májusában eljöttem, és elmentem dolgozni. Azóta is ugyanazon a munkahelyen vagyok, és nagyon szeretem, amit csinálok. Elkezdtem a kinti kapcsolatokat is felépíteni abban a fél évben. A lakótelepen lemorzsolódott a drogos csapat, szerencsém volt, mert nem jöttek szembe velem. A kikerülés után volt egy burokba zárt fél évem, ami csak arról szólt, hogy dolgoztam, hazamentem. Azután elkezdtem járni

a Csernusékhöz, a Magadért Alapítványhoz, ahol mindenféle rehabokról kezelt emberek voltak, és ott összejött egy csapat – minden csütörtökön, azután már minden kedden is lejártunk oda. Azután ezek az emberek hétvégeken is összejártak; közben a kollégáimmal is alakultak a kapcsolataim, elmentem velük is szórakozni; találkoztam olyan régi ismerősökkel, akik nem anyagoztak... A Csernus-féle csapatból néhányan a mai napig barátaim. Addig ment a kapcsolatépítés, hogy két és fél évvel ezelőtt találkoztam a párommal, akivel most együtt élünk.

Másfél év kellett ahhoz, hogy elkezdjem elfelejteni a múltat. A Magadért Alapítványnál lehetett járni prevencióra, jött kérés, hogy az idősebb drogosok segítsék az újabbakat – nekem tehernek tűnt ez, és én nem éreztem erre elszántságot. Csapdának éreztem ezt az egészet, mert mi a legkönnyebb út egy anyagosnak? Ha átáll a másik oldalra, és elkezd segíteni, mert benne maradhat abban a légkörben. Az anyagozás lényege a légkör, ami egy bizonyos érzést ad az embernek, amiből én ki akartam szállni. Arra gondoltam, hogy örülök, ha a saját életemet fel tudom építeni. Tehát kezdtünk a csoporttól elmaradozni. Másfél év kellett ahhoz, hogy el tudjam fogadni, hogy ez volt a múltam, de most már másképp kell élnem, és építenem kell a jövőmet. Persze ha valakinek szüksége van rá, én nagyon szívesen elbeszélgetek vele. A rehabba minden karácsonyi ünnepekre elmegyek, részt veszek a focikon. Azok közül, akik most körülöttem vannak, nem mindenki tudja, hogy mi volt a múltam, mert feleslegesnek tartom, hogy én azt szajkózzam, hogy drogos voltam. Eltelt azóta öt év, hogy elmentem a rehabba, és azt gondolom, hogy ez az idő önágaért beszél. Engem a jelenlegi környezetem így fogad el, ahogy vagyok, és nem kell magyaráznom.

Volt olyan, hogy szívtam – hazajöttem májusban, és elmentünk augusztusban a Szigetre. Ott beszívtunk, és nagyon rosszul éreztem magam, bementem az emberek közé, és azt éreztem, hogy nem vagyok a magam ura, csúszik velem össze-vissza a világ. És ezután többet nem. Akkor még két napig nagyon rosszul voltam, mardostam magam, hogy nem azért csináltam végig annyi mindent, hogy így vesszen el. Ezután többet nem is fordult meg a fejemben. Nem érzem, hogy annyira biztonságban lennék, hogy szívhatok. Hiszek abban, hogy a „még egyszer”-ből csúszhat le a nullára az ember. Meg kétszer ráfaragtam a dohányzással is; már eltelt három hónap, amikor azt mondtam, hogy „egy szálát elszívhatok”, és akkor megint dohányoztam egy fél évig... Tehát abszolút tudatosult bennem, hogy a „még egyszer egy utolsót” nem létezik. És minden volt drogos történetében benne van, hogy „én sem hittem el, és puff”. Ha az ember egyszer ezt elhiszi, hogy nem lehet megtenni, akkor nem teszi meg. De ehhez az is kell, hogy megtalálja a helyét a világban, hogy el tudja képzelni magát benne. Nekem van egy jövőképem, hogy egyszer lesz családom, gyerekeim. Vagy ha az ember el tudja képzelni, hogy valaki egyszer büszke lesz rá. Amikor az ember az utcán fekszik, vagy biztonsági őrök szétverik egy áruházban, mert lopott, akkor onnantól elég nagy út vezet addig az érzésig, hogy valaki büszke rá. És sok munka van benne; és ez jó. Saját maga felé lesz benne az az érzés, hogy „fel tudtam állni a nulláról, és el tudtam jutni addig, hogy újra elismerjenek, és ne csak egy homály legyek a világban, és tudom irányítani az életemet, van jövőképem, terveim, és ezek meg is valósulhatnak”. Persze az akaraterőm nem mindig van a helyén, de igyekszem megküzdeni a nehézségekkel. Amikor magam alatt vagyok, akkor bízom magamban annyira, hogy a nehézségek ne befolyásoljanak úgy, hogy nekem újra anyagozni kelljen. És nem is keresem az anyagosok társaságát, mert nincs ezzel jó tapasztalatom. A családért érdemes ezt végigcsinálni, meg azért, hogy elfogadjanak. Már érzem magamban azt, hogy nekem apának kellene lennem; érzem, hogy eljött az az idő, amikor tudnék vigyázni egy kis emberre, mert már magamra is tudok vigyázni.

Apámmal nem vagyunk lelki kapcsolatban, próbálok keresni vele az érintkezéseket, de ez nem könnyű. Ez nem is volt soha része az ő életének. Úgy látom, hogy megnyugodott, de azt hiszem, ebben a történetben a mai napig nem látja magát hibásnak. Ő még mindig azt tartja, hogy mindent elkövetett azért, hogy minket fölneveljen. Persze ez azon is múlik, hogy ő mit hozott otthonról – már hároméves korában kivitték a mezőre dolgozni... Most elégedett, látja, hogy normálisan dolgozom, van társam, alakul az életünk. Úgy érzem, amikor találkozunk, hogy büszke rám.

Greza Ferenc

Miután elvégeztem az orvosi egyetemet 1981-ben, a szegedi városi kórház pszichiátriai osztályán kezdtem el dolgozni. Oda nagyon sokféle beteg bekerült, elsősorban alkoholbetegek. Ott volt a városi kijózanító is; és a mentő vagy a rendőrség folyamatosan hozta az utcáról a részegeket. Néha bekerült egy-egy drogos fiatal is, a nyolcvanas évek közepe táján. Ilyen értelemben én a szenvedélybetegségekkel kezdettől fogva találkoztam.

Már ebben az időben kapcsolatba kerültem Erdős Eszterrel; de munkakapcsolatunk igazából 1987-ben lett, mikor a munkatársaimmal egy drogambulancián kezdtünk dolgozni. Ez volt az országban az első drogambulancia, ami az Ifjúsági Ideggondozóhoz tartozott, s ennek a főorvosa, Farkasinszky Teréz – aki fogalom a mai napig a drogszakmában, noha meghalt már közel tíz éve –, megkért engem, hogy legyek az új ambulancia pszichiátere. Erdős Eszter esetszembeszélő csoportok vezetésére kért fel engem akkoriban. A Gorkij fasori református templomban működtette a Kallódó Missziót. Kéthetente gyűltünk ott össze nyolcan-tízen, az ő munkatársai; emlékszem, eljárt oda Németh Géza lelkész is, aki börtönökbe járt be... Én fiatal pszichiáterként segítettem a munkájukat. Utána közel tíz évig nem voltunk kapcsolatban, de tudtunk egymásról; és amikor Eszter visszakerült Zsibrikről Ráckeresztúrra, akkor szólt nekem, hogy szupervízorként segítsem a stáb munkáját.

Nagy örömmel mentem Ráckeresztúrra, két ok miatt; az egyik ok az volt, hogy nagyon megszerettem Erdős Esztert, mint embert; a másik ok pedig az volt, hogy nekem a kilencvenes évek elejétől megszakadt a drog-területtel a kapcsolatom, és hiányzott ez a fajta munka. Végül ezért, a személyes és szakmai okok miatt újra kezdődött a munkakapcsolatunk – '99-től rendszeresen járok

Dr. Greza Ferenc pszichiáter a ráckeresztúri Otthon szupervízora.

ki Keresztúrra. Szupervizorként volt meghatározva a feladatköröm, de inkább egy szakmai konzultációs, illetve stáb-építő munkának nevezhetem, amit csinálok. Közben foglalkozom a lakókkal is, ha valakiről úgy gondolják, hogy lehet pszichiátriai problémája, akkor megvizsgálom. Ezalatt az öt-hat év alatt nagyon megszerettem a stábot, és ők is – úgy érzem – befogadtak engem. Szívesen dolgozunk egymással, és túl közelivé vált a kapcsolatunk, hogy egy formális szupervízió legyen ez; úgyhogy újabban elsősorban a lakók orvosi ügyeivel foglalkozom, a stábtaggal pedig egyenként szoktam elbeszélgetni.

A drogambulancia után a pályám az oktatás területére vitt; most a Károli Egyetem Pszichológiai Intézetében vezetem a mentálhigiéné szakot. Kezdetben mint orvos, pszichiáter foglalkoztam a betegekkel, most pedig azt tanítom, hogyan lehet segíteni a bajban lévő emberen. Azt gondolom, hogy az oktatáson keresztül rengeteget el lehet érni. A lelki egészség kérdése nem a kórházban dől el, hanem az otthonokban, a családokban, az iskolában. Ezért a szülőket és a pedagógusokat segítem.

A magyarországi drogszakemberek első generációjához tartozom, azok közé, akik a legkorábban kezdtek ezzel a kérdéssel foglalkozni – és ide tartozik Erdős Eszter is, és még néhány jelenlegi ráckeresztúri munkatárs. E generáció emblematikus alakja egykori főnököm, Farkasinszky Teréz volt. Időközben ez a szakterület rossz értelemben nagyon „elszakmászodott”. Ahogy gyarapodott a narkológiai tudásanyag, úgy egyre jobban kezdett kiszorulni belőle az emberi személyiség, azok az értékek, amik a mi indulásunkkor még nagyon erősen jelen voltak. Nagyon örülök annak, hogy ennek jeleit Ráckeresztúron nem látom. Amikor hetente egyszer kimegyek egy napra, úgy érzem magam, mint annak idején a drogambulancián, a „hőskorszakban”. Pedig ez már egy másik korszak, már nincs bennünk az a kezdeti naivitás, de az alapértékek megmaradtak, és Ráckeresztúr ebbe a globális trendbe nem tagozódott bele. És számomra mára Farkasinszky Teréz helyét a hazai drogszakma legendáriumában Erdős Eszter foglalta el.

Ha belegondolunk, hogy mi a segítségnyújtás lényege, akkor nagyon egyszerű végkövetkeztetésekre lehet jutni – miközben a tudomány egyre bonyolultabb és egyre finomabb összefüggéseket tár fel. Valójában az igazán fontos kérdésekre adható válasz sokszor egész triviális. Arra a kérdésre, hogy egy drogbetegnek vajon mi segít, két dolgot tudok mondani: egyfelől a szeretet, az elfogadás – ezt persze „szakmai nyelvre” is le lehetne fordítani; másfelől pedig a beteggel foglalkozó ember személyisége. Tehát nem az illető szaktudása – persze az is fontos, hogy legyen ismerete, ne kövessen el hibát. Nyilván minél nagyobb valakinek a szaktudása, annál többet hozzá tud tenni a kliense gyógyulásához; de alapvetően nem erre épül a segítő kapcsolat.

Ráckeresztúr egyediségét abban látom, hogy nagyon rátermettek, nagyon jó személyiségűek azok az emberek, akik ott dolgoznak, és igazából ezt tartom a legnagyobb értéknek. A másik sajátosság, hogy ez a leghosszabb ideje működő terápiás stáb vagy műhely, tehát a legnagyobb kultúrája, a legtöbb tapasztalata ennek az intézménynek van. E két körülmény ha találkozik – a nagy intézményi hagyomány és a stáb jó szellemisége –, akkor az nagyon jól működő terápiás légkört eredményezhet.

Mit jelent a személyiség ereje, a gyógyításra alkalmas személyiség? Itt is van néhány lényeges sajátosság. Ráckeresztúron a munkatársak többsége megjárta a „túloldalt” is. Nem csak azokra gondolok, akik függő szenvedélybetegek voltak életük egy szakaszában – ez számukra olyan tapasztalatot jelent, amit egy ezt nem ismerő személy, bármekkora empátiás képességekkel rendelkezzen is, nem tud átélni. Ez is nagyon nagy érték. De akik nem is voltak szenvedélybetegek a stábtagek közül, azok között is majdnem mindegyiknek volt valami olyan időszak az életében, amikor a „túloldalon” volt, amikor kilógott a sorból, a lázadók közé tartozott, például körözték, vagy erőszakos dolgokat csinált... Az ilyen magatartás is magában rejthet értékeket. Nem csak pusztán tapasztalatot jelent arról, hogyan élhet egy marginális helyzetű ember, hanem sokszor valami másra, újra, jobbra való törekvést is hordozhat, ami ugyanakkor néha szerencsétlen, vagy destruktív formában fejeződik ki. De kifejeződik benne, hogy nem automatikus a világ elfogadása úgy, ahogyan az van. Ez a másra vágás, ha meg tud jelenni konstruktív formában, akkor hallatlanul nagy erőt jelent. A ráckeresztúri munkatársak, akik életük ilyen nehéz tapasztalatával is dolgoznak, ezt a vonásukat megőrizték; a szakemberek csoportján belül „deviáns szakembernek” nevezném

őket, mint ahogy saját magamat is annak tartom. Mint pszichiáter, a deviáns pszichiáterek közé tartozom, sok vonatkozásban. Nagy értéket tulajdonítok annak, ha nem a szokványos sémák másolásában végzi valaki a munkát, hanem kicsit kilóg a sorból, és keresi az újat. Csakhogy ez most már konstruktív „kilógás”.

Ha még jobban konkretizálom azt a szellemiséget, ami hatékonyvá teszi ezt a munkát, akkor nagyon lényeges a szeretet átadásának képessége. Minden tíz ember között van legalább hat-hét, aki nem képes a szeretetét úgy kimutatni, hogy azt a másik ember fel is tudja fogni. Nem is olyan egyszerű ez. De a Ráckeresztúron dolgozó emberek erre képesek. Azután ott az elfogadás képessége. Sokat szajkózzuk, hogy legyünk toleránsak, ami szintén nem egyszerű, és nem is ugyanazt jelenti, mint az elfogadás. A kereszteri munkatársak el tudnak fogadni tőlük eltérő dolgokat – ez is nagy érték. Élettapasztalataik miatt empátiás képességük is jóval átlagon fölüli. A határhelyzetet tudatosan vállalják: valahol a kliens és a társadalom között húzódó határon mozognak, és mind a két irányban vannak kapcsolódásaik.

Szintén Ráckeresztúr specialitása, és a szeretettel nagyon összefügg, hogy a munka transzcendens vonatkozásait is vállalják. A hitnek gyógyító ereje van – ez tudományos tétel. Nem csak a beteg által megélt Isten-hit segíti a gyógyulását, hanem az is, amit a vele foglalkozó segítő szakember megél. Más lelkülettel végzi az ilyen szakember a munkáját, és ez a lelkület lépten-nyomon tetten érhető; nem olyan, hogy „délután négytől ötig működtetem, öt órától másnap reggelig pedig nem”; a munkatárs jelenlétében, minden gesztusában, kommunikációjában, viszonyulásában benne van és megjelenik az ő átélt hite, ami a kívülállóra is hat, akár anélkül, hogy expliciten megfogalmazódna.

A fiatalkorú deviáns életvezetésnek mára eltűnt az ideológiája. Amikor elkezdtem a pályámat, sokan meg tudták ideologizálni, hogy ők a drog révén láznak, többé válnak. Létezett a csövéesség, a punk stb. Most a srácok, akikkel Ráckeresztúron beszélgetek, egyszerűen csak belecsöppentek egy helyzetbe, ami a semmihez – vagyis a családi háttérükhöz – képest *valamit* mégis csak jelent a számukra. De nincs ideologikus-tudatos vonzata a drogosságuknak. Ők áldozatok, akik beleléptek egy csapdába, és arról sem tudtak, hogy ki lehet-e kerülni onnan. Nagyon kiszolgáltatott élethelyzetek ezek. Egyszerűen csak találkoznak egy nagyon szeretetlen világban, sokat szenvedve, a szenvedéstől elfásulva egy mintával, ebben jól érzik magukat, és valamiféle közösségbe is kerülnek, ami realisabb kapcsolatokat kínál annál, mint ami a szüleikhez fűzi őket.

Tulajdonképpen mindegy, hogy azt gondoljuk-e, „van reménytelen eset”, vagy azt, hogy „nincsen ilyen”. Hasonló gondolkodás fejeződik ki mindkét állításban, mert mindegyik azon az elképzelésen alapul, hogy milyenek kéne lennie egy drogbetegnek, miután elhagyja az intézetünket, – s annak alapján, hogy megfelel-e az elképzelésünknek, eldöntjük, hogy reménytelen vagy reményteli. Nagyon fontos tehát az, hogy mit tűzünk ki célul, és mit gondolunk a munkánk értékéről. Az adja-e meg az értékét, ha a „cél” elértük, vagy lehet-e másképp is minősíteni? Nekem az a véleményem, hogy nem az minősíti egy ilyen intézmény munkáját, hogy hányan gyógyulnak meg – igazán annak alapján lehet csak minősíteni, ami ott bent történik. Mert itt a munka emberek között zajlik, személyek közötti kölcsönhatásban, közösségben; az oda-vissza áramló érzelmek működtetik az egész rendszert. A szeretet értékét, amit közvetíteni próbálunk a gyógyulni vágyónak, nem az adja meg, hogy mi lesz vele tíz év múlva, mert a szeretet ott és akkor érték, amikor éppen átélhető. Ebben is megérett a ráckeresztúri stáb, tehát nem azon morfondírozik állandóan, hogy mi lesz két év múlva a klienseikkel, hanem hogy mi történik a klienseikkel akkor, amikor ott vannak az Otthonban – mert igazából az a fontos, és az az érték.

Biztos vannak olyan szenvedélybetegek, akiknek, éppen amikor ott vannak, ez nem igazán elég ahhoz, hogy valami változás meginduljon bennük – de ez nem a munkatársakról szól, nem a többi lakóról, vagy a terápiáról. A pszichiátria szempontjából gondolva ezt végig, esetükben a személyiségtorzulásnak, a személyiségzavarnak egy „megkövült” formájáról lehet szó. Lehet, hogy ez a zavar soha nem is enyhül. Ettől még a szeretet, a segítség, a munka számukra is értéket jelent. Ugyanakkor azt is láttam már Ráckeresztúron, hogy egészen meglepő módon képes lehet valaki megváltozni. A pszichiáter tehát azt mondja, hogy elképzelhető olyan személyiség szerkezet, amely a páciens egész életében végigkíséri, ami érdemben nem tud megváltozni – de tény, hogy olykor

egészen elképesztő változásoknak voltam én magam is tanúja. Lemondani tehát nem szabad senkiről sem.

Fontos, hogy saját koncepcióvá formáljuk szakmai elképzeléseinket – ezáltal kialakulhat egy olyan rendszer, ami a terápia arculatát, alapértékeit meghatározza. Így az Otthonba belépő kliens megtudhatja, mire számíthat. A másik haszna az, hogy ha jól választjuk meg a célokat, ha munkatársként jól választjuk meg a felelősségi körünket – tehát hogy mi azért vagyunk felelősök, ami bent történik, és nem azért, ami kint –, akkor ez megvéd bennünket sok fölösleges érzelmi tehertől. A segítő munkában két nagy veszély van: az egyik, ha azt gondoljuk, elsősorban rajtunk múlik, hogy meggyógyul-e a szenvedélybeteg. Ezt gondolni szinte elhordozhatatlan teher. A másik veszély pedig az, amikor azt gondoljuk, hogy rajtunk semmi se múlik. Ez nemtörődömséget szül. „Mi azért vagyunk felelősök, ami bent történik, és e felelősségi körünkben ezt meg ezt próbáljuk nyújtani, és ez és ez a célunk” – ezeket az alapelveket nagyon fontos tisztázni. És legyen ebben konszenzus a stáb tagjai közt, ez is lényeges. Ilyen tisztázásokat az én részvételemmel Ráckeresztúron is sokszor csináltunk. Főleg, amikor az új programot, a Portage-t bevezettük. Nagyon fontos tehát, hogy legyen egy konszenzussal elfogadott szakmai koncepció, és az alapkérdésekben legyünk közös nevezőn. Ez biztonságot ad a klienseknek; ugyanakkor a stábot is védi a csalódástól, kiégestől, túlzott érzelmi megterheléstől. Ha reális célokat tűzünk ki, nem dőlünk össze minden esetben, mikor egy volt lakó visszaesik. (Hiszen minden beteg mutat tüneteket – a szenvedélybetegnél pedig a visszaesés a tünet.)

A ráckeresztúri szakmai koncepció egyik lényege a terápiás közösség. Itt tehát alapvetően közösségben zajlanak a dolgok, aminek az a lényege, hogy egy konkrét kliens kapcsolati hálója az Otthonban besűrűsödik. Nem magányos harcosként járja a gyógyulás útját, hanem egy közösség részeként. Sok a kommunikáció; és mindenki az egész közösség minden tagjától kap visszajelzést, így legfontosabb érzelmi szükségletei elégülhetnek ki. Hiszen a legmélyebb érzelmi szükségleteinkhez, például a figyelemhez kell egy másik ember is, aki figyel ránk, törődik velünk... A másik koncepcionális alapérték pedig az önszerveződés, az önszerveződés, persze bizonyos határokkal, mert a stáb nem adhatja át a teljes felelősséget. De a Portage-nak az a lényege, hogy a közösség egyre több és több felelősséggel ruházza fel a lakót; ami megint csak egy közösségi térben lesz ellenőrizhető, számon kérhető, visszajelelhető. A növekvő felelősségnek persze van súlya, mert ha valaki például nem főzi meg az ebédet, akkor huszonvalahány reklamáló másik emberrel kell szembenéznie. Tehát súlya van annak, amit a lakó csinál, vagy nem csinál. És a drogos karriernél pont az a meggyőződés hiányzik, hogy a dolgoknak van súlya, következménye. Nagyon fontos eleme tehát a terápiának az a tudás, hogy felelős vagyok magamért. A harmadik elem az Isten-hit, ami a munkatársak lelkületén keresztül sugárzik ki az egész közösségre. Ennek transzcendens tartalmán kívül van egy gyakorlati hozadéka is: egy világos értékrendszer modelljét is jelenti, ami egy borzasztó életsorsú huszonéves számára megragadható kapaszkodóként is szolgálhat. És megtörténik némelyeknél a megtérés is, amikor nagy vallásos élményt élnek át, ami azután önértékelésüket, önmagukról alkotott képüket is nagyon pozitívan befolyásolja. Azt kezdik érezni, hogy tartoznak valahová, nem csak néhány, hanem az összes ember közösségébe, mintegy elfoglalják helyüket a világegyetemben. Persze nem mindenki tér meg – csak a kisebbség.

A hit, a közösség és az önszerveződés mellett még a stáb közvetítő szerepe, amiről már beszéltem: ezeket érzem azoknak a szakmai alapelveknek, amiknek a mentén az egész rendszer működik.

Ráckeresztúron több olyan munkatárs is van, aki betegként kezdte a karrierjét, azóta meg egyetemet, főiskolát végzett, diplomát szerzett szakember lett. E munkatársak olykor erősen vívódnak, hogy ők most valójában hová is tartoznak. Mert a szakmai dilemmával is tisztában vannak, hogy vajon gyógyítható-e egyáltalán a szenvedélybetegség, vagy nem. Az egyik irányzat szerint csak tünetmentesség érhető el, gyógyulás nem. A másik szerint teljes gyógyulás is lehetséges. E tapasztalt szakemberek tehát azon vívódnak, hogy ők gyógyult szenvedélybetegek-e, vagy olyan absztinensek, akik különböző helyzetekben úgy reagálnak, mint ahogy a szenvedélybetegek szoktak. Számomra nagyon szép történet az, hogy egyszer két, ilyen szempontból érintett munkatárssal beszélgettem. Egyikük azt kérdezte, hogy megihat-e vacsora után néha egy-egy deci bort. A két kolléga véleménye ütközött; az egyik azt mondta, hogy ő

absztinens szenvedélybeteg, és nem tartja helyesnek, hogy bort igyon. A másik azt mondta, hogy ő a betegségéből meggyógyult, és ha vacsora után szeretne inni egy pohárral, megtehetné. Várták, hogy döntsem el a vitát. Azt mondtam nekik, biztos vagyok abban, hogy mind a ketten képesek megtalálni a számukra legmegfelelőbb választ. És akár *igen*, akár *nem* lesz ez a válasz, számukra bizonyára megfelelő lesz. Hiszen ilyen kérdést nem lehet „kívülről” megválaszolni, csak „belülről.” Mindkét kolléga meg is találta a maga választát, és mindkettő azóta is teljes életet él.

Azért fontos ez a történet, mert akármit is gondolunk a szenvedélybetegségről – hogy gyógyítható-e vagy sem –, biztos, hogy egy ilyen életszakasz tapasztalata végigkíséri az érintett embert. Nekem szívmengető érzés, hogy e munkatársak folyamatosan dolgoznak ezzel a tapasztalattal – magyarul, önmagukkal. Ez nagyon komoly emberi érték, mert sokan elhanyagolják az önmagukkal való foglalkozást. A munkatársak emberi mivolta számomra nagyon szép és fontos.

Nincs két egyforma szenvedélybeteg, ahogy két egyforma ember sincs. Nem az a lényeg, hogy én, mint kívülálló, mint munkatárs, hogyan értelmezem valakinek az állapotát, hanem hogy ő miként értelmezi saját magát, betegségét, jövőjét... Ez is az elfogadáshoz tartozik, hogy ugyanarra a kérdésre lehet két, egymástól ugyan eltérő, de mégis egyaránt helytálló választ is adni.

Eszter

1959-ben születtem Budapesten, egy keresztyén családban; és nagyon-nagyon szerencsétlen és rossz gyerek voltam. Nem is tudom, miért. Ha belegondolok mélyen, hogy miért: nem tudom. Aránylag rendes családom volt; a nagyszüleimet nagyon szerettem. Talán már az óvodában is voltak lelki problémáim, meg rosszaságaim is, amik kiríttak az átlag-óvodás csínyekből, tehát nehezebbek voltak... És az iskolában pedig végig nagyon kudarcos, rossz gyerekként értelmeztem önmagam, és biztos azért, mert ilyen is voltam. Egyrészt nem tanultam túl jól, másrészt nagyon hanyag voltam, rendszeresen nem írtam meg a leckémet, hiányoztak a felszerelésem, és nem is nagyon voltak barátaim. Hazudós gyerek voltam, lopós, sajnós. Sőt, aztán csavarogtam is – ahogy visszaemlékszem, már általános iskolában is becsúsztak kis csavargások. Már általánosban két iskolába jártam, az egyikből kivett anyukám, mert érezte, hogy szörnyű, elviselhetetlen körülöttem a levegő, és átvitt egy másikba. Persze ettől nem oldódott meg semmi, mert ugyanazt a gyereket vitte oda, aki körül aztán ugyanazok a problémák újra megjelentek, tehát úgy látszik, hogy nem a tanárokkal vagy az iskolával volt baj, hanem velem. Az általános iskola után először a debreceni református gimnáziumba írtak – kollégiumba, gondolva, hogy milyen jó lesz, ott majd biztos helyrefofognak egy kicsit... De ez nem így lett, mert kirúgtak a kollégiumból, mert loptam. Ez szörnyű volt nekem – olyan szegényként éltem meg, hogy csoda, hogy bele nem haltam, most így visszagondolva. Rettenetes volt. És akkor anyukám átíratott Debrecenben a katolikus gimnáziumba. Úgyhogy maradtam Debrecenben, és jártam a Svetitsbe, ahol egyébként nem volt rossz – ott határozottan jobban éreztem magam; talán azért, mert

Victorné Erdős Eszter, a ráckeresztúri és zsibriki terápiás otthonok alapítója. Jelenleg a ráckeresztúri Otthont vezeti.

az apácák közelebb voltak a gyerekekhez, intenzívebb volt a törődés. A refiben a civil tanárok órákat tartottak, azután hazamentek; de az apácáknak végül is mi voltunk a gyerekeik. Még ha sokszor terhes is volt ez a nagy figyelem, mégis jó volt, hogy odafigyeltek ránk; szerintem ezért volt ott jobb a légkör. De ott is volt egy kis baj: lezsidóztak. Mert édesapám zsidó származású, és ez valahogyan szóba került magánbeszélgetésben, és akkor kiderült, hogy az osztályban van egy nagyon komoly zsidóellenes hangulat. Ez nagyon rosszul érintett – pláne, mivel egyáltalán nem neveltek zsidónak. Az apukámat se nevelték zsidónak, mert a nagymamám megtért. Szívbeli keresztyén volt; a nagypapám nem volt vallásgyakorló, de a nagymamám kedvéért megkeresztelkedett. Szóval a zsidóság nem volt téma nálunk, bár ez szerintem hiba volt, visszagondolva. Én egyáltalán nem voltam erre felkészülve, hogy le fognak zsidózni... És akkor ettől nagyon kikészültem – nyilván gyenge idegrendszerem volt, tehát eleve pszichésen labilis voltam. Azt gondoltam, hogy már nem is akarok élni. S akkor volt egy halálkereső időszakom. És közben meg is szöktem a Svetitsből – ezért. Szerintem az anyukám nem egészen tudta, hogy ez most miről szól. Lehet, hogy a mai napig nem tudja ezt.

Mindenesetre a szüleim kénytelenek voltak elfogadni, hogy én oda nem mentem vissza, és évközben áttettek egy gyenge budapesti gimnáziumba – mert máshova nem lehet év közben átvinni egy gyereket bizonyítvány nélkül. Ott bekerültem egy olyan társaságba, ahova egyrészt a római parti egyetemi docenseknek és magas beosztású embereknek a hülye gyerekei jártak, illetve a hajógyári munkásgyerekek, akiknek a szülei nagyon sokat dolgoztak, a gyerekek meg nőttek, mint a dudva, magukra hagyatva. Úgyhogy ez egy elég kemény társaság volt, nagyon csavargós, nagyon deviáns – cigi, pia, tanárok elenni lázadás... Tehát egyrészt hátrányos helyzetű gyerekek, akiknek nagyon meg kell küzdeni, másrészt a nagyon jó anyagi körülmények között élő elhanyagolt gyerekek. Ide kerültem be. De ezt csak utólag látom. Sokféle deviancia rám ragadt itt. És itt, harmadikos gimnazista koromban, karácsonykor, egy suliban rendezett diszkó után nem mentem haza. Fél évig csöveztem, csavarogtam; még hozzá télen, ami nagyon-nagyon nehéz volt, mert nagyon hideg volt, és nem voltam ehhez hozzászokva. Az osztálytársnőm, aki tulajdonképpen társat keresett a saját lelépéséhez, mondta, hogy menjünk el otthonról, utazzunk a nagymamájához, mert nem jó otthon, és majd dolgozni fogunk. Ő a Nyugati pályaudvarnál már felszedett egy fiút, tehát nem utaztunk sehova. Ez egy Nagytétényben, peremkerületben lakó munkás srác volt, kocsikísérő. És mi ott csavarogtunk, próbáltunk minden napot túlélni, hogy ne fagyjunk meg, ne haljunk éhen... Ez iszonyú volt. De annyira féltem, hogy akkor már nem mertem hazamenni. Akkor este haza kellett volna menni; és már másnapról világos volt, hogy én nem merek hazamenni többet. S akkor így telt el fél év.

Közben országos körözés volt, kerestek. És egyszer anyukám megtalált. Besétáltam a csapdába. Volt nekem egy régi fiúismerősöm, aki szerelmes volt belém, de én belé nem; idősebb volt nálam; és tudtam, hogy jók az anyagi körülményei. És mivel nagyon meg voltunk szorulva, gondoltam, hogy majd én szerzek pénzt – mivel ő annyira fut utánam, felhívtam telefonon és mondtam, hogy adjon egy kis pénzt. Ő úgy látszik, mégiscsak felnőtt volt, én meg gyerek, mert rögtön telefonált anyukáméknak, hogy jelentkeztem. Ő nem jött el arra a randevúra, amit megbeszéltünk, viszont a szüleim és a nagypapám ott vártak, és még hozzá úgy, hogy engem fülön csíptek és hazavittek. De akkor már annyira benne voltam ebben a szökés-félelemben, hogy hiába fogadtak szeretettel, én este kimásztam az ablakon és elmentem. Vagy azt mondtam, hogy megyek valahova és elszöktem... Már nem emlékszem. Az a lényeg, hogy még egy éjszakát se maradtam, hanem újra leléptem. És ez az utolsó szál is elszakadt, hogy én bárkitől is segítséget kérhetek.

Májusban kerültem legközelebb haza, anyák napján. Ez is érdekes volt. Egy olyan srác vitt haza, akiről azóta többször elbizonytalanodtam, hogy létezik-e... Pedig én nem vagyok angyal-hívó... A Batthyányi-téren leszóltított engem egy fiú. Én nem nagyon ismerkedtem az utcán, még abban az életformában sem, mert nagyon szorongtam. Egy nagyon hosszú hajú srác volt, hippi-külsejű, akit én azelőtt soha nem láttam – pedig akkor kisebb volt a világ, és én úgy gondoltam, hogy ezeket az embereket Pesten én legalább látásból mind ismerem, de ezt a srácot nem. És beszélgettünk, kérdezte, hogy mit csinállok, mondtam, hogy eljöttem otthonról, várom az estét, stb. S akkor mondta, hogy ma anyák napja van. Én teljesen szétcsúsztam. Mondta, hogy hívjam fel anyámat, s valahogy rábeszél. Telefonáltam, anyukám vette fel a telefont, én csak hallgattam a kagylóba, s ő azt mondta, hogy „Eszter, te vagy, ugye, gyere haza”. Hazamentem. És ez a fiú – nem tudom a nevét, talán be sem mutatkozott – teljesen hazakísért, de annyira, hogy föl kísért a negyedik emeletre, és mondta, hogy kint megvárja, amíg bemegyek.

Néha elbizonytalanodom – nem tudom, létezett-e az a fiú, vagy tényleg egy angyal volt. De mivel nem hiszek az ilyen direkt módon való isteni beavatkozásokban általában, ezért ezt elnyomom magamban, és azt gondolom, hogy biztosan élő fiú volt. De utána többször átsuhant az agyamon, hogy én hogyhogy nem látom őt soha – sokat jártam a Batthyányi téren meg a Moszkva téren, és néha átment rajtam, hogy ha létezne, akkor biztos látnám. Magammal így beszélgettem.

Mire hazakerültem, teljesen kivoltam... Mint a srácok, amikor jönnek az otthonba. Le voltam pusztulva. Öt hónapig az utcán éltem – nem volt fürdőkád, hideg volt... Decembertől tartott májusig, amikor nagyon nehéz így létezni. Tehát addigra teljesen kiment belőlem minden életerő.

Soha nem anyagoztam. Sőt, nem is ittam. Mindig azt képviseltem később is, hogy én tudok egy kocsmában az asztalon táncolni anélkül is, hogy én igyak, tudok az utcán hangosan énekelni akkor is, ha józan vagyok. Valahogy engem ez nem is vonzott, nem érdekelt. Különbén én biztos vagyok benne – a magam példájából is, mert nem voltam morálisan olyan emelkedett, hogy erkölcsi okokból ne anyagozzak –, hogy van ebben egy biológiai hajlamosító tényező is. A mi családukban visszamenőleg egyik ágon sincs szenvedélybeteg.

A családom nagyon nehezen dolgozta fel a szökést. Anyukám nagyon kikészült.

Ezután estin érettségiztem, és közben dolgoztam egy nevelőotthonban gyerekfelügyelőként, ami nekem nagyon sokat adott. Én ott biztos nagyon rossz gyerekfelügyelő voltam, mert magam is gyerek voltam; de ott rájöttem arra, hogy milyen rossz vagyok. Tulajdonképpen erre volt jó nekem ez. Addig mindig azt gondoltam, hogy én nagyszerű ember vagyok, a felnőttek rosszak, hülyék, bunkók – s ott azt láttam, hogy minden felnőtt kedvesebb és jobb, szeretetteljesebb a gyerekekhez, mint én. Most már tudom, hogy miért tudtak kedvesek lenni – nekik volt tekintélyük. Én pedig tizenhét évesen ott álltam harminc rettenetesen rossz állami gondozott gyerekkel szemben, akik a szemembe nevettek. Persze akkor nem értettem ennek a pszichológiai magyarázatát, csak azt láttam, hogy az idős csúnya felnőttek milyen szeretettel tudnak a gyerekekkel bánni; és itt vagyok én, aki milyen csodálatosan jónak gondolom magamat, és üvöltök, rekedtre kiabálom magamat, s a gyerekek csak nevetnek rám és fityiszt mutatnak. Ettől én nagyon összedőltem. Ez a munka egyébként véletlenül jött, a rendőrségre kellett bejárnom jelentkezni, amikor meglettem a csövezésem után, és az a rendőrnő, aki foglalkozott velem, aki egy nagyon kedves, jó ember volt, és beszélgetett is velem egy kicsit, tehát nem csak peccsételt és kihallgatott, ő szerezte ezt a munkahelyet.

Tizennyolc éves koromban megtértem, és akkor még egy kicsit dolgoztam a nevelőotthonban, azután eljöttem, hogy felvételizzek. Először úgy volt, hogy tanárképzőre megyek, magyar-ének szakra; felvételiztem is, de akkor már éreztem, hogy nem akarok tanár lenni – erre jó volt a gyerekfelügyelőség. Közben nagyon erős volt bennem a megtérés-élmény. Én akkor próbáltam minden szabadidőmet azzal a gyülekezettel tölteni, ahova jártam – próbáltam ezt nagyon komolyan venni. Igyekeztem nagyon beilleszkedni. Akkor az volt bennem, hogy én szeretem az Úr Jézust, engem semmi más nem érdekel – én lelkész akarok lenni. Azután ezt nagy nehezen otthon is ki mertem mondani, és így mentem teológiára.

A megtérés... – nehéz róla beszélni, mert tulajdonképpen nem történt semmi. Semmilyen csodálatos élményről beszámolni nem tudok. Elmentem egy ifjúsági csendes hétre, és ott teljesen világossá vált számomra, hogy így szeretnék élni. Leesett a tantusz, hogy ez az én utam. Ezt mindig is tudtam egyébként. Én gyerekkorom óta misszionárius akartam lenni. Ez nagyon fontos. Nálunk otthon nagyon sok keresztyén könyv volt, és az én drogom az olvasás volt. Rengeteget olvastam már gyerekkoromban. Regényt, ponyvát – de keresztyén könyveket is, és volt, amit többször egymás után. Egész vékony gépelt füzetekben voltak történetek misszionáriusokról... Nagyon érdekesek voltak. Néhányat tízszer, tizenötször elolvastam. Bennem akkor nagyon erős volt, hogy én misszionárius szeretnék lenni – Indiában, Afrikában vagy akárhol. Más kérdés, hogy tudtam, hogy erre nem vagyok méltó. A megtérésemben az a lényeg, hogy akkor arra jöttem rá, hogy ezt mindig is így akartam. És még az nagyon fontos, hogy amikor a csendes hétről mentünk hazafelé a vonaton, a többiek énekeltek, s én kinéztem az ablakon és arra gondoltam, hogy akkor most megint minden úgy fog folytatódni, mint eddig. És végül is semmi nem folytatódott úgy. A mai eszemmel azt is tudom, hogy miért: elkezdtem gyülekezetbe járni, és ettől kezdve az életem arról szólt, hogy minden alkalmon, amit meghirdettek, ott voltam. Én akkor nagyon nagy csodának éltem meg, hogy hazamentem, és mégsem úgy folytatódott az életem, mint addig. És nem vettem észre, hogy azért nem, mert egészen más dolgokat csinállok, más helyekre járok, máson gondolkodom. Ettől nyilván mások lettek az érzéseim, az éntudatom... S akkor volt bennem egy nagy hála és egy nagy rácsodálkozás, hogy ez most hogyan

lehet. Ezt nagyon nehéz a srácoknak átadni, hogy akkor lesz minden más, ha ők mindent másképpen csinálnak... És miközben én a pasaréti gyülekezetben nőttem fel és konfirmáltam, ami egy nagyon híres gyülekezet – oda járnak a város másik végéből –, én onnan jártam a város túlsó végébe, Rákosszentmihályra, Pánczél Tivadarékhoz. És ott nagyon jó volt nekem.

Itt már becsúszik a drog-téma is, ugyanis mi a Moszkva térnél laktunk, és minden nap a Moszkva téren mentem át, és ez '77-ben még kalef volt, tehát a drogosoknak a fő találkozóhelye. Most ez már nem így van, most a Moszkva téren a vendégmunkások elosztóhelye van. A megtérésem után én a Moszkva téren találkoztam a régi haverjaimmal, akik közül sokan drogosok voltak. Megálltunk beszélgetni – „hello, hogy vagy, mit csinálsz, hova mész”, satöbbi. Mondtam, hogy megyek templomba – „nincs kedvetek jönni?”. Tulajdonképpen így kezdődött 1977-ben a drogos misszió. A másik, akihez még jártam, Németh Géza, aki egy kirúgott lelkész volt és alternatív gyülekezeteket csinált... Németh Gézától azt tanultam, hogy az ő bibliaóráin együtt lehetett a tolokocsis, Parkinson-kóros srác, akit alig lehetett érteni, a Kossuth-díjas költővel és a hegedűművésszel meg a teológusokkal. És oda vihettünk drogosokat is, csöveseket is. A bibliaóráknak a fele mindig elment a Mexikói útra, hogy odatolja a kerekesszékeseket. Ez nekem nagyon sokat mondott. A lelkészem pedig, Pánczél Tivadar tényleg befogadta azokat a drogosokat és csöveseket, akik velem jöttek, és bátorított engem arra, hogy folytassam ezt. És csapódott hozzám néhány más ember, főleg Orián Géza, akivel együtt voltam fiatal, és aki aztán rákattant erre a dologra. De a fő „kontaktszemély” én maradtam, és ez így volt végig a teológia alatt is. Otthon, a mi családjunkban, a lakásunkon is tartottunk gyakran drogos bibliaórákat – negyven-ötven ember le tudott ülni egy szobában, a földön, a szőnyegen...

A teológián nagyon szép évek voltak, az életem legboldogabb éve, az biztos. Ott lettem én minden tekintetben felnőtt is, meg boldog is, lettek barátaim, akikkel jó volt együtt szolgálni... Végül is azt csináltuk, hogy jártunk vidékre ifjúsági csendes napokat, találkozókat tartani – ezek akkor illegális dolgok voltak, lehet, hogy azért is voltak annyira érdekesek. Így az adrenalinszintünk is jobb volt... Ma már ezeknek nincs akkora jelentőségük – nem tudom, hogy a mai fiatalok hogy élik ezt meg, de nekünk akkor azok nagyon nagy dolgok voltak. Nem kértünk útiköltséget vagy pénzt, mint esetleg ma szokás – hanem az nekünk természetes volt, hogy mi fizetjük az útiköltséget, mi visszük a kaját, mi adjuk össze a pénzt, hogy Erdélybe kimenjünk és vigyünk oda cukrot, lisztet. Nekünk minden egy lehetőség volt, és attól voltunk boldogok. És jártunk minden hónapban a Nyírségbe csendes napot tartani – jöttek rá a környékbeli falukból, meg mindenhonann fiatalok. Úgy csináltuk, hogy pénteken lementünk, szombaton mentünk a cigánytelepre, együtt voltunk a cigánygyerekekkel, akik aztán vasárnap eljöttek a csendes napi istentiszteletre. Sokáig leveleztem ezekkel a gyerekekkel. Jártunk ez egész országban – és Pesten pedig ott voltak a drogosok.

Amikor ötödéves voltam, akkor lett Adorján József – ő tanította a szociológiát – a Kallódó Ifjúságot Mentő Misszió az első elnöke. Ez úgy jött létre, hogy az állam megkérte az Ökumenikus Tanácsot, hogy foglalkozzanak a deviánsokkal, mert tele vannak velük a börtönök, és kicsúsztak a kezükből – azt se bánják, ha megtérnek. Akkor egy idős püspök bácsi Bartha Tibor volt az Ökumenikus Tanács elnöke, ő persze nem ment az aluljárókba a deviánsokhoz, hanem kijelölt egy esperest – ez volt Adorján József, aki szociológiával is foglalkozott. Adorján József is hatvan felé járt – körülnézett a Teológián, és megkérdezett engem. Nem tudom, hogy miért, talán azért, mert én tényleg minden szabadidőmet ilyen dolgokkal töltöttem. Ha pénzt akartam keresni, akkor bementem a Teológia nyomdájába, és kurzusokat gépeltem, azért kaptam egy kis pénzt, és azt elköltöttem a misszióra. Mindenesetre Adorján meghívott magához segédlelkésznek, úgy, hogy a segédlelkézi munkán kívül a Kallódó Misszióban is valamit csináljak. Mondtam, hogy jó.

Amikor a Teológiára mentem, azért voltam bajban, mert a gólyabemutatókon minden elsőéves elmondta, hogy miért ide jelentkezett. Hallgattam az előttem szólókat: ez ezért ment, az azért ment, amaz ígét kapott stb. – és nekem nem volt történetem, mert én tudtam, hogy azért mentem Teológiára, mert nagyon akartam ide jönni, de nem tudtam róla, hogy Isten engem elhívott volna vagy kiválasztott... S amikor ötödévesek voltunk, azért lettem zavarban, mert ilyenkor az egyházkerületi főjegyző összegyűjtötte az ötödéveseket, és megkérdezte, hogy ki mit szeretne. Ez nem azt jelenti, hogy az is lett, ezt a főjegyző nem tudta megígérni, de mégis tájékozódott, hogy kit hova helyezzen. És láttam, hogy mindenki tudja, hogy mit akar, és magabiztos; és szépen bizonyosságot is tettek sokan, hogy Isten bennük elvégezte, hogy gyülekezetben vagy máshol szolgáljanak... Én meg azt gondoltam, hogy én mindenhova mennék, nekem mindegy. Mert ha vidékre kerülök, akkor legalább önálló leszek,

végegrelköltözhetek otthonról és azt csinálhatok, amit akarok – de ezt így nem lehet elmondani a főjegyzőnek, ez nem elég szent. De Pesten is nagyon szívesen maradtam volna, mert én nagyon pesti lány voltam, és szerettem a pesti pörgést, és azt, hogy ifjúsági dolgokkal lehet foglalkozni a pesti gyülekezetekben. Azt meg ciki lett volna mondani, hogy nekem mindegy, én nem kaptam elhívást sehova, de én mindent nagyon szívesen csinállok, csak szóljatok. Tehát nagyon megkönnyebbültem, amikor Adorján megszólított és megkérdezte, hogy mennék-e. És mondtam, hogy jó. Odamentem, és eltelt egy hónap, s akkor megkérdeztem, hogy „és Esperes úr, a Kallódó Misszióban mit csináljak?” S akkor ő azt mondta, hogy „amit akar, angyalom” – úgyhogy ez volt a munkaköri leírásom.

A drogosok akkor nem is voltak az eszemben, pedig közben folyamatosan éltek ezek a kapcsolatok. Hanem arra gondoltam, hogy a Kallódó Misszióban gimnáziumból kirúgott gyerekekkel foglalkoznék; egyrészt ebben van saját élményem, másrészt pedig azt láttam, hogy ahol nem olyan erős a család, ott a gyerekek kisodrónak és elmerülnek. Ez volt az elképzelésem, és ezért ilyen embereket hívtam az első Kallódó-bibliaórára. Egy olyan fiút, akit kirúgtak a Refiből, a debreceni Református Gimnáziumból, és ő jött a barátnőjével, aki otthagya a teológiát első évben. Ők drogosok is voltak, úgy mellékesen. Csak ketten voltak az első bibliaórán, és biztosan érezték a felelősségük súlyát – ha többet nem jönnek, akkor a Kallódó-bibliaóra műfajilag megszűnik –, ezért legközelebb is eljöttek, és leszólítottak egy fiút a buszon. Aki elég kallódónak nézett ki. És még valakiket elhoztak. Tehát ők akartak nekem segíteni – és az a lényeg, hogy eltelt néhány hét, és negyven-ötvenen összegyűltünk. És tulajdonképpen a Karácsonyhoz tudnám kötni, hogy ez egy drogmisszió lett. Annyira élénken él bennem, hogy ültünk a karácsonyfa körül – az esperest kértem az áhítatra, talán ezért tudtam lazítani és körülnézni –, és láttam, hogy ez a negyvenöt ember kemény drogos. Besztundulgattak az áhítat alatt, tehát láttam, hogy üvegesek a tekintetek, fogalmuk nincs, hogy miről van szó... Körülnéztem, és tulajdonképpen akkor jöttem rá, hogy ez egy drogosokkal foglalkozó misszió. Mert itt drogos emberek ülnek. Ez '84-ben volt, akkor Hidrocodint használtak, Gracidint, Noxyront. Főleg a Hidrocodin ment vénásan – ez egy köhögéscsillapító morfintartalmú gyógyszer, és azt hiszem, 12 forint volt két üveg, és ez volt a napi adag. Vagy pedig Coderitet, Codeint, tehát mindenféle köhögéscsillapítókat használtak. Ott láttam életemben először, hogy valaki megfog egy marék gyógyszert, és víz nélkül lenyeli. A máktea akkor is ment, ez volt a lengyel kompót, úgy hívták.

Ekkor tulajdonképpen elkezdődött egy nagyon szép és nagyon nehéz szakasza az életnek; egyrészt nagyon szép volt, mert az egész életemet ott töltöttem a Misszióban. A főnököm is látta ezt, tehát idővel már délelőtt se volt más feladat. Ez is Adorjának köszönhető, hogy ő mindent engedett, és amikor az egyházban bántottak, ő megvédett. Amikor volt az Európa Kiadó koncertje a Fasori templomban, utána az Állami Egyházügyi Hivatal behívatott. Ez egy nagyon kemény hely volt, amitől mindenki rettegett. Ők építették be a spicliket, satöbbi... S amikor megkaptam a levelet, tudtam, hogy nagyon nagy bajban vagyok, mert ilyenkor arról szól a történet, hogy megszarolnak, hogy börtönbe csuknak, vagy nem tudom, mit csinálnak; de viszont ha beépülsz a rendszerbe és jelentgatsz, akkor nem. Az a lényeg, hogy Adorján azt mondta, hogy ne foglalkozzak vele, majd ő ezt elintézi. Én ezt nagyon nagy hálával éltem meg. A mi generációnk ettől rettegett, hogy az ÁEH-ba be kell menni, hogy egyedül leszek ott, senki nem tudja, hogy mit mondok, nincs tanú, azt terjesztenek rólam utána, amit akarnak...

Éjjel-nappal a drogosokkal törődtem, beszélgettem, munkahelyet szereztem nekik, azután rájöttem, hogy ez lehetetlen, szóval tanulási élményeim voltak... Családokat gondoztam, azután arra is rájöttem, hogy ez is szinte a lehetetlenséggel határos. A szüleim minderre nagyon nyitottak voltak, tehát én bárkit felvihettem, megetethettem; fürödhettek, aludhattak nálunk a drogosok, hajléktalanok. Mindez nagyon szép volt – de attól nagyon nehéz volt, hogy úgy éreztem, nem tudok segíteni nekik, ugyanúgy anyagoznak tovább. Este kézen fogva mondtuk a Miatyánkot, gitároztunk, énekeltünk, megbeszéltük, hogy Jézus szeret bennünket, ők azt mondták, hogy ez szuper, hangosan imádkoztak, majd másnap újra lőttek. Többen meghaltak... Éreztem, hogy kevés az, hogy ezt mondom: „Jézus szeret titeket”.

Topolánszky Ákos akkor volt Svájcban ösztöndíjas a feleségével, és meghívtak – mondta Ákos, hogy szervez nekem egy tanulmányi utat svájci drogrehabilitációs otthonokba. A kétgyas kollégiumi szobájukban laktunk hárman, a kétszemélyes reggelijüket ettük hárman – tehát nem hivatalos út volt. Kivettem a szabadságomat, és a saját kis pénzemből kimentem stoppal, visszafelé meg Ákos és felesége vett nekem az ösztöndíjuktól vonatjegyet. És megnéztem, hogy mi a helyzet. Rengeteg érdekes dolgot láttam Svájcban, Ákos fordított nekem végig, mivelhogy rossz gyerek

voltam, és nem tudok nyelveket. És tulajdonképpen Ákos így került a Misszióba. Mivel nem tudok németül, ő a maga szervezte helyekre el is jött velem fordítani, és akkor őt is megérintette ez a dolog, és ő is bevonódott. Akkor meg is állapodtunk – nagyon lelkesek voltunk –, hogy hazamegyek, és csinálunk egy terápiás otthon, amelyet Svájcban láttam. És Ákos szerzett is erre pénzt, összehozott engem a HEKS-sel, ami egy svájci segélyszervezet²⁰. Ők megígérték, hogy ha találok egy falusi parasztházat, akkor megveszik a Missziókat, és megkezdhetjük azt a fajta rehabot, amit ott láttam Svájcban. Ebből lett azután a ráckeresztúri otthon. Úgy lettek munkatársaim, hogy megbeszéltük Ákosékkal, hogy ha hazajönnek Svájcból, akkor jönnek a Misszióba dolgozni. Közben Amerikában lelkigondozást tanult ösztöndíjjal egy barátnőnk, Csákány Tünde²¹, és mivel ő is segített nekem eleinte, mondta, hogy ő is jön a férjével dolgozni, plusz udvarolt nekem Isti, és megbeszéltük, hogy ő is följön Baranyából, és ez egy aranycsapat lesz. Azután később, amikor már meglett az otthon, a püspök azt mondta, hogy nem járul hozzá, hogy a férjem Baranyából eljöjjön, mert ott lelkészhiány van. S amikor Ákosék végül hazajöttek a misszióhoz dolgozni, akkor mi Istivel elmentünk. Vagyis én mentem Isti után Hidasra. És akkor Ákos vette át a budapesti missziót, és Tünde lett a ráckeresztúri otthon vezetője. Később Ákos is átjött Keresztúrra.

Elmentem Hidasra, és ott nagyon érdekesen alakult a történet. Öt napos ottlétem után becsöngetett hozzánk egy drogos pár, este tízkor, hogy ők itt vannak, jöttek, és meg akarnak gyógyulni. Nagyon érdekes volt a helyzet, mert egyrészt nekünk sem volt jó ágyunk – két gyerekágyon aludtunk, ami az előző lelkész gyerekeitől maradt ott –, és ők mondták, hogy maradnának egy darabig. Meg hát nekem se volt munkahelyem; egy fizetésből éltünk, ami nagyon kevés volt. Mondtam a férjemnek, amikor este lefeküdtünk, hogy ne aggódjon, mert ezek az emberek másnap úgyis a gyógyszertárba mennek, hamis recepteket váltani, vagy a kocsmába. Mondtam nekik, Juditnak meg Gábornak, hogy én itt egy rendes papné vagyok, itt nem tudok drogosokkal huzakodni, úgyhogy itt jól kell viselkedni – akkor maradhatnak, ha absztinensek. Itt gyülekezeti nénik vannak meg hittanos gyerekek... És akkor ők mondták, hogy persze-persze. Maradtak egy évig; ez a lényeg. Egy fizetésből éltünk négyen. És az ő jelenlétük nagyon megérintette a gyülekezetet. Ez nagyon fontossá vált ott, főleg a presbitereknek, akik közelebb álltak hozzánk. Egyébként ez egy bukovinai székely gyülekezet Hidason, andrásfalvaiak. Ott volt a gyülekezetben az is, hogy a tiszteletes asszonynak nincs munkahelye – hozzunk ide drogosokat, akkor biztosan jól fog szórakozni, és minden jó lesz. Volt bennük egy szorongás, hogy mi otthagyjuk őket, ami nem is volt teljesen alaptalan. Amikor lementünk Hidasra, azután egy hónappal a volt főnököm – Merétey Sándor missziói osztályvezető - visszahívott engem Pestre, és Istinek pedig ajánlott egy budapesti parókiát – de akkor mi már azt mondtuk, hogy elkezdünk valamit, és maradunk. Maradtunk. Isti megígért öt évet a gyülekezetnek, amikor ők artikulálták, hogy félnek attól, hogy elmegyünk, pláne hogy én is ott vagyok, nincs munkahelyem... És erre Isti mondta, hogy öt évig mindenképpen ott maradunk. És maradtunk tizennégy évig. Gáborék megérkeztek, és rá egy évvel kezdtük meg az előkészületeket: Zsibrik 1990. március 1-én indult. Mikor a presbiterek és a gondnok mondták, hogy csináljunk egy otthon, én azt mondtam, hogy ne – ne hülyéskedjenek már, hát amerre járok, ott drogterápiás otthon terem? Az egyház az elsőt se akarta, és most még egyet?! De nagyon mondták; és akkor írtunk egy pályázatot, és megcsináltuk alapítványi formában, tehát a zsibriki otthon nem egyházi fenntartású, de az alapítványban az egyház is benne van; másrészt az ott dolgozó lelkészek egyházi alkalmazottak. Ez egy nagyon jó középút, mert ebben kifejeződik, hogy az egyházá a munka, de anyagilag az adja hozzá a forrást, aki előállítja a drogosokat, tehát az állam.

Szép volt, jó volt, ott voltunk fiatalok, de azután úgy éreztük, hogy mindent elmondtunk, amit tudtunk, minden dalunkat elénekeltük, minden gondolatunkat megosztottuk. És amikor Ákos kért '98-ban, hogy menjünk vissza Ráckeresztúrra, akkor két hetet gondolkoztunk, és mondta Isti, hogy jöjjünk.

²⁰ A segélyszervezet a későbbi építkezésekben is támogatást nyújtott, és sokáig a működési költségekhez is hozzájárult.

²¹ Református lelkész, teológus korától önkéntes segítő volt a KIMM-ben, később egy ideig a ráckeresztúri Otthon vezetője. Férje Douwe Boelens holland lelkész, ő is már teológusként önkéntes volt Tündével együtt, több évig Ráckeresztúron dolgozott, majd a vakmisszió vezetője lett. Jelenleg hatodik éve Curaçao szigetén misszionáriusok.

A személyes életünkről annyit, hogy ugye öt napot voltunk együtt Hidason és jöttek Gáborék egy évre, és ők még el se mentek, amikor megérkezett Bea, aki egy volt állami gondozott lány volt, aki nálunk lakott azután két évig, és ő el se ment, amikor megérkezett Tina, aki azután végleg maradt – tizennégy éve úgy tekintünk rá, mint aki a nevelt lányunk. Állami gondozott volt, cigánylány, javítóintézetből került az utcára, csövezett, egy kolléganőmhöz csapódott, és így jutott el hozzánk, két hét próbaidőre. Tavaly végzett szociális munkás szakon, és most egy cigányokkal foglalkozó szervezetben dolgozik. Állandóan laktak nálunk, főleg amíg Hidason voltunk. Drogos lányok jöttek rendszeresen, mivel csak fiúkat vettünk föl a rehabba, ezért a lányok általában nálunk voltak a családjukban. Alkoholista nők jöttek egy-két hónapra... Mert ha egy nő segítséget kért, rossz érzés lett volna azt mondani, hogy „figyelj, itt csak fiúk vannak”. Fiúk is voltak nálunk – több alkalommal volt, hogy egy fiút kirúgtam Zsibrikről, mert egy szabályt megszegett, és tudtam, hogy nincs hova mennie, és mondtam, hogy lakjon nálunk. Vagy visszaesett valaki, és nem akart a rehabba visszamenni, de jött hozzánk... Ezeket ma már másképpen csinálnám. Ez nem jó, még akkor sem, ha voltak eredmények, de nagy az ár. Az életünk tehát úgy alakult, hogy nem voltunk egyedül; ezt utólag egy kicsit bánom. A családomat sajnálom, hogy nem adatott meg nálunk az intimitás, mert mindig valakik ott voltak, akikkel foglalkozni kellett. Ezért bánt a lelkiismeret. Ha még egyszer kezdhetném, lehet, hogy nem mennék bele ész nélkül mindenbe, lelkesen... Na, nem tudom. Tehát utólag sok minden rám nehezedik – hogy nálunk soha nem volt magánszféra, és nem biztos, hogy ez jó volt így. De hát már nem lehet visszacsinálni, már eltelt az élet, a fiatalságunk. Erről Isti tudna beszélni, mert ugye ő szelíd lélekkel hordozta az én szélvihar akcióimat. Na, ennyi volt az életünk.

Máté fiam elsős gimnazista Pápán, Panni nyolcadikos, Rebeka nyolc éves, Tina pedig szociális munkás – ez a családjuk.

A Portage-programot mi nem kerestünk. Az első években mi a terápiás közösségek módszeréből használtunk részelemeket, a csoportozást vagy a napirendi struktúrákat, de az egésznek a militáns szemléletét nem vettük át. Megmaradtunk a keresztyén gyökereknél, segítő alapokon. De mint drogszakember, rendszeresen jártam képzésekre. 2000-ben a kanadai drogszakma egy képzés keretében átadta a Portage-módszert, és mi akkor öten elmentünk oda. Arra gondoltam, hogy mindenkinek nagyon hasznos, ha eszközöket kap a kezébe, még akkor is, ha távolságtartóan kezeli őket, vagy akár ellenkező előjellel. És a képzésen én lementem hídba – már az első előadásnál ráéreztem arra, hogy ezek arról beszélnek, amit én szeretek. Arról beszélnek, amit én is gondolok drogosokról és a kezelésről. Végig aha-élményem volt, és arra gondoltam, hogy Istenem, ha én ezt húsz évvel ezelőtt ismertem volna...! Arról beszéltek, amire én vágytam mindig, csak nem találtam az eszközt. Ők ötvözték a terápiás közösség hatékonyságát és a humanisztikus pszichológia támogató hozzáállását. Ettől a rendszer sokkal hatékonyabb lett – de hát minden ember tudja, hogy ahol kifejezik a szeretetet, az együttérzést, az elfogadást, ott nem kell védekezni, nem kell ellenállni. Ez a Portage-modell. Tehát én nem kerestem új módszereket, de amikor megtaláltam, akkor bátor voltam átvenni. És a kanadaiak azt mondták, hogy ha ez tényleg érdekkel minket, akkor menjünk ki és nézzük meg belülről, csináljunk egy tapasztalati tanulást. És az nagyon izgalmas volt. Így voltunk először kint egy kollégámmal öt hétig; és azután volt még egy kör, amire hárman mentek, köztük a zsibriki otthon vezetője, Szabó Judit²². Én nagyon boldog voltam attól, hogy Juditéknak is tetszett a módszer és ők is bevezették; lelkileg rossz lett volna, ha eltávolodunk a másik otthontól.

Mostanában új kihívások ködösítik el az agyamat. Úgy érzem, hogy Ráckeresztúron nincs különösebben szükség rám, mert a kollégáim felnőttek, jó fejek. Most egyre többet tartok előadásokat, képzéseket, tanítok, és mivel sokszor elcsüggedek, ha a segítő szakmára ránézek, ezeket nagyon fontosnak tartom. Nincs ebben önfényezés, hanem nagy lehetőség a szakembereknek a képzése. Rámnehezedik ez. Lehet, hogy ez a korral is jár, hogy az emberben, ahogy idősödik, megjelenik az igény, hogy amit tapasztalt, kapott, valahol át kell adni. Én nem keresem ezeket a lehetőségeket, de ami adódik, azt elfogadom.

És van egy titkos vágyam: hogy egyszer létrehozhatok Magyarországon egy olyan terápiás otthont, ami bírósági ítélettel rendelkező szabadságvesztésesek számára van, mert láttam a börtönöket, amik katasztrofálisak, és érzek magamban erőt, hogy egy ilyen nehéz terepen megbirkózzam a folyamatokkal. Bár Isti azon mulat, hogy ha valaki harminc évvel ezelőtt azt mondta volna, hogy én

²² A KIMMTA Zsibriki Drográpiás Otthon vezetője.

egyszer börtönigazgató szeretnék lenni, akkor az valószínűleg az én dizájnommal nem fért volna össze, amikor csapzottan csatangoltam a budapesti éjszakában. De nagyon sajnálom azokat a kölyköket, akik a börtönökben vannak, és tudom, hogy nem tudják megoldani az életüket.

Misi

Sokat mesélek a fiúknak magamról, nyitott vagyok, de nem a múltam a lényeg az életemben. Az egy érdekes szelet, és sokan szeretik felnagyítani. Nem vagyok büszke rá, de elmondom szívesen.

Egy önvédelmi szervezet alakult a városunkban, Szarvason, és annak voltam a tagja; azt gondoltuk, hogy igazságot fogunk tenni. Amikor leszereltem a kilencvenes évek elején, nagyon sok fiatal önszerveződő csoportba járt – skinhead-nek nevezték őket. Én sose éreztem magam skinhead-nek. Voltak közöttünk azok is. Amikor támadás ért bennünket a helyi cigány kisebbség részéről, mi azonnal keményen megtoroltuk. Barátnőinket inzultálták, és egyéb atrocitások történtek, és ennek ellensúlyozására hoztuk létre a társaságot. Voltak közöttünk eléggé szélsőséges nézetekkel rendelkező emberek. Én egy magasztos eszmében hittem, egy „fehér Magyarországon”. Csak egyszer vettem részt attakban. A bandának híre ment – amikor később elkezdtem gyülekezetbe járni, találkoztam olyan cigány gyülekezeti tagokkal, akiket kergettem. Kérdezték is, hogy mit keresek ott. De akkor én már teljesen más úton jártam. A fordulat az életemben a megtérés volt, az Istenhez való közeledés. Ez egy lányhoz köthető; Szarvason szerelmes lettem egy lányba, akiről kiderült, hogy templomba, gyülekezetbe jár. Ő félig cigány volt; de ő is a mi csoportosulásunkhoz tartozott – az apja elhagyta őket, és ez tulajdonképpen egy lázadás volt az apja ellen. Érdekes sorsok hozták össze azokat az embereket, akik ott összegyűltek. A templomba járással először ennek a lánynak akartam imponálni, neki akartam tetszeni; de ő látta, hogy megingok, nem érdekel igazán a dolog, és azt mondta, hogy inkább zárjuk le a kapcsolatot. Akkor nagyon megtörtem, és életemben először imádkoztam – úgy gondoltam, ha van Isten, megtartja a kapcsolatot. És egy időre vissza is kaptam őt; a lelkészával is elkezdtem beszélni a hitről, és láttam a gyülekezetben az embereket, akik Jézust meg tudják szólítani

megváltójukként, megmentőjüként. Rengetegféle családból, szegényből, gazdagból voltak ott emberek – legtöbben fiatalok. Megfogott engem ez az egész. Egy augusztus-végi napon lett a sajátom a történet, amikor megértettem, hogy csak akkor tartozhatom hozzájuk és Jézushoz, ha irányt váltok, és már nem én alakítom az életemet, hanem átadom Jézusnak. Persze hozzátartozik ehhez a bűnlátás, a bűnvallás; úgy éreztem, hogy összeomlok a súly alatt, nem tudok megfelelni a mértéknek, amit Isten szabott. De csak Jézus által lehet igazán megtisztulni. Két-három hónap alatt születtem újjá.

Ezután három évig a vendéglátásban dolgoztam, pincérkedtem és főztem; és akkor elhívtak gyülekezeti munkatársnak. Időseket látogattam, még temetőgondnok is voltam. (Ez is tetszik a fiúknak, hogy huszonhat évesen temetőben dolgoztam.) Szakácsként közepes szakembernek tartom magam, kicsit felületes a tudásom – de azért egy szakács-Oscar átadás láttán meg-megdobban a szívem. De jobb is így, mert ha benne maradok a szakmában, nagyon elszállhattam volna. Abban az időben a vendéglátásban nagyon könnyen meg lehetett gazdagodni, és elég csúnya végeket láttam. Én pedig fiatalon, egyedül, nem tudtam volna gazdálkodni a pénzzel.

Budapestre úgy kerültem, hogy Szarvason megismerkedtem egy másik lánnyal. A nők eléggé közrejátszottak az életem alakulásában. Ő budapesti volt, és én úgy gondoltam, miatta érdemes ide feljönni. Azelőtt soha nem akartam feljönni Budapestre, lokálpatrióta vagyok. De feljöttem, és eldöntöttem, hogy keresztyén vonalon maradok. Persze nincsenek véletlenek; és kerültek olyan munkák, amik hozzám voltak szabva: egy evangélikus szeretetotthonban kerestek vezető szakácsot – ott dolgoztam négy évig. Kétszázhusz főre főztem – jó hely volt, jók voltak a munkatársak, és komoly lelki élet folyt. És ott ismertem meg a feleségemet is. Ő egy nem vallásos zsidó családból származik. Amikor megtudták, hogy én egy keresztyén fiatalember vagyok, aki ráadásul jobboldali gondolkodású, nem mondhatnám, hogy repdestek az örömtől. És amikor Júlia megkeresztelkedett a gyülekezetünkben, és bizonyoságot is tett, az sem volt könnyű nekik. Szarvason volt az esküvő, a gyülekezetünk templomában. Van egy nagyon szép gyermekünk, Sára, aki most három éves. Nem akartam soha erőltetni a feleségem megtérését, nem akartam, hogy miattam történjen meg ez. De ő maga döntött így. Neki nehéz volt, mert nem voltak kiugró dolgai a múltjában. Most már nyitottabb az ő családja – a széder-esten például lehetőséget kaptam, hogy a keresztyén húsvétról beszéljek.

Amikor feljöttem Pestre, a Sarepta otthonban még egy fontos dolog történt: megismertem Molnár Jánost, aki akkor, mint szabadult drogos dolgozott nálunk. Jött János, és arról beszélt, hogy Jézus megszabadította a drogból – fel is kaptam a fejem. Azelőtt pár héttel összevitatkoztam a bibliakörünk szocmunkás hallgatójával, aki azt mondta, hogy nincs értelme a drogos-misszióknak, mert nagyon kicsi a gyógyulási százalék, ők egy zárt közösség, a társadalomnak egy nehezen megközelíthető része... Én mindig is szerettem ellentmondani, és azt válaszoltam, hogy ez nem egy reménytelen dolog. De nem volt ez részemről tudatos, nem gondoltam volna, hogy bármikor drogosokkal fogok foglalkozni. Én a drogokkal nem voltam kapcsolatban; voltak alkoholproblémáim – de kinek nincs tizenhat-husz évesen, ráadásul az én szakmámban... Valaki a munkatársak közül megállapította, hogy én is addiktív személyiség vagyok, lehettem volna függő, vagy lehetek most is, ha nem figyelek oda.

Amikor János elmondta, hogy ő megszabadult, felkaptam a fejem és elkezdtem érdeklődni, hogyan végzik ezt a munkát. Ő elhívott a Válaszúthoz, ahol mellékállásban dolgozott. Önkéntes munkatárs lett belőlem, ott voltam két évig. Eszter volt a szupervízorunk, és keresett Ráckeresztúrra egy olyan embert, aki tud főzni, valamennyire ismeri a drogosokat, és keresztyén. És én ott voltam; megbeszéltük a feleségemmel is. Már éreztem, hogy jó volna váltani. És tetszett ez a munka – azóta sem bántam meg. 2002 szeptemberétől dolgozom Ráckeresztúron.

Sok mindennel szembesültem itt. Próbáltam átadni a tudásomat a konyhán; próbálom átadni a hitemet – de nagyon sokat kapok is a rendszertől, a fiúktól az érzéseim kifejezése, a kommunikáció terén. Az egész drog-problémát teljesen másképp látom most, mint három-négy évvel ezelőtt. Én azelőtt csak büntetést tudtam volna elképzelni, rehabilitálást semmiképpen. Azt hittem, hogy a drogosokat ki kell vonni a társadalomból. Nagyon sokan így látják, mert nem ismerik a problémát közelebbről.

Mikor Ráckeresztúrra kerültem, egy vagy két hét elteltével egy általam kedvelt kliens bejelentette reggel, hogy el fog menni – ez derékba törte volna a terápiáját, mert félidőben volt. Mindenkit meglepett, mert úgy gondoltuk, hogy esélye van a gyógyulásra. Én is részt vehettem abban a beszélgetésben, ahol próbáltuk meggyőzni, hogy maradjon még; és jó beszélgetés alakult ki – ő azt

mondta, hogy látja, érti az érveinket, de a döntésén nem fog változtatni. A délutáni találkozón mindenki elmondta, hogy mennyire sajnálja, hogy elment – és én ültem, ültem ott, és nem tudtam beszélni, éreztem, hogy szorongatja a torkomat a sírás. Megdöbentem, nem akartam sírni senki előtt. Nem értettem, hogy miért történik ez – később, ahogy másokkal beszélgettem, megláttam, hogy érzelmileg elköteleződtem emellett a fiatalember mellett. Csak amikor elment, akkor éreztem meg, hogy vége valaminek; és rám nehezedett az egésznek a súlya. Siettem is haza, ki akartam lépni. Tanácstalan voltam, és nagyon sokat imádkoztam. Örültem – először életemben –, hogy nem volt otthon a feleségem és a lányom, mert előttük is szégyelltem, hogy sírógörcsben törtem ki, annyira megviselt a dolog. Azután megnyugodtam... A csodás az, hogy meghallgattatott az imádság: van nálunk mód huszonnégy óras elmenetelre, és a fiú visszajött másnap reggel, tehát huszonnégy órán belül. Ez volt az első és az utolsó ilyen erős érzelmi elkötelezettségem – szeretem a lakókat, és el vagyok kötelezve mindenki iránt, de ezzel a történettel fizettem meg a tanulópénzt. És az is a dolog tanulsága, hogy lehet pszichoterápiát alkalmazni, lehet Isten szeretetéről beszélni, lehet csoportozni – de az imádság nagyon fontos.

Pityu

Vácon születtem; három éves koromig laktunk ott, azután Újpestre költöztünk. Emlékszem, ahogy ültem a platón...

A mama kislány volt, amikor megszült engem – tizenhét éves volt. A szüleim nagyon korán elváltak; a papámról nem tudok sokat – annyit, hogy bűnöző életmódot élt. A mamámat sem ismerem igazából, mert nevelőintézetben nőttem fel. Kilencéves koromig inkább nagyanyám nevelt, és utána kerültem a nevelőotthonba. Nekem jó volt, hogy kikerülhettem az otthoni környezetből, ahol zúr volt és pia, és megismerhettem egy más minőségű életet. Én roma vagyok – van bennem ezzel kapcsolatban egy büszkeség. Az intézetben egy kicsi társadalomba kerültem, ahová beilleszkedtem. Kijártunk a körzeti suliba, tanulhattunk, jó volt a kaja... Én nem is emlékszem, hogy abban a hét évben, amíg ott voltam, valaki megszökött volna. Volt két nevelőm, ők voltak a „papa meg a mama”. Jól csinálták. Később közgazdasági szakközépbe szerettem volna menni, de azt mondták, hogy a képességeim nem elég jók. Úgyhogy intarziakészítést tanultam. Mikor kikerültem a nevelőintézetből, elveszítettem a gyökereimet. Bekerültem egy bandába, ittunk, bulizunk... És ott jöttek az első kábítószerek minősülő dolgok az életemben. Ez '75-76-ban volt; abban az időben patikából szereztük be a drogot: a Parkánt, később az ópiát-tartalmú köhögéscsillapítókat, a Codeint, meg a fogyasztó tablettákat, tiszta amfetaminból. Én a Codeint választottam, ópiátos vagyok. Később jöttek a rendőrségi ügyek is, lebuktam lopással, már kerestek... A drogfüggőségem tulajdonképpen a katonaságban alakult ki teljesen. Ott nagyon sok anyagos volt. Úgy szereltem le, hogy teljesen kész voltam. És akkor egy cimborámmal kitaláltuk, hogy disszidálunk.

Magyarországon akkor indult a punk-kultúra. Az anyagos világ kis, zárt közösség volt, mindenki ismert mindenkit. Megvolt az egésznek a rituáléja. A művészvilághoz álltunk közel, volt az

egésznek egyfajta intellektuális vonzata. '84-ben disszidáltam, hárman indultunk el a bandából. Egy ausztriai menekülttáborba jutottunk, és egy idő után jött utánunk az egész Felszab téri banda. Ott folytatódott a lopás meg az anyagozás. Ott találkoztunk a klasszikus drogokkal. Ausztriában nem kaptam meg a politikai menekültjogot, tovább kellett menni, és meg kellett nevezni egy célszorzókat. És az egész csapat Amerikát mondta.

Floridába érkeztünk, szívtuk a spanglit a narancsligetben és gondoltuk, hogy „na ez az!” Fél év elteltével már heten voltunk kint a bandából, béreltünk egy házikót, és folytattuk az addigi életmódot. Minden létező drogot kipróbáltam: kokaint, crack-et, LSD-t, meszkalint. Azután kettévált a banda, a fele Észak-Karolinába ment, mi meg Miami-be, és aztán New Yorkba. Ott tizenöten-húszan jöttünk össze a Felszabról. Örület, hogy mi volt ott: LSD, kokain, crack, speed, extasy... És azután a nagy szerelem, a heroin. Hat évet voltam a heroinon, és nagyon lealjasodtam tőle. Többször voltam börtönben, és a szabadulást mindig droggal ünnepelem, amitől még mélyebbre kerültem, mint azelőtt. Utoljára lopás közben rajtakapott a rendőr, én meg felborítottam őt. Rám fogták, hogy erőszakkal akartam elvinni valamit, tehát hogy rablás volt; és ez már nagy balhé volt, betettek a nagyfiúkhoz. Majdnem öt évet voltam bent emiatt.

A második évben találkoztam a Narcotics Anonymous csoporttal, és érdekből kezdtem el oda járni, mert azt mondták, hogy előbb elengednek, ha teszek valamit a droproblémámért. És ott ragadtam. Ott volt a nagy ébredés, hogy hoppá, van megoldás, ki lehet ebből mászni, nem kell elpusztulnom. Egy tizenkét éve tiszta lány tartotta a csoportot, és én nagyon féltékeny voltam rá, hogy ennyi ideje tiszta, és én is szerettem volna ezt, és kértem, hogy segítsen nekem. Fenntartás nélkül mindent megtettem, amit mondott. Jártam csoportterápiára és egyénire; de beszélgettünk vele filmekről, művészetről is, ami felüdülés volt nekem. Megfordult az életem.

Végül aztán a teljes büntetést le kellett ülnöm, azután a menekült-státuszomat is megvonták, és kiutasítottak az országból. Tizenegy év után '95-ben börtönszerelésben a Ferihegyen landoltam. Teljesen kész voltam, nem tudtam, merre menjek, mit csináljak. A családom már eltemetett. Végül egy nagyon távoli rokon elvitt anyámhoz – és egy öreg néni nyitott ajtót.

Nem találtam a helyemet, olyan voltam, mint egy zombi. Azután találkoztam egy régi ismerőssel, akivel régen együtt bandáztunk, és ő mondta, hogy utcai szociális munkásként dolgozik; és van egy ilyen tanfolyam, végezzem el. És nekem az nagyon megtetszett. A tanfolyamon benne voltam az öt legjobban, úgyhogy később fel is vettem munkatársnak. Az utcai szociális munkások mindennel foglalkoztak: nevelőotthonosokkal, prostikkal, AIDS-esekkel, drogosokkal – azt a vonalat vittem én, de szerettem volna egy komolyabb ellátóhelyen foglalkozni velük. Elmentem a Kék Pont Drogambulanciára dolgozni, egyedüli drogos voltam a csapatban. Azzal a feltétellel vettem fel, hogy leérettségizem. Érettségi után elmentem szocmunkát hallgatni. Annyira bedobtam a munkahelyemen magamat, hogy kiégtem. Több száz prevenciós előadást tartottam – ez volt az életem... Dolgoztam a drogprevenciós kiállítás létrehozásában, dolgoztam nevelőotthonban is, és majdnem visszakerültem dolgozni oda, ahol én is voltam gyerekkoromban. Ráckeresztúrra úgy kerültem, hogy Matyi évfolyamtársam volt a főiskolán; és én mindenkit megkérdeztem, hogy tudnak-e munkahelyet. Matyi szólt végül, és így kerültem a Misszióhoz.

Féltem ettől a helytől a vallási háttér miatt, mert én nem tértem meg, legalábbis nem tudok róla... És nem tudtam, hogy itt milyen elvárások lesznek, hogy meg kell-e játszanom magam. Én tudom és hiszem, hogy van Isten, de nem gyakorlom a vallást úgy, mint egy szó szoros értelmében vett hívő ember. És nem tudtam, hogy itt mit fognak megkövetelni tőlem. A foglalkoztatásvezető-munkakoordinátor munkakörbe kerültem, és egyébként erről se tudtam pontosan, hogy meg tudom-e csinálni. Ez úgy alakult ki, hogy mondta az Eszter, hogy egy olyan emberre lenne leginkább szüksége, aki ért ahhoz, ami itt a faipari műhelyben van. Mire mondtam, hogy én intarziakészítő vagyok. Erre vágni lehetett volna a csöndet a telefonban; és végül azt mondta Eszter, hogy „jó, próbáljuk meg”. Így kerültem ide, de a srácok gyakran többet tudnak a fáról, mint én... Most kezdem el valójában érteni, két év munka után, hogy mi is a feladatom, és mi az elvárás ezzel kapcsolatban. A közösség szerintem elfogadott itt engem úgy, ahogy vagyok, csak adnom kell magamat. Örülök, hogy ebben a csapatban dolgozhatom. És örülök, hogy a vallás jelen van ebben az intézményben. Mert visszatalálhattam valamihez, ami sosem állt távol tőlem. Jó ez a lelkemnek, és jó irányban befolyásol.

Nekem a tini kortól kellett újra kezdeni az életemet, onnantól, amikor anyagozni kezdtem. Most már látom, hogy van egy íve az életemnek, és érzem, hogy a Teremtőnek mindennel célja volt.

Munkakoordinátorként nekem nincsenek mentoroltjaim, de ez nem zavar, mert minden srác az enyém így. És szoktam is velük beszélgetni, hol lazábban, hol meg mélyebben, ha látom, hogy valaki padlón van. Minden nap velük vagyok, és megérezem, hogy ki hogy van. Nagyon szeretem őket. Hála Istennek, hogy itt dolgozhatom, komolyan.

Isti

Részemről a történet úgy kezdődött, hogy feleségül vettem a Kallódó Missziót. Találkoztam Eszterrel, és nem lehetett nem részt vennem ebben a munkában, ami eléggé más volt, mint amit addig ismertem. Tradicionális gyülekezeti közösségekben voltam lelkész. Részben otthon éreztem magam ebben a feladatban, és nagyon szerettem, de sokszor bajban voltam – egy gyülekezeti lelkész érdemi munkájának nagy részét az teszi ki, hogy megkeresse a kérdést, amiről valóban beszélgetnie kell az emberekkel. Ez sokszor egy elég hosszú folyamat. A srácokkal való kapcsolatban sokkal nyíltabbak a kérdések, amikről beszélünk érdemes.

Az első alapélményem a srácokkal az volt, hogy nagyon természetesen tudtak beszélni (néha persze elég profán módon) mindenről, úgy, ahogy esetleg mi nem tudtunk. A gyülekezetek számára is ezért tudnak fontossá válni ők. Nyilván megvan ennek a nyíltságnak az árnyoldala is, mert időközben sok minden már nem tud érték lenni a számukra.

Baranyából fölstoppolgattam Eszterhez a Gorkij Fasorba, ahol bibliaórákat tartott anyagosoknak. Számomra új volt ezeknek a fiúknak-lányoknak az őszinte, direkt kommunikációja. Eszter annak idején, biztonságos környezetet keresve a fiataloknak, egy időre gyülekezetekben próbálta elhelyezni őket, így Karácsonyra én is kaptam tőle egy fiút meg egy lányt, hogy gyógyuljanak... Én tettem a dolgomat a gyülekezetben; fűtés nem volt a házban, az egyetlen meleg hely a fürdőkád volt, úgyhogy oda beültek ketten, ott töltötték a nap nagy részét, néha jutott idő rá, hogy beszéljünk, eljöttek velem templomba... Valahogy mégis meggyógyultak, azóta is jól vannak.

Miután összeházasodtunk, a második héten lejött hozzánk Hidasra egy fiú és egy lány, azzal, hogy ők nálunk szeretnének leállni. Kéthetes házasként nem voltam túl lelkes, de aztán tők jó volt

látni, ahogy megváltoztak, és ahogyan helyük lett a gyülekezetben. Nem gondoltam, hogy ekkora szükségük van egy tradicionális közösségre. Láttuk, ahogy hatvan-hetven éves mamák templom után megszólították őket, és azt, hogy ez mit jelent nekik – ettől a történet nagyon izgalmas lett. A másik oldalról közelítve is fontos volt, hogy hogyan kezd ilyen „semmirekellő” emberekben „fantáziát” látni a gyülekezet. Jó volt együtt megélni ezeket a dolgokat. Ha ezt így nem is fejezték ki, de én azt gondoltam, hogy egymásra van szüksége a két közösségnek, a fiatal narkósokénak és a gyülekezetnek. Ezért is örültem annak, hogy létrejött Zsibrik.

Úgy élem meg, hogy a gyülekezeti istentiszteleten néha kicsit lazítani kell, hogy az emberek végre otthon érezzék magukat az egyébként nagyon fontos tradicionális liturgia keretei közt. A rehabon meg az ellenkezőjét érzem, azt, hogy stabil keretekre van szükség. A lazítás helyett erősíteni szeretném a liturgiát, itt fontos számomra a palást, a régi ónkehely.

Mostanában gondolkodtam rajta, hogy mennyire lehet meghatározó az, hogy egy tizenhét gyerekes családban nőtem fel, ahol a közösség milyensége fontos kérdés volt. Ez egy alapvető háttér. Hierarchia, autonómia, rend, liturgia, szabadság, kötöttség, közösség... Legyen szó családról, gyülekezetéről, rehabról, ezek a kulcsszavak. Sok munkám volt azzal, hogy a hidasi székely gyülekezet, amelynek természetes igénye volt a mindentudó, tekintélyes lelkész, merjen gondolni és dönteni egyházi, gyülekezeti, hitbéli dolgokról. Érezze, hogy a gyülekezeté a templom, és nem a papé. Úgy érzem, sok minden történt az ott eltöltött tizenöt év alatt. És ez a változás zajlik most az anyagos közösségben is – korábban a program negatív értelemben kissé tekintélyelvű volt, sokkal nagyobb szerepe volt a munkatársaknak; most pedig elsősorban önsegítő jellegű a program. Megpróbáljuk nem megmondani, hanem felkínálni azt, amit tudunk, gondolunk, hiszünk. Azután a fiúk dolgozzanak vele – és magukkal is.

A múltamhoz tartozik az is, hogy olyanfajta közösségekben éltem, ahol nagyon szigorú normák minősítették az embert – ez szólhat a családról, a keresztyénségről, az iskoláról, gyülekezetekről –, és ezekben nem feltétlenül az elfogadás, az egymás elismerése, értékessége volt az alapérték. Egy ilyen keretbe egy rossz önértékeléssel rendelkező anyagos srác nehezen tud belépni – ezért is volt kihívás a hidasi gyülekezettel összekapcsolni a rehabilitációt.

Az Otthonban most is jelen van a hierarchia, de ez nem arról szól, hogy kit milyen polcra tettek fel, hanem hogy a közösen elfogadott értékrendek és a képességek alapján ki hova jutott el. Már nem az emberek minősítik egymást, hanem a közösen elfogadott normák.

Amikor körülnézek a világban, könnyen kerülök depis hangulatba. Ami számomra fontos, amiért jó élni, azt úgy fogalmaznám meg, hogy érdemes játszó-teret építeni, ahol a gyerekek játszhatnak együtt, érdemes teret, lehetőséget teremteni a közösségnek, ahol együtt lehet élni. Mikor azt látom, hogy egy ilyen közösségben meggyógyulnak az emberek, számomra az a legfontosabb. Ilyenkor azt élem meg, hogy valami olyasmi történik, amit az Úristen szeret. Persze ajánl hozzá játékszabályokat, hitet, amit ki lehet próbálni, és gyakran kiderül, hogy másként nem érdemes.

Tizenöt év múltán jöttünk fel Keresztúrra, mert úgy éreztem, Hidason már túlságosan jól ismerjük egymást, valami megszokottá, túlságosan természetessé vált, noha szeretjük egymást. És ebbe nem jó beleszokni, belefáradni, hanem ilyenkor érdemes valami mást csinálni. A rehabba is bele lehet szokni, bele lehet rutinosodni, amikor az ember már tudja, vagy tudni véli, hogy mire van szüksége a másiknak... És amikor ez nem izgalmas, nem a másik ember felfedezését jelenti, akkor baj van. Ami ezen engem személyesen átsegít, az ezeknek az embereknek az abszolút személyes története, amikor a szavaknak, történeteknek tépje, súlya van, amikor csak alázattal lehet hallgatni a másikat – ilyenkor megtörténik valami.

Feltételezem, hogy egy idő után majd innen is tovább kell lépnem, és el tudom képzelni, hogy újra elmenjek egy gyülekezetbe; sok mindent csinálnék szívesen másképpen, más szemmel, más eszközökkel. Három évig voltam lelkipásztor Hegyalján egy masszív alkoholista gyülekezetben; huszonegy évesen kerültem oda. Gőzöm sem volt, hogy mit lehet tenni azokért az emberekért – őszintén szólva kudarcélmény volt. És most, hogy más tapasztalataim vannak, néha eszembe jut, hogy milyen lenne oda visszamenni.

Van egy álmom is. Egyszer elmennék egy abszolút szórványba. Nem tartanék minden vasárnap istentiszteletet, hanem havonta csak egyszer, egy helyen tartanám meg az összes gyülekezetnek, reggeltől estig – amiben minden benne lenne, a hittanórától az istentiszteletig, a közös ebédétől a játékig és lelkigondozásig. Hogy megélhető legyen a közösség.

Az Otthon közösségében nagyon fontos dönteni, döntéseket hozni. Én egy olyan világban éltem, nőttek fel, ahol a döntések szinte természetesen korlátozva voltak, mint ahogy a személyesség megélése is. A Debreceni Református Kollégium, ahová jártam, nem feltétlenül az önállóságot, felelősséget, döntéshozatalt tanította. A korosztályunknak eléggé más utat kellett bejárnia a saját gondolatért, mint a gyerekeinknek, vagy a rehabon lévő srácoknak. Bár ha belegondolok, nem is biztos, hogy irigylem őket, a túl sok lehetőség és választás között sokan lógnak tehetetlenül a nagy semmiben. Gyakran nyomnának szívesen egy-egy Delete-et.

Elég zajos családuk van, némileg olaszos, és némileg tinédzser. Zajosabb, mint ahogy megálmodtam, de nem biztos, hogy ez másképp is lehetséges volna tinédzserkorú gyerekekkel. Elég nagyszájúnak neveltük a gyerekeinket, de hát ki mint vet, úgy arat. Élvezem is őket, meg izgulok is értük, és, ahogy a székelyek mondták, néha kárhozom velük. Nem tudom, sikerül-e olyan játszóteret építeni nekik a családukban, ahol megtanulnak egymással élni, és hinni, fontos dolgokat találni, azokra rámozdulni. A nagyobbak nagyon keresik magukat, és közben mindenféle bánatuk mellett élvezik az életet. Talán sokkal jobban, mint mi annak idején. Néha irigylem őket, néha meg félek, hogy nem sikerül átadni olyan értékeket, ami nélkül szegényebb lesz az életük. Remélem, nem kell olyan sarkos helyzetekbe kerülniük, mint a srácainknak, ahhoz, hogy rátaláljanak valamire, Valakire, amiért érdemes élniük. Örülök nekik.

...Egyszer iszonyú beteg voltam, egyedül voltam a parókián. Fogtam egy régi, nagy, földig érő bőrkabátot, és elindultam benne a hegyen át a barátomhoz. Eléggé rám esteledett – koratavas volt –, és egy szőlőben megálltam. Lázás voltam, kivert a víz. Egész éjszaka ott voltam a hegyen, és eltűzeltem egy öltre való szőlőkarót. Aludtam is. Szerettem ott lenni – részben egyedül, részben meg Valakivel. Azután reggel továbbmentem.

Azt szeretném még elmondani, hogy miért szerettem a hidasi mamákat. Nekem volt két szentéletű, tisztességes nagymamám, de igazán nem hagyták szeretni magukat. És azért is éreztem jól magam Hidason, mert ott volt több nagymamám. Sajnos lassan elmentek közülünk, azután lassan mi is eljöttünk.

Gáspár története

Húsz éves múltam. Budapesten születtem. Összesen négyen vagyunk testvérek: van két nővérem és egy öcsém. A szüleimtől jó nevelést kaptam, mindig is szerettek minket. Tulajdonképpen azt mondhatom, hogy harmonikus a családom. A szüleim sokat dolgoztak, hogy meglegyen mindenünk, de azért arra is tudtak időt fordítani, hogy odafigyeljenek ránk. Olyan gyerek voltam, aki nagyon sok szeretetet igényelt. Rengeteg volt az energiám, már csak azért is, mert hiperaktív voltam (vagyok). Mindig is voltak csínytevéseim. A szüleim mesélték, hogy tíz hónapos koromban kiszereztem a rácsos ágy rácsát, és egyszer csak betoppantam az éjszaka közepén a hálószobájukba. Szóval korán kezdtem a rosszkodást. ☺ Próbáltam felhívni magamra a figyelmet, szerettem, ha foglalkoznak velem. Ez néha terhes lehetett a szüleimnek, mert meghaladta az energiájukat, főleg, hogy még három másik gyereket is neveltek.

Állandóan bizonyítani akartam mindenkinek. Elsősorban a családomnak, és persze az ismerősöknek is. Tizenkét évesen felvettek egy hatosztályos gimnáziumba, ahol szerettem volna népszerű, jó fej és bevállalós lenni. Olyasvalaki, aki mindenkivel jóban van, és minden hülyeségbe beleugrik. Gyakran jártunk bulizni, és nekem nagyon tetszett ez az élet. Bejött, hogy lazulás van, sok a jó csaj és benne voltam a „legjobb” társaságokban. Valahogy így csöppentem bele a drogba is. „Múljuk felül magunkat igazán!” Eleinte ódzkodtam tőle, de meg akartam mutatni, hogy igazán vagány vagyok. Tizenkét évesen szívtam először füvet. A srácok teletömték a vízipipámat, és csúnyán beszívattak. Utána nyolc órán keresztül se kép, se hang; halálfélelem lett úrrá rajtam. Az egész buli

Kiss Gáspár 2003-tól, 2004-től, illetve 2005-ben volt terápián Ráckeresztúron. 2004 novemberében mesélt magáról. 2006 őszén Gáspár a beszélgetésünk nyomán elkészült szöveget átírta, úgy, hogy az tükrözze az azóta eltelt időt. Így készült el ez a történet.

rémálommá változott. Mindenki vagy engem sajnált (inkább a lányok), vagy épp rajtam röhögött. Kemény paráim voltak... Viszont maga a feeling, hogy valami megváltozott, hogy a feje tetejére állt minden, az nagyon tetszett. Mindig is vonzottak a misztikus dolgok, és a fűvel megtapasztaltam valami olyat, ami megadta ezt nekem. Nem sokkal később egy bulin újra beszívtam, és akkor már jól ütött be, nagyon jól éreztem magam. A haverokkal hamarosan nagyon belepörögtünk. Élveztük az életet, de még nem sejtettük mi vár ránk. A burok, amiben éltünk, megvédett minket a valóságtól – persze csak egy ideig.

Tizenhárom évesen már napi szinten fűveztem. Eleinte a zsebpénzemből fizettem, vagy éppen hatszor kértem el a tankönyvpénzt, esetenként mozira kértem kamuból pénzt, stb. Ilyen pénzekből szívoztam. Nálam hamar jött a többi drog is. Emlékszem, volt egy haverom, aki pár évvel volt idősebb nálam. Egyik nap arról számolt be, hogy kipróbálta az amfetamint. Elmesélte, mennyire feldobta őt, és láttam rajta, hogy nagyon tetszik neki a cucc. Én is egyből ki akartam próbálni, tudni akartam, milyen érzés. Pár héttel később egy születésnap bulin dobtunk egy „exet” – hihetetlen érzés volt, nehéz leírni, milyen. Egyszerűen megdobta az önbizalmamat, felfokozta az érzéseimet, és mindent élesebben láttam, hallottam, érttem, gondoltam, éreztem. Úgy éreztem, szárnyalok. Nagyon rákattantam. Hamar eljutottam a rendszeres használatig. Tizenöt évesen már hetente többször is exeztünk, vagy speedeztünk. A fű alapnak számított, a hétköznapi drogja lett. A hétvége viszont a pörgése és a katarzisé volt. „Gyorsítókat” használtunk. Bár a neveltetésemmel ellenkezett ez az életforma, mégis egyszerűen képtelen voltam kiszállni. Drogos lettem, igazi drogos.

Idővel már nem volt elég a pénz a drog megvásárlására, ezért lopni kezdtem a szüleimtől, a testvéreimtől és még a barátaimtól is. Eleinte csak készpénzt, később aztán értéktárgyakat, műszaki cikkeket is. Még a saját ruháimat is eladtam. A tanulmányi eredményeim leromlottak, megbuktam öt tantárgyból, és ennek egyenes következménye volt, hogy kirúgtak. Akkor nagyon fájt ez nekem. Sok ismerősömmel megszakadt emiatt a kapcsolatom. Lenéztek, amiért lecsúsztam, és nem akartak tudni rólam. Sok iskolában megfordultam ebben az időben, de sehol nem tudtam megmaradni, mindenhol kirúgtak. Nem dolgoztam, nem tanultam. Otthon lógtam anyámék nyakán, és közben az egyre csak romló helyzetem miatt még inkább belemenekültem a drogok világába. Úgy éreztem, ez az egyetlen biztos pontom, a drog mindig „megért” és megvigasztal.

Tizenhat évesen kerültem be először a pszichiátriára. A szüleim raktak be, mert dühkitöréseim voltak. Szétvertem a fél házat, és balhéztam egyfolytában. Ezt már ők sem tudták tolerálni. Megpróbálták kényszerrel leszoktatni, próbáltak úrrá lenni a helyzeten. Nem tudtak belenyugodni, hogy drogos lettem. Egy hónapot voltam az OPNI-n. Itt megismerkedtem a nyugtatókkal – Rivotril, Seduxen, Anadaxin, Xanax –, ezen kívül itt mást nem igazán tanultam. A kórház után beiratkoztam a Megálló csoport nevezetű rehabilitációs iskolába. Ide olyan srácok és lányok járnak, akik le akarnak szokni a drogról, vagy már le is szoktak. Ez a sulis komplexen foglalkozik mind az iskoláztatással, mind pedig a rehabilitációval. Én persze itt is az aktív fogyasztók mellé szegődtem. Inkább drogoztam, mint hogy tanultam volna. Nyugtatókat írtam fel a környék összes pszichiáterével. Csak így tudtam elviselni azt a mértéktelen csalódottságot, amit akkor éreztem. Kirúgtak a suliból, loptam, csaltam, hazudtam, balhéztam, Ráadásul pszichiátriára kerültem – ez túl sok volt. Félttem az emberektől, félttem valahová elmenni, és kapcsolatokat teremteni. Nagyon elzárkóztam a világtól. Utáltam azt az embert, aki a tükörből visszanézett rám, szálnalmasnak tartottam. Meggyűlöltem magamat és mindenkit, aki körül volt. Úgy éreztem, mindenki ellenem van. Amit csak tudtam, elloptam otthonról, és drogot vettem belőle. A családom eltávolodott tőlem, és még az ajtókat is zárták otthon. A mai napig sem tudom, hogyan, de ebben a zűrzavaros időszakomban lett egy csodálatos barátnőm. Két évig voltunk együtt. Beadtam neki a nagy laza, jó fej gyereket. Nagyon aranyos lány volt, de őt is hamar leépítettem. Együtt anyagoztunk, és én egyfolytában érzelmileg zsaroltam. Attól félttem, hogy elveszítem, és akkor teljesen magamra maradok. Képtelen lettem volna elviselni, ha otthagyt. Persze ez benne fel sem merült, mert nem tudta, valójában milyen vagyok. Szerepet játszottam felé, ami kielégítette az igényeit, de belül borzasztóan kicsinek éreztem magam. Nagyon kötődtem hozzá, de nagyobb szerelem volt a drog. Azt még érte sem tudtam letenni. Inkább hazudoztam neki, és ígérettem, hogy leszokom. Még őt is megloptam a drogról.

Közben otthon betelt a pohár. A szüleim tizenhat éves koromban kiraktak otthonról. Kőbányán volt egy gettó, a Hős utcában. A srácok ott kocsifeltörésből, betörésből, rablásból, és egyéb hasonló „tevékenységekből” éltek. Ott kaptam szüleimtől egy lakást, ami belül szép volt – bevezettük a wc-t, tettünk be fürdőkádát, ami ottani viszonylatban luxusnak számított. A környék viszont

rettenetes volt... Mikor mentem haza, két srác mindig a lépcsőházban szipuzott; ott laktak. Húgy és nitrohigító szagának keveréke terjengett a levegőben. Gyűlöltem hazajárni. Mindig is reméltem, hogy ez csak egy ideiglenes állapot, bár nem sok kilátás volt rá, hogy elkerüljek onnan. Anyám gyakran meglátogatott engem – talán aggódott értem. Mikor jött, mindig hozott nekem valamit: ennivalót, üdítőt, cigit... Egyik nap, mikor jött, bejelentette, hogy vettek nekem egy kertes házat Budatétényben. Nagyon megkönnyebbültem, és hamar át is költöztem, így lezárhattam a Hős utcai korszakomat.

Budatétényben egyből megtaláltam az újabb drogos jómadarokat. Mértéktelenül anyagoztam. Nem akartam tudni a világról, mert gyűlöltem – sötét, szürke és kegyetlen volt, amit láttam. Már nem voltak se határok, se barátok. Minden, ami jött, azt magamba „toltam”: speed, extasy, gyógyszer, pia, fű, gomba, korong – mindegy volt. Minden nap szét akartam csapni magamat, amennyire csak lehet, ezért töltöttem magamba a drogokat. Ilyen életformával gyorsan elfajultak a dolgok. Már nem voltak mellettem a szüleim, hogy bármiből kirángassanak. Magamra voltam utalva tizenhét évesen. Áruházakból kezdtem lopni, hogy pénzt szerezzek. Főként ruhákat és CD-eket loptam. Egy év elteltével már hét rendbeli lopás vétsége miatt börtön lebegett a fejem fölött. Minden alkalommal, amikor lopni indultam, görcsbe rándult a gyomrom. A családom látni sem akart. Az egyetlen ember, aki még ekkor is mellettem állt, a barátnőm volt, de már benne sem bíztam. Mindenféleképpen gyanúsítottam, állandóan csak a veszekedés ment. Sok mindennek ki volt téve mellettem, és sohasem lehetett biztonságban. Huszonnégy órás felügyeletet igényeltem. Akkora nyomás alatt éltem, hogy alaposan bele is örültem.

2003. január 4.-én lementem Zsibrikre. Úgy éreztem, nincs más esélyem az életben. Kegyetlen fájdalmaim voltak, testileg és lelkileg egyaránt. Olyan voltam, mint egy élő, mozgó céltábla, aki állandóan menekül, nehogy „eltalálják”. Szellemileg lenullázódtam, és ettől szörnyen éreztem magam. Nem volt senki, akinek bizalommal tudtam volna beszélni magamról. Inkább magamba fojtottam mindent. Ocsmányul lepusztult voltam.

Innentől kezdődtek a leállási kísérleteim. Összesen négyszer ugrottam neki rehaboknak. Ebből egyszer Zsibrikre, majd háromszor Ráckeresztúrra mentem. Két évet töltöttem el bentlakásos otthonokban. Ez a pár év volt életem legnehezebb és legjelentősebb időszaka. Minden félbehagyott terápia után hamar visszaestem, és utána megint megpróbálkoztam a leállással. Olyan volt ez, mint amikor valakinek újra el kell törni a csontját, mert rosszul forrt össze. Sok minden befolyásolta a visszazuhanásaimat. Az unalom, a magány, a sikertelenség, a szürkeség, a depresszió... Mindenféle paráim és képzelgéseim voltak a drogoktól. Már rég nem élveztem az anyagozást, csak épp nem tudtam mást. Olyan voltam, mint egy újszülött, akinek még nincsenek eszközei az élethez, és nincs önálló életvezetése. De én ahelyett, hogy felnőttem volna a csecsemőségből, és megtanultam volna élni, inkább újra és újra meghaltam a droggal. Teljesen megőrültem a sok parától. Egyszer az utcán drogot akartam venni ismeretlenektől. Aztán bementem hozzájuk egy vadidegen, lepukkant lakásba, és betéptünk. Elfeküdtünk az ágyon hárman, és nekem az ugrott be, hogy egy érzelmi vámpírtanyán fetrengünk, ahol összegyűlnek a vesztesek, rosszabbnál-rosszabb arcok. Hirtelen azt éreztem, mintha a levegőben összemósódna négyünk különböző gondolatvilága, és a gondolataink egymást húzzák és marcangolják. Úgy éreztem, hogy ezzel már nem tudok megbirkózni. Annyira az idegeimre ment a félelem, hogy kimenekültem a lakásból – nagyon kemény volt. Egyre jobban elcsüggedtem, és magamba szálltam. De voltak bennem még képek arról, hogy mennyire szerettem élni. És élni akartam, nem feladni.

Egyszer otthon cuccoztam egyedül. Annyira rosszul lettem, hogy le kellett feküdnöm az ágyba. Akkor tudtam életemben először igazán kétségbeesetten, tehetetlenül és kiszolgáltatottan az Istenhez imádkozni: „Uram, én ezt nem bírom, könyörgök, vedd le rólam ezt a terhet”. A következő pillanatban úgy feküdtem ott, hogy minden nehézség, para elszállt – pedig pár perccel előbb még intenzíven dolgozott bennem a drog. Abban a pillanatban minden megnyugodott. Onnantól fogva kezdtem igazán érdeklődni a Biblia iránt.

Mikor harmadik alkalommal mentem vissza Ráckeresztúrra, már másként álltam az egészhez. Ez volt a legrövidebb terápiám, mindössze egy hónapot voltam lent, de meglett az eredménye. Egy hónapon át kerestem a megoldást. Egyik este Hörszttel beszélgettem – előző terápiámon ő volt a mentorom. Arról volt szó, hogy mit is kéne tennem; és akkor ő ezt mondta: „Nem értem, mit keresel itt, Gáspár. Neked már kint lenne a helyed. Építeni kellene az életedet, gyülekezetbe járni, kapcsolatokat teremteni. Megváltott életű ember vagy, csak magad sem mered elhinni.” Azóta tiszta vagyok és a Kegyelemből élek. Elhiszem, hogy Isten megváltotta az életemet. Iszonyú dolgokon mentem keresztül, de azt hiszem, ha mindezeket nem élem meg, nem így gondolkodnék. Nem hiszek a

véletlenekben. Szerintem az, hogy rászoktam a drogokra, nem véletlenül történt. Viszont hiszek Jézusban, a megváltásban és az isteni gondviselésben. Nekem ez a múlt kellett ahhoz, hogy a hit útjára lépjek. Mára már kiegyensúlyozott az életem, és jó irányba haladok. Azt tanulom, amit szeretek, és kereken egy éve absztinens vagyok. Az életem rendeződött, a kapcsolataim megújultak, a családommal és a közelebbi barátaimmal is. Tudok magamról gondoskodni, és anyagilag is önálló lettem. Visszailleszkedtem a társadalomba, nincs rendőrségi ügyem, és boldog vagyok. Jól érzem magamat a bőrömben! Nem volt könnyű letenni a drogot, de eddig eljutottam, Isten, a barátaim, és a családom segítségével, és ezek után se adom fel. Hiszem, hogy egy szenvedélybeteg is képes letenni a szenvedélyét, és új életet kezdeni.

Doki

Kőbányai vagyok, ott nőttem fel. Alkoholista családból származom – apám, anyám alkoholista. Úgy nőttem fel, mint a gomba; engem nem neveltek. Van egy bátyám, sose tartottunk össze, merőben mások vagyunk. Én fekete bárány voltam – hangoskodtam, könnyebben ismerkedtem, gátlástalanabb voltam... A bátyám pedig jó tanuló volt. Ő egyszerűbben látta a világot: a fekete fekete, a fehér az fehér.

Voltak a családban durva jelenetek, rendőrségi történetek, de visszagondolva ezek engem nem viseltek meg. A bátyám szenvedett tőlük, én meg egyfolytában bagatellizáltam őket. De a többi gyereknek is ilyen volt az apja meg az anyja – lementünk a térre, és röhögtünk az egészen. És ez szépen belémivódott: megtanultam könnyen átlépni a problémákon. Ez rengeteg dologban segített előbbre jutni. De volt ennek egy negatív oldala is: felelőtlen és meggondolatlan lettem. Illetve annyiszor tapasztaltam meg azt, hogy a tetteknek nincs következménye, hogy ez a tudat még felelőtlenebbé tett: nekem bármit meg lehet tenni, mert semminek sincs következménye. És volt ahhoz mindig eszem, hogy kimásszak a helyzetekből, tehát ha lett is volna következmény, én bújtam ki alóla.

Lakótelepen laktunk – ott nagyon jól éreztem magam gyerekként. Játszottunk, bunkert építettünk... Én mindig ott voltam az elsők közt, valamivel mindig kitüntem. Volt bennem egy nagy igény arra, hogy kiemelkedjek, ezért tanultam. Közgazdaságit végeztem, külkereskedelmi ügyintéző a szakmám. Utána még két szakképesítést szereztem. A kereskedelemben nagyon jól jött, hogy merek kezdeményezni, és van bennem egy adag pofátlanság is. Úgyhogy sok pénzt hoztam a cégnek, ahol dolgoztam. De nagyon könnyen megláttam a réseket is, azt, hogy tudok manipulálni embereket. Ezt mindig úgy

Gönczi Gábor 2003-tól és 2004-től volt terápian. Történetét 2005 elején mesélte el. 2006 januárjától a ráckeresztúri Otthon munkatársa.

csináltam – teljesen módszeresen –, hogy maximálisan teljesítettem, ezért szabad kezem volt. Sose buktam le. Sikkasztottam. Nagyon jól éltem; sokat utaztam... Kialakult bennem egy olyan mentalitás, hogy nekem sok pénzem van, rock-sztár vagyok. Nem nőtem fel. Olyan felelősségteljes pozícióba kerültem a munkahelyen, amihez én nem voltam felnőve. Eljátszottam nap mint nap, hogy felnőtt vagyok, de még nem volt felelősségérzetem. A főnökeim sokszor mondták, hogy az az én bajom, hogy nincsen, ami megkössön – én pedig ódzkodtam a kööttségektől. Ha baj volt, úgy éltem meg, hogy „legfeljebb kirúgnak, és megyek máshova”. Így mentem egyik munkahelyről a másikra. Akkor került be a képbe a kábítószer. Azt gondoltam, hogy én annyira tőkös vagyok, és annyira tudom irányítani az életemet, hogy ezt is kézben fogom tartani, és megúszom. Beindult a drogkarrier. Nagyon sokáig próbáltam kapaszkodni, de egyre több pénz kellett, újfajta csalásokba mentem bele, mindenféle hülyeségbe ... Amíg nem hatalmasodott el teljesen rajtam a kábítószer, olyan ügyesen loptam és sikkasztottam, hogy sose buktam le. Pedig nagy pénzekről volt szó. De mivel sokat teljesítettem, a cégnek hasznos voltam, ezért nagyon sokat elnéztek. Ráadásul a főnök is csalt, ezért nem bolygatták a dolgokat. Én pedig ezt tudtam.

Először speedeztem, és rögtön szúrtam. Mindig is az volt bennem, hogy én ezt ki akarom próbálni. Aztán bejött a képbe a kokain, és volt rá pénzem... Három lakást adtam el közben, rengeteg autót... Nagyon sokáig próbáltam kapaszkodni. Lementem nullára, aztán snitt, összeszedtem magam, új munkahelyre kerültem, fölvettem az álarcot, jól teljesítettem, megint vettem lakást, aztán megint le... Párszor eljárítottam ezt a le-föl ingázást. A barátnőmmel is ugyanezt játszottuk, nyolc éven át. Az életem arról szólt, hogy szerezzem vissza, amit elvesztettem – ez volt az egyedüli, ami motivált.

Ugyanakkor belül én nem tudtam azzal együtt élni, hogy valakit bántok, megkárosítok. Ezért is húztam le mindig cégeket. Belül nem dörzsölt üzletember voltam, hanem egy lakótelepi kis hülye, aki még nem nőtt fel, és a képességeit negatívan használta.

A másik dolog, ami nehéz volt az életemben, az az érzelmi sivárság. Magányos voltam; és mindig elégedetlen. Azt éltem meg, ha valamit elértem, hogy „na most mi van”. Ezt még jelszóként is hangoztattam, hogy igazából nagyon kevés dolog van, ami engem érdekel. És az volt a szomorú, hogy ez a szlogen igaz volt, tényleg nagyon kevés dolog mozgatott meg. A drogok nekem az érzéseket adták. Mindegy, hogy rossz volt vagy jó, de megjelent az érzés. Mert amúgy én nem vagyok egy stresszes pali – alaphól hatvanhatos a pulzusom. Kiegyensúlyozott voltam – de üres is.

Végül sikerült annyira leharcolnom magam, hogy a kapcsolatom leépült, és kikerültem az utcára. Az elején panzióban laktam a megmaradt pénzemből, és akkor mentem bele olyan dolgokba, amikből lett egy komolyabb rendőrségi ügyem. De már nem érdekelt, mi történik, nem ügyeltem a biztonságra. Benzinkutakban aludtam, órákon át tisztálkodtam a Shell-kút vécéjében...

Nagyon nagy árat fizettem azért, hogy drogozok, mert a személyiséggemmel teljesen ellentétes a drogos életmód. Én szeretem a stabilitást, az átláthatóságot; nem szeretem a káoszt, a zavarosságot, az igénytelenséget, viszont a drogozás ezekkel jár. Olyan emberek vettek körül, akiknek egy szavában se lehetett megbízni. Ettől én állandóan hóbörögtem, agresszív voltam, szétborultam, hogy nem jöttek időben, nem azt csinálták, amit mondtak. Az utóbbi időkben én egyedül anyagoztam, a drogosokkal csak akkor érintkeztem, ha meg kellett szerezni az anyagot.

Volt egy barátom, akivel annak idején elkezdtem anyagozni, aztán ő leállt, és láttam, hogy működik az élete. Megkérdeztem, hogyan csinálta, és ő mesélt nekem Keresztúrról. Jelentkeztem a Válaszútnál, és ott olyan dolog történt velem, amit nagyon régen nem éreztem: az, hogy szeretnek. Sosem felejttem el, volt egy játék, hogy meg kellett fogni a másiknak az ökölbe szorított kezét, és az volt a feladat, hogy ki kellett nyitni, vagy beszéddel, vagy érintéssel. Nekem az Orsi volt a párom, megsimogatta a kezemet, és én majdnem elsírtam magam. Nagyon hülyén éreztem magam... Ez egy nagyon fontos pont volt. Az jött le nekem ebből is, hogy hiába játszom a nagyfiút, belül elveszett és kiegészzt, szeretetre éhes ember vagyok. Megsimogatják a kezem, és én elbögöm magam.

Aztán lejöttem Ráckeresztúrra 2003-ban; itt voltam nyolc hónapot. Hatot akartam maradni, mert itt megerősödtem, és azt gondoltam, hogy több vagyok, mint más.

Istennel jól megvoltunk – tiszteletben tartottam, hogy mások mit gondolnak róla, érdekesnek találtam, foglalkoztatott; de abszolút racionális maradtam – amit értek, azt tudom, amit nem értek, azt nem tudom. Hit nem volt bennem.

Hiába próbálkoztak, hogy lebeszéljenek arról, hogy elmenjek; ráadásul visszajött hozzám a volt barátnőm is, tehát elértem az egyik célokat. Nyolc hónap alatt kétszer voltam kimenőn, a terápiában a fokozatosságot nem éltem meg. Kijöttem; és három nap elteltével már dolgoztam – megint nagykereskedésben, egy felfutó cégnél. Fejest ugrottam a munkába, jól kerestem, kocsit vettem, lakást béreltünk... Azt gondoltam megint: „és akkor mi van? Van egy barátnőm, aki visszajött, van egy pár éves kocsim, egy szép lakásom; és akkor mi van? Boldog vagyok? Nem.” A munkahelyen is voltak problémáim, ugyanis kezdtem érezni az alkalmatlanságomat. Volt egy érdekes történet: pénteken elloptam harmincezer forintot, és hétfőn bevallottam a munkatársaimnak. Össze voltam zavarodva, mert nem működtek az öngizolások – ennyit szereztem Ráckeresztúron. Lelepleződtem saját magam előtt. Négy hónap kintlét után megint elkezdtem anyagozni. A heroinhoz nem nyúltam, mert féltem. Csak a végén használtam kétszer-háromszor. Amfetamint használtam, persze megint az érzések miatt. Az anyagtól szorongtam – az is egy érzés volt. De már nem tudtam felelőtlenül drogozni, állandóan lebuktattam önmagamat. És aztán újra felhívtam az Otthont. Tárt karokkal fogadtak. Tök jó volt. Nem vártam meg, hogy újra lecsússzak teljesen, megmaradt a tévém, a telefonom... Aztán becsúszott egy ziccer, mert készültem ide le, de még anyagoztam, és összetörtem magam a kocsival. A felüljárón felfutottam a korlátra. Ha jobbra mentem volna, akkor leestem volna a hídról, de balra fordultam, és úgy törtem össze magam, hogy a kórházban ébredtem el, egy rendőr állt előttem, és én megkérdeztem, hogy megsérült-e valaki. Kiderült, hogy csak én – nagy kő esett le a szívemről. Nagy kegyelem volt, hogy nem öltem meg senkit, és én magam sem haltam meg. Nem tudtam volna feldolgozni, ha kárt teszek valakiben. Megskalpolt az üveg, és alig maradt fog a számban, de kemény a csontom, és megúsztam egy mellkasi zúzódással. Majdnem egy hétig voltam kórházban, és a következő héten lejöttem Ráckeresztúrra.

A terápiát már nem akarom másodszor elkapkodni. Kezdetől az volt bennem, hogy alapos önismeretet akarok; és tudtam, hogy a második fázis²³ arról szól, hogy mások felé kell fordulni. Sokáig azt éreztem, hogy nem akarom ezt csinálni. Én a problémákat mindig eltoltam magamtól, és itt csak problémás emberek vannak. Vívódtam, hogy kell-e másokat a nyakamba vennem, vagy nem. De amikor belecsöppentem, elkezdtem magamat hasznosnak érezni. Én azelőtt sosem voltam hasznos, mindig csak haszonleső voltam. És kezdtem lelkesedni is, ami egy új érzés volt.

Nem rohanok sehova, nagyon rég eldöntöttem, hogy nem sietek. Ezt egyszer kell végigcsinálni, de akkor rendesen. Május harmadikán kezdődik a kiléptetési fázisom.

Kármán Gyuri már régóta be-bedobott olyan szavakat, mint „fogság”, „megkötözöttség”, meg „bűvölet”. Akárhányszor bejött és beszélgettünk, én mindig azt kérdeztem, hogy hogyan kell hinni. Mert én csak annyira hittem az Igében, ahogy az ördög is – elfogadtam, de nem éltem meg. Mondtam, hogy hiszek Istenben, közben nekem mindegy volt, hogy van-e Isten vagy nincs. De a megtérés az, hogy magadban érzed Isten kegyelmét. Így tudom megélni az Istent: a szabadságban, a szabadításban, a kegyelemben.

Minden nap meg kell térni, szerintem. Eddig az volt, hogy történtek velem mindenféle dolgok, csalódások, ilyesmik; és én nem tudtam mást választani, csak a drogozást. Nem tudtam jól dönteni – ez a kényszer. Most, mióta megtértem, úgy élem meg a szabadítást, hogy választhatok mást is, tehát a kényszertől szabadultam meg. Van egy másik út; és nem kell meghalnom. Attól még figyelmem kell mindenre, hogy kivel vagyok, merre megyek... De lejött rólam az a szorítás, hogy nincs más megoldás – tehát elhiszem, hogy tudok drog nélkül élni. Ez az egésznek a titka. Azt látom másoknál, akik visszaesnek, hogy nem hiszik el, hogy létezik más út. Én elhiszem – és ezzel a tudattal megyek például kimenőre. Sokaktól hallom, hogy nem szeretnek itt lenni; én viszont jól érzem magam itt is, és kint is. Ugyanaz az ember vagyok mindenhol. Itt otthon vagyok.

²³ A terápia fázisokból épül fel, melyeken a lakónak át kell haladnia. Ezek a felelősség növekedésével járnak – a második fázisban a lakónak részt kell vállalnia a később beköltözöttek terápiájának segítésében.

Csomó területen érett lettem. És az a nagy változás, hogy eddig semmi sem érintett az érzések szintjén, most viszont meg tudom élni az érzéseimet; tudom, hogy valahol kisebbségi érzésem volt, vagy felszabadult voltam, és azt is tudom, miért... És tudok az érzéseimről beszélni, a negatívokról is, mert tudom, hogy ez egy természetes dolog – ez én vagyok, és nem kell kényszeresen takarni azt se, ha gyenge vagyok. Nem kell adni a macsót, nincs rá szükség.

A megtérésem előtt az volt a koncepcióm, hogy nekem olyan szinten kell mindent megterveznem, hogy előre le kell fejben játszanom szituációkat – ha találkozom valakivel, az mit fog mondani, én arra mit fogok válaszolni... Persze ezt bizonyos szakirodalmak is megerősítik, hogy előre kell készülni a megcsúszás szituációira. De ott van a véletlen is. És hallok ilyen történeteket: ”összefutottam, X-szel, és pont ott volt az anyag a kezében, én meg szomorú voltam...” Ilyen szerintem nincs. Főleg amióta megtértem, azt gondolom, hogy van szabadságom arra, hogy tudjam, mit akarok – és nincs véletlen. Mi dolgom egy drogossal? Semmi.

Azt, hogy minden nap meg kell térni, úgy is megélem, hogy minden nap neki kell futni – ott van az a rakás szar a hátam mögött, amit fel kell vállalni, és helyre kell hozni. Odaállok, és megmondom, hogy igen, én voltam az. Azt is nagy kegyelemnek élem meg, hogy nem kell hazudnom se az ügyvédeknek, se a rendőrségnek. Annyi a dolgom, hogy tegyem meg, amit tudok, és a többit bízom az Úrra. A hit olyan, mint egy kapcsolat – nem lehet hátradőlni benne.

Próbálok ezt itt az Otthonban átadni másoknak, de nehéz. Magamból indulok ki – amikor az elején nekem magyaráztak ilyesmikről, akkor én még nem értem el oda, hogy megértem. Hallottam, de nem értettem. Később esett le – „ja igen, ez az, amiről beszéltek...” És amikor én Istenről beszélek egy olyan embernek, aki még ott sem tart, hogy keresse, akkor az nem megy át. Az a jó, hogy látják rajtam, persze gyanakvással is nézik, hogy nekem jó a kedvem, simán mennek a dolgok, elmegyek a templomba... Mert igényem van az Igére.

Képzeld el, hogy van egy paraván, és van mögötte valaki, akit neked le kell győznöd. Te edzettél, felállsz, készülsz; elhúzzák a paravánt, és egy hegyomlásnyi pali áll ott. Négy méter magas. S akkor azt mondd, hogy „á, köszi”. Olyan dolgokat akartam megváltoztatni az életemben önerőből, amik nem is az én hatalmamban állnak. Az anyám alkoholizálását, a nők hozzám való viszonyulását, a sikereimet...

Én semmi olyat nem tanultam, vagy nem csináltam ebben az életben, amiből valami jó származna, és mégis jó lett belőle, de ezt a jót nem én csinálom. Egy rádiót nem tudsz megjavítani egy habverővel, de ha mégis megjavul, az nem a habverő miatt van. Ez a csoda. Itt vagyok én, huszonkilenc évesen, nyolc év drogkarrierrel, alkoholista szülők gyerekeként.

Két dologhoz értek: a kereskedelemhez meg a szenvedélybetegséghez. Előbb a kereskedelemmel fogok foglalkozni, de a távlati cél a tanulás. Szükségem van a pénzre, de ez most csak eszköz; azért fogok most dolgozni, hogy főiskolára járjak. Hogy utána szenvedélybetegekkel foglalkozhassak.

Eddig úgy néztem vissza a múltra, hogy tele van büntudattal, fájdalommal. Most meg nem így látom. Főleg, amióta jelentkeztem az iskolába. Nem érzem kidobott nyolc évnek az eltelt időt. Azt érzem benne, hogy ez a nyolc év tapasztalat adhat szakismeretet nekem. Olvastam pszichológiát, tankönyveket, és mindenhez, amiről írnak, tudom magamat csatolni. Én vagyok az abszolút deviáns – mindenben ott vagyok a szociális munka területen. Voltam már hajléktalan, drogos... Tehát amit olvasok, azt értem is, mert összekötöm a saját életemmel. Furcsa. Szóval a tanulástól nem félek. Amitől félek, az a rossz memóriám. Az nálam nagyon szétment. De logikailag vissza tudom adni, amit tanultam.

Az is érdekes, hogy huszonkilenc éves vagyok, nyolc évig éltem egy lánnyal, azelőtt három évig éltem egy másikkal, most meg a Hörszttől kérdezgetek dolgokat a jelenlegi kapcsolatomról. Én lépem meg, én döntöm el, mit teszek, de kikérem a véleményét. Bizonyos dolgokban tapasztalt vagyok, de a lelki dolgokat a mostani barátnőm jobban érti. Mert ő előbb ismerte meg Istent.

Abban is nagy kegyelmet éltem meg az Úrtól, ahogy összejöttem vele. Beszélgettünk, és kiderült, hogy ő még régebben jelentkezett dolgozni Angliába egy évre, és én pedig erre rá tudtam mondani, hogy „oké, megvárlak”. Aztán kiderült, hogy mégse megy. Persze, megijedtem, hogy

elmeget. De elgondolkodtam azon, hogy azt mondtam, megvárom. Máskor ez nem így volt – hanem úgy, hogy „mi az, hogy elmész?!”.

A másik nagy kegyelem pedig az, hogy ha ő pesti lenne, akkor engem nagyon húzna kifelé. Ha kimennék, akkor biztos lenne, hogy rövid időn belül összeköltöznék vele. Mert minden adott lenne hozzá. Vonzana ez a lehetőség. Viszont ez úgy alakult – abszolút kegyelem –, hogy ő kollégiumban lakik, én rehabon vagyok. Hetente tudunk találkozni. Másképpen túl gyors lenne a kapcsolat alakulása.

Bárkiből lehet drogos – ha megvan benne az üresség, akkor csak alkalom kell, és bizonyos hatás. Aki most éppen iszogat, vagy munkamániás, vagy a házasságát teszi tönkre, ha módja lenne rá, négy-öt kipróbálás után biztosan megtalálná azt a drogot, ami jó neki. Mert benne van az üresség, amit úgy képzelek el, mint egy hiányzó puzzle-darabot – pont bepasszol oda a drog. Én a droggal csak darabokból tudtam kirakni a képet, Isten viszont betöltötte bennem az egész ürességet.

Amíg azt gondoltam, hogy az üresség csak droggal tölthető ki, addig nem hittem el, hogy Isten ki tudja tölteni. És azt is gondoltam, hogy drog nélkül csak szenvedve tudok élni. Most úgy látom, hogy drog nélkül lehet boldogan is élni. Persze van nehézség, de az is kell.

Hasznos tudnivalók

Magyarországi Református Egyház Kallódó Ifjúságot Mentő Misszió Ráckeresztúri Drogterápiás Otthon

Cím: 2465 Ráckeresztúr, Rákóczi F. u. 45.

Tel/fax: (06-25) 522-100, (06-25) 522-101

E-mail: kimm@freemail.hu

Internet: www.kimm.hu

Felvétel:

Válaszút Misszió

Cím: 1122 Budapest, Krisztina krt. 5.

Nyitva hétköznap 8-17 óra közt.

Telefon: (06-1) 224-0122, (06-30) 639-5362

E-mail: valaszutiroda@freemail.hu

A KIMM Ráckeresztúri Drogterápiás Otthon kábítószeres fiatalok gyógyítására, kezelésére, érdekképviseletére és segítésére jött létre. Szakmai és emberi segítséget nyújt az oda jelentkezőknek abban, hogy saját életdöntésük alapján megszabadulhassanak szenvedélybetegségükből. Az Otthon célja nem csupán a drogmentes, hanem a teljes értékű életvezetés kialakítása. A kezelési manuál a kanadai Portage terápiás közösségi modell alapján épül fel. Legfőbb érték a szeretet, tisztelet és elfogadás.

A terápia tanulási folyamat, amely megtanítja azokat a készségeket, amelyekkel a szenvedélybeteg képes lesz a szermentes és függőségmentes életforma kialakítására és megtartására. A terápiás szerződés 14 hónapra szól. A program próbaidőből és három fázisból áll, melyet kiléptetési

szakasz zár. A lakók kompetenciák elsajátításával lépnek előre a négy terápiás szakaszban, egyre összetettebb és felelősségteljesebb feladatokat vállalva. A terápia végső fázisában lévő lakók feladata a napi összejövetelek szervezése, a folyamatok megfigyelése, irányítása, döntéshozatal a rájuk háruló feladatokban, és a hatékony kommunikáció biztosítása. A stáb feladata, hogy biztonságot nyújtó háttérként működjön, miközben összes tudását átadva a lakók személyes döntéshozatalaiban nyújt segítséget.

Az Otthont keresztyén emberek hozták létre és működtetik. Az Otthon keresztyén programja a munkatársak természetes életvitelét és értékrendjét tükrözi. A vallási hovatartozás vagy életgyakorlat azonban természetesen nem feltétele sem a felvételnek, sem a programban maradásnak. A keresztyén hit lehetőség, de nem kötelezettség.

Sikerrel végezte el a programot az, aki szermentes életet él, önreflexitásra képes, munkahelye és lakhatása megoldott, közvetlen hozzátartozóival lehetőség szerint támogató viszonyt alakított ki, kapcsolatot talált a helyi gyülekezettel vagy más pártoló közösséggel.

Az utógondozásra lehetőség van a Válaszút Alapítvány önszervező csoportjában való részvételen keresztül, illetve személyes találkozás, visszalátogatás, levelezés, telefonos kapcsolattartás révén.